

Karlova univerzita v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví
Studia nových médií

Diplomová práce

Marta Kolářová

Nová média v hudebním vzdělávání

New Media in Music Education

Mgr. Vít Šisler, Ph.D.

2016

Děkuji Mgr. Vítu Šislerovi, Ph.D. za vedení diplomové práce. Mé poděkování patří také Mgr. Michaelu Slussareff, Ph.D. a Mgr. Jakubu Fialovi za konzultace a rady.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

podpis

Abstrakt

Tématem této diplomové práce jsou nová média v hudebním vzdělávání. Teoretická část se zaměřuje na popis současné situace – jak a nakolik jsou moderní technologie využívány při výuce hudby a jaký je jejich potenciál.

V úvodu jsou vymezeny základní pojmy vztahující se k tématu (*nová média, music 3.0, e-learning* apod.) a zároveň je vypracován přehled současného stavu poznání zabývající se problematikou proměny hudebního vzdělávání v posledních letech. Tato úvodní část vychází z výzkumů a článků na téma proměny dnešního hudebního světa a nových možností žáků a studentů žijících v době všudypřítomného internetu a volně dostupných nových médií (aplikací, kurzů, vzdělávacích her, specializovaných sociálních sítí). Součástí teoretické části je i stručný přehled bezplatných a volně dostupných technologií, které by mohly být implementovány do českého hudebního vzdělávání, včetně návrhu na toto začlenění do výuky.

Hlavní část předkládané práce sestává z kvalitativního výzkumu s hudebními pedagogy působícími na českých hudebních školách (a to všech úrovní – od základních uměleckých škol až po vysoké školy). Výzkum byl zacílen na zmapování aktuálního využití a potenciálního zájmu o technologie ve výuce na našich hudebních školách a zároveň na zjištění schopností a ochoty pedagogů sledovat současné trendy, míru reflexe proměny hudebního světa, ve kterém se jejich studenti nacházejí, a snahu přizpůsobit formální hudební vzdělávání době nových médií.

Klíčová slova

hudba, nová média, vzdělávání, mobilní aplikace, počítačové hry, e-learning, kvalitativní výzkum

Abstract

The theme of this master thesis is new media in music education. The theoretical part focuses on the description of the current situation – how and in what quantities are modern technology used in music education and what is their potential.

In the introduction are defined the basic terms relating to those themes (*new media, music 3.0, e-learning* etc.) and a review of the literature regarding changes in music education in recent years. This introductory part is based on researches and papers on the subject of changes in today's music world and new possibilities that pupils and students have in the time of ubiquitous internet and freely available new media (application, online courses, educational games, specialized social networks). The theoretical part includes a brief overview of complimentary and free available technologies, which could be implemented into czech music education, including the proposal of integration to the classrooms.

The main part of this master thesis consists of qualitative research with music teachers working in czech music schools (at all levels – from elementary art schools to music universities). The aim of the research is mapping current usage and potential interest in technologies in music school education and simultaneously the capabilities and willingness of educators to follow current music trends and how they are able to reflect the transformation of music world in which their students live. It is also important to recognize the effort to adapt formal music education to the era of new media.

Keywords

music, new media, education, mobile application, computer games, e-learning, qualitative research

Obsah

Seznam grafů	8
Seznam tabulek.....	9
Seznam použitých zkratk	11
Poznámka	12
1 Úvod.....	13
2 Vymezení pojmů.....	16
2.1 Nová média ve vzdělávání.....	16
2.2 E-learning	19
2.3 Sociální sítě jako prostředek studijní spolupráce	21
2.4 Music 3.0	23
3 Současný stav poznání.....	24
3.1 Současný stav poznání – teoretická část.....	25
3.2 Současný stav poznání – výzkumy	28
3.3 Současný stav poznání – hudební vizualizace	29
4 Volně dostupné technologie	31
4.1 Typologie hudebně vzdělávacích technologií.....	32
4.2 Přehled hudebně zaměřených nových médií	34
4.2.1 Hudebně zaměřené sociální sítě	34
4.2.2 Volně dostupné online kurzy.....	36
4.2.3 Aplikace	37
4.2.4 Hry	42
4.2.5 Online interaktivní výuka hry na nástroj	43
4.2.6 Spoluhraní	45
4.2.7 Vizualizace	45
5 Situace v České republice.....	48
6 Kvalitativní výzkum	51
6.1 Pilotní výzkum	51
6.2 Příprava a realizace výzkumu	58
6.2.1 Výběr vzorku pedagogů.....	59
6.2.2 Profily pedagogů (anonymizované).....	60
6.3 Hypotézy.....	68
6.3.1 Hypotéza č. 1	68
6.3.2 Hypotéza č. 2	69
6.3.3 Hypotéza č. 3	69
6.3.4 Hypotéza č. 4	69
6.3.5 Hypotéza č. 5	70
7 Vyhodnocení výzkumu.....	71
7.1 Kvalitativní výzkum – analýza odpovědí	71
7.1.1 Otázka č.1	71

7.1.2 Otázka č. 2	74
7.1.3 Otázka č. 3	79
7.1.4 Otázka č. 4	86
7.1.5 Otázka č. 5	92
7.1.6 Otázka č. 6	98
7.1.7 Otázka č. 7	107
7.1.8 Otázka č. 8	112
7.1.9 Otázka č. 9	117
7.1.10 Otázka č. 10	119
7.1.11 Otázka č. 11	122
7.1.12 Otázka č. 12	126
7.1.13 Otázka č. 13	129
7.3 Vyhodnocení hypotéz	134
7.3.1 Hypotéza č. 1	134
7.3.2 Hypotéza č. 2	135
7.3.3 Hypotéza č. 3	138
7.3.4 Hypotéza č. 4	140
7.3.5 Hypotéza č. 5	142
8 Celkové závěry výzkumu	144
9 Diskuze	145
10 Návrh implementace	146
10.1 Možnosti konkrétního využití ve výuce	146
11 Návrh kvantitativního výzkum	148
12 Závěr	149
13 Seznam použité literatury	151
14 Přílohy	154
14.1 Grafy vývoje počtu přihlášených a přijatých na ZUŠ a konzervatoře v ČR.....	154
14.2 Dotazník pro kvantitativní výzkum	156

Seznam grafů

Graf 1: Vyhodnocení otázky č. 13 pilotního výzkumu. Nová média rozšířená na školách v ČR. .	52
Graf 2: Délka celkové praxe uvedená v letech u jednotlivých respondentů.....	66
Graf 3: Celková délka praxe pedagogů zobrazená v procentech.....	66
Graf 4: Procento v současné době aktivních hudebníků mezi dotazovanými pedagogy.....	67
Graf 5: Zobrazení rozložení hudebních zájmů mezi respondenty na základě zmíněných žánrů....	67
Graf 6: Procentuální zobrazení délky jednotlivých rozhovorů.....	68
Graf 7: Porovnání celkové délky praxe s působením na poslední instituci u jednotlivých pedagogů.....	72
Graf 8: Délka působení pedagogů na současné instituci procentuálně, data rozdělena do tří kategorií po desetiletích.....	72
Graf 9: Procentuálně zobrazené vyučované předměty za celou dobu praxe včetně jejich kombinací.....	73
Graf 10: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro ZUŠ, konzervatoře a VŠ.....	76
Graf 11: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro ZUŠ.....	77
Graf 12: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro konzervatoře a VOŠ.....	77
Graf 13: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro VŠ.....	78
Graf 14: Proměna studentů z pohledu pedagogů procentuálně.....	84
Graf 15: Proměna znalostí zájemců o studium podle počtu odpovědí.....	85
Graf 16: Celkové hodnocení studentů pedagogy procentuálně.....	85
Graf 17: Procentuální zobrazení proměny hudebních zájmů z pohledu pedagogů.....	91
Graf 18: Procentuální podíl pedagogů, kteří mají možnost měnit způsoby výuky a studijní plán.....	91
Graf 19: Změna způsobů výuky uvedená pedagogy.....	97
Graf 20: Využívání speciálních postupů uvedené pedagogy.....	98
Graf 21: Poměr pedagogů, kteří ve výuce hrají na hudební nástroj.....	105
Graf 22: Možnost využívání technologií ve třídě.....	106
Graf 23: Rozdělení jednotlivých technologií mezi pedagogy.....	106
Graf 24: Zájem respondentů o využívání dalších technologií.....	107
Graf 25: Četnost technologií využívaných pedagogy pro jejich vlastní hudební činnost.....	111
Graf 26: Pedagogové, kteří se zajímají o více než tři různé žánry.....	115
Graf 27: Rozložení zájmu o jednotlivé žánry mezi respondenty výzkumu.....	116
Graf 28: Vnímání vlivu vlastní hudební aktivity na způsob výuky.....	119
Graf 29: Poměr pozitivního a neutrálního postoje k elektrifikaci a digitalizaci hudby mezi dotazovanými pedagogy.....	121
Graf 30: Procentuální zobrazení zájmu o využívání hudebních vizualizací ve výuce.....	125
Graf 31: Možnost vzdělávání v rámci instituce uvedená respondenty – počet odpovědí.....	128
Graf 32: Četnost využívání dalšího vzdělávání prostřednictvím instituce ve srovnání s povědomím o této možnosti.....	128
Graf 33: Cíle výuky uvedené respondenty podle počtu odpovědí.....	133
Graf 34: Zájem o využívání dalších technologií s ohledem na délku celkové praxe pedagoga...	138
Graf 35: Procento pedagogů využívajících pokročilejší technologie.....	139
Graf 36: Počet zmínění jednotlivých technologií respondenty.....	140
Graf 37: Srovnání počtu pedagogů, kteří mají možnost využívat technologie ve třídě a zároveň mají zájem o implementaci dalších.....	142
Graf 38: Poměr mezi obeznámeností mezi pedagogy a zájmem o využívání vizualizací.....	143
Graf 39: Vývoj počtu přihlášených a přijatých ke studiu na konzervatořích v ČR (všechny kraje) od roku 2005/6 do roku 2015/16.....	154
Graf 40: Vývoj počtu žáků na ZUŠ v ČR (všechny kraje) od školního roku 2005/6 do 2015/16.....	155

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení nových médií vhodných pro hudební vzdělávání na kategorie podle formy a jejich uplatnění pro výuku jednotlivých dovedností.	33
Tabulka 2: Výběr volně dostupných hudebně zaměřených online kurzů.	37
Tabulka 3: Anonymizované profily jednotlivých respondentů.	60
Tabulka 4: Odpovědi pedagogů na otázku ohledně proměny počtu přihlášených ke studiu v průběhu let.	74
Tabulka 5: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny počtu přihlášených ke studiu v průběhu let.	75
Tabulka 6: Odpovědi pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let.	79
Tabulka 7: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let.	82
Tabulka 8: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let – kódování.	83
Tabulka 9: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let – kódované odpovědi podle témat.	83
Tabulka 10: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	84
Tabulka 11: Odpovědi pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let.	87
Tabulka 12: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let.	88
Tabulka 13: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let – kódování.	89
Tabulka 14: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let – kódované odpovědi podle témat.	89
Tabulka 15: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	90
Tabulka 16: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody.	92
Tabulka 17: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody.	95
Tabulka 18: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody – kódování.	96
Tabulka 19: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody – kódované odpovědi podle témat.	96
Tabulka 20: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	96
Tabulka 21: Odpovědi pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem.	99
Tabulka 22: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem.	101
Tabulka 23: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem – kódování.	103
Tabulka 24: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem – kódované odpovědi podle témat.	104
Tabulka 25: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	104
Tabulka 26: Odpovědi pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé.	108
Tabulka 27: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé.	109
Tabulka 28: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé – kódování.	110

Tabulka 29: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé – kódované odpovědi podle témat.	110
Tabulka 30: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	110
Tabulka 31: Odpovědi pedagogů na otázku jakou hudbu poslouchají, zda sledují trendy v interpretaci a současnou populární hudbu. Dále pak, kde hledají novou hudbu k poslechu a zda chodí na koncerty.	112
Tabulka 32: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku jakou hudbu poslouchají, zda sledují trendy v interpretaci a současnou populární hudbu. Dále pak, kde hledají novou hudbu k poslechu a zda chodí na koncerty.	114
Tabulka 33: Odpovědi pedagogů na otázku zda má jejich vlastní hudební aktivita vliv na způsob, jakým učí.	117
Tabulka 34: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda má jejich vlastní hudební aktivita vliv na způsob, jakým učí.	118
Tabulka 35: Odpovědi pedagogů na otázku jak vnímají současnou elektrifikaci a digitalizaci hudby.	120
Tabulka 36: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku jak vnímají současnou elektrifikaci a digitalizaci hudby.	121
Tabulka 37: Odpovědi pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné.	122
Tabulka 38: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné.	123
Tabulka 39: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné – kódování.	124
Tabulka 40: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné – kódované odpovědi podle témat.	124
Tabulka 41: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	125
Tabulka 42: Odpovědi respondentů na otázku zda probíhají u nich ve škole vzdělávací kurzy nebo workshopy pro pedagogy a jestli se sami dále vzdělávají.	126
Tabulka 43: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku zda probíhají u nich ve škole vzdělávací kurzy nebo workshopy pro pedagogy a jestli se sami dále vzdělávají.	127
Tabulka 44: Odpovědi respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit.	129
Tabulka 45: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit.	131
Tabulka 46: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit – kódování.	132
Tabulka 47: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit – kódované odpovědi podle témat.	132
Tabulka 48: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.	132
Tabulka 49: Srovnání odpovědí na otázky vztahující se k proměně zájemců a jejich hudebních zájmů v průběhu let s ohledem na délku praxe pedagoga.	135
Tabulka 50: Srovnání odpovědí na otázky vztahující se k aktualizaci výuky/studijního plánu a využívání speciálních postupů s ohledem na délku praxe pedagoga.	136
Tabulka 51: Srovnání odpovědí na otázky vztahující se k využívání technologií s ohledem na délku praxe pedagoga.	137
Tabulka 52: Srovnání odpovědí uvádějících využívání technologií ve výuce, jejich dostupnost v rámci třídy a zájem o případnou implementaci dalších.	141
Tabulka 53: Návrhy využití nových médií pro jednotlivé hudební činnosti ve výuce.	146

Seznam použitých zkratek

ČSÚ – Český statistický úřad

MIT – Massachusetts Institute of Technology

MOOC – Massive Open Online Course

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

TDKIV – Terminologická databáze knihovnictví a informační vědy

ÚIV – Ústav pro informace ve vzdělávání

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – Vysoká škola

ZŠ – Základní škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

Poznámka

Literatura uvedená v zadání práce byla rozšířena a částečně nahrazena na základě vypracování rešerše současného stavu poznání k předkládanému tématu. Během hledání pramenů se objevilo dostatečné množství relevantních výzkumů a teoretických statí zabývajících se přímo problematikou nových médií v hudebním vzdělávání a proměnou hudebního vnímání dnešních studentů.

Délka předkládané diplomové práce přesahuje doporučený rozsah. Důvodem je snaha o zařazení co největšího množství dat z provedeného výzkumu (včetně částečného přepisu uskutečněných rozhovorů).

1 Úvod

Příchod nových médií¹ zásadně změnil svět, ve kterém současné děti a teenageři (potenciální i aktivní žáci a studenti) vyrůstají. S tím souvisí i proměna vzdělávání, ať už oficiálního nebo neoficiálního. Studovat lze kdykoliv a odkudkoliv prostřednictvím internetu a moderních technologií. Tato proměna je diskutována už od 90. let, kdy se začala masivně šířit výpočetní technika a osobní počítače se postupně stávaly běžnou součástí každodenního života (dokonce i studentů). Postoje k nové situaci jsou různé, někteří jsou technooptimisté a vidí především kladné stránky technologického pokroku – nové možnosti, rozšiřování vlastních schopností, demokratizaci vzdělávání, přístup k informacím apod. Ruku v ruce s rozmachem nových médií a vývojem čím dál chytrějších přístrojů se ale objevuje i opačný postoj, který je vystavěn převážně na obavách a nedůvěře k všeprostopující digitalizaci a touze po zachování stávajících přednovomediálních zvyklostí. Stejně tak je tomu i mezi pedagogy a hudebními pedagogy, kteří jsou pro tuto diplomovou práci určující.

Často se setkáváme s pojmem *web 2.0.*, který se vztahuje k proměně internetového prostředí ve prospěch uživatele (možnost sdílení a volné vytváření obsahu, demokratizace informací, boření fyzických hranic v komunikaci). S tím souvisí i méně frekventovaný pojem *hudba 3.0* charakterizující proměny hudebního průmyslu, které se (poměrně neočekávaně) odehrály na přelomu tisíciletí v souvislosti s příchodem online sdílení hudby a prvních hudebních sociálních sítí.² Důsledkem tohoto vývoje se nyní ocitáme v realitě, která nám umožňuje setkávat se s hudbou v různých podobách kdykoliv a kdekoliv. Dnešní děti žijí, pokud se o hudbu jen trochu zajímají, téměř nepřetržitě obklopeny hudebními vjemy. Mají k dispozici takřka neomezené množství hudebních skladeb v chytrém telefonu nebo přehrávači kapesních rozměrů, online hudební knihovny, sdílení hudby, aplikace a software pro vlastní hudební tvorbu, digitální hudební nástroje a dokonce i možnost online jamování pomocí speciálního softwaru nebo vlastní kapely ve virtuální realitě.³ To vybízí k zamyšlení, zda je a může být pro tyto děti stále ještě atraktivní klasické, formální hudební vzdělávání. Kromě zábavy pramenící z online hudebních aktivit se mohou díky internetu věnovat (samo)studiu hudby i poměrně seriózně. K dispozici mají nejen hudebně-vzdělávací hry a aplikace, ale často mohou za minimální poplatky (nezřídka nižší než školné například na základních uměleckých

¹ Pojmy budou vymezeny v další kapitole.

² Vznik a současná podoba hudebních sociálních sítí bude rozebírána v příslušné kapitole, viz kapitola 4.3.1

³ PARTTI, Heidi a KARLSEN, Sidsel. Reconceptualising musical learning: New media, identity and community in music education. *Music Education Research*, 2010, 12.4: 369-382. ISSN 14613808.

školách) nebo i zcela zdarma soustavně studovat v online kurzech vypsaných kdekoliv na světě. Role pedagoga nejen jako zdroje informací, ale především jako mentora a motivátora je samozřejmě zcela zásadní bez ohledu na technický pokrok ve vzdělávání. Nabízí se otázka, zda v podstatě neomezená dostupnost hudebních informací a snadný zisk základních dovedností prostřednictvím internetu neodradí tyto děti od studia a nepřijdou tak o možnost získat hlubší a kvalitnější vzdělání.

Odpovědi a zároveň řešením jsou školy a pedagogové, kteří chtějí a dokáží sledovat trendy a vytvářet výuku atraktivní i pro studenty a žáky generace aplikací a virtuální reality. Pokud tuto výzvu instituce zvládnou, může být hudební vzdělávání mnohem bohatší, efektivnější a zábavnější, než kdykoliv dříve.

Hlavní částí této diplomové práce je kvalitativní výzkum s hudebními pedagogy působícími na českých hudebních školách vedený formou polostrukturovaných rozhovorů. Cílem výzkumu bylo zjistit, jaká je současná situace napříč hudebním školstvím v ČR, jaký je postoj pedagogů k proměnám studentů a nástupu moderních technologií a nakolik je chtějí ve výuce využívat nebo už je dokonce využívají. Z nářků, které lze z řad pedagogů a výkonných hudebníků několik posledních let slyšet, by se dalo usuzovat, že české hudební školství neprožívá zrovna své nejzářivější období, ale odpovědi získané z rozhovorů, které se uskutečnily během posledního roku (v rozmezí prosinec 2015 - červenec 2016) vypovídají spíše o opaku. Výsledky výzkumu včetně jejich implikací budou zhodnoceny v závěru práce.

Využívání nových médií v hudebním vzdělávání je (převážně v zahraničí) čím dál populárnější, ať už ve volnočasovém studiu nebo i na různých stupních hudebních škol. Zajímavým zdrojem informací k reálné implementaci do výuky je např. kurz *The Place of Music in 21st Century Education* volně dostupný na www.coursera.org. Důležitým impulzem pro změnu výuky jsou výhody, které z implementace technologií plynou: lepší pochopení, rychlejší postup kupředu, zábavnější a efektivnější výuka (platí obecně při využívání nových médií ve výuce, nejen pokud se jedná o hudbu). Přesto se může zdát, že se u nás nová média v hudební výuce příliš nevyužívají. Nakolik je tato domněnka pravdivá si klade za cíl potvrdit (nebo naopak vyvrátit) kvalitativní výzkum provedený v rámci této diplomové práce.

Implementace nových médií do výuky může probíhat dvěma hlavními cestami. První z nich je využívání moderních technologií v běžné výuce jako její součást a obohacení. Druhá je pak

přímo výuka elektronického zpracování hudby a zvukové tvorby.⁴ Technologií využitelných k výuce hudby je dnes neuvěřitelné množství, navíc většina z nich je dostupná buď zcela zdarma nebo jen za minimální poplatky. Učit se hudební teorii, dějiny hudby, vyhledávat a poslouchat skladby jakýchkoliv žánrů, spolupracovat napříč celým světem nebo se zdokonalovat ve hře na hudební nástroje nikdy nebylo tak snadné a přístupné. Díky novým médiím mají tuto možnost dokonce i ti, kteří jsou nějakým způsobem znevýhodnění (důležité např. pro zrakově handicapované). Tato obrovská proměna hudebního světa má ale i svoje nevýhody. Informací a možností je tolik, že nejen není v lidských silách je všechny využít, ale už jen zorientovat se v neustále se obměňujících a rozrůstajících možnostech stojí obrovské množství času. Novou situaci v rámci výzkumu velmi trefně definoval jeden z pedagogů. Všiml si, že děti na nová média čím dál víc spoléhají, vědí, že mají neustále vše k dispozici a nepovažují tak za důležité se skutečně učit, mohou si totiž kdykoliv cokoli najít. To pak často vede k tomu, že neznají ani základní informace, bez kterých se ve svém studiu nemohou posunout dál a zároveň si budují na technologiích závislost. Bez internetu najednou neznají nic.

I tuto skutečnost je při promýšlení implementace nových médií do hudební výuky potřeba reflektovat. A podobně, jako už se dnes na školách děti začínají učit, jak se v prostředí internetu chovat bezpečně, měla by se věnovat pozornost i tomu, jak technologie využívat ve výuce efektivně a s co největším přínosem. Řešením není nová média zavrhnout a distancovat se od nich, ale ukázat dětem, co jim internet může přinést a o co je naopak může ochudit – stát se nejlepším kytaristou ve hře *Guitar Hero* je jistě skvělý pocit, ale zahrát si na koncertě s kapelou na skutečnou kytaru před opravdickými diváky skýtá podstatně sofistikovanější prožitky.

⁴ U nás např. obor *Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba* na ZUŠ Adolfa Voborského (webové stránky: <http://www.zusvoborskeho.cz/hudebni-obor/ezhzt.html>)

2 Vymezení pojmů

V předkládané diplomové práci jsou často používány termíny, které jsou na první pohled poněkud vágní a je potřeba je hned ze začátku definovat. Pojmy jako *nová média* nebo *e-learning* jsou pro řešené téma zcela zásadní a zároveň natolik různorodě interpretované, že jejich vymezení pro tento konkrétní případ je naprosto nezbytné. Například definice pojmu *nová média* je velké množství, v rámci této práce je ale důležité především jejich zasazení do kontextu hudebního vzdělávání. Stejně tak i další uváděné pojmy jsou definovány s ohledem především na oblast relevantní pro řešené téma, tedy na základě jejich vztahu k hudební výuce.

2.1 Nová média ve vzdělávání

Pojem *nová média* se v průběhu let proměňoval společně s posunem technologického vývoje, ještě nedávno jím byla označována média jako např. televize, rozhlas nebo telefon⁵ – nástroje masové komunikace a zároveň technologie bořící komunikační hranice mezi lidmi. Zjednodušeně řečeno si pojem *nová média* klade za cíl vždy odlišit nejnovější média od těch médií, která byla nová, dokud jimi nebyla nahrazena. Vymezení pojmu se věnuje nemálo novomediálních teoretiků⁶ a pro celý obor je nalezení charakteristických vlastností, pomocí kterých lze ta skutečná nová média zaručeně odlišit od těch (čerstvě) starých, zcela zásadní.

Vin Crosbie například přirovnává vývoj médií k technologickému pokroku v dopravě. Nové médium je tak stavěno na úroveň vynálezu létání. Fenomén létání totiž proměnil celý svět a umožnil cestování naprosto novým způsobem, překonal předchozí formy přemísťování se po souši i po vodě. Zároveň je ale potřeba reflektovat, že létání – jako jediné – je přímo závislé na technologiích a není přirozenou součástí našich schopností. Jednoznačně pozitivním aspektem je naopak využívání výhod všech předchozích médií bez přebírání jejich nedostatků. Nástroji nových médií jsou pak sociální sítě, webové stránky, počítačové hry.⁷

⁵ REIFOVÁ, Irena. *Slovník Mediální Komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 8071789267

⁶ Např. Lev Manovich, Vin Crosbie, Manuel Castells, Friedrich A. Kittler, Jay David Bolter, Richard Grusin a další.

⁷ CROSBIE, Vin. What is New Media? *Digital Deliverance* [online]. 2002 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20020618014948/http://www.digitaldeliverance.com/philosophy/definition/definition.html>

Tyto „nástroje“ jsou v předkládané práci, z novomediálně-teoretického hlediska ne zcela přesně, označovány jako nová média.⁸

Významné jsou také principy nových médií, které shrnuje Lev Manovich v knize *The language of new media*⁹. S ohledem na hudební oblast a výukový potenciál jsou důležité všechny zmiňované principy:

- číselná reprezentace,
- modularita,
- automatizace,
- variabilita,
- překódování.

Zjednodušeně můžeme říci, že celý současný hudební průmysl (*music 3.0*) je založen na možnosti číselné reprezentace – veškerá online dostupná hudba je matematickým popisem znějící hudby, distribuuje se ve více či méně komprimovaných digitálních formátech (např. mp3, wav, aac apod., dostupné jsou i MIDI knihovny a digitalizované notové záznamy). Princip modularity, který umožňuje téměř libovolně kombinovat jednotlivé prvky a zároveň je bez zničení celku mazat a nahrazovat (Manovich používá analogii s částmi obrazu ve vrstvách Photoshopu) se stal inspirací dokonce i pro samotnou hudební tvorbu. Nejnovější hudební žánry jsou postaveny na mixování hudby nebo vytváření hudby pomocí počítače slepováním různých zvuků a částí skladeb jiných interpretů apod.¹⁰ Stejně tak je využíván i princip automatizace, který se navíc dostává podstatně dále – až k strojovému učení a počítačové hudební kompozici¹¹. Z hudebního hlediska je zajímavým principem i variabilita – hudební díla se vyskytují nejen v různých interpretacích, cover verzích, formátech nebo notových zápisech, ale jsou dále svobodně dotvářena a upravována, aniž by přestávala být svou vlastní kopii (např. vytváření YouTube videí k oblíbeným písním fanoušky apod.). Překódování je důležité především z technického hlediska – hudbu lze distribuovat v různých formátech, které s sebou nesou různou míru komprimace; běžně se dnes do chytrých telefonů a přehrávačů vejdou tisíce skladeb.

⁸ Tato práce není zaměřená na filozofické aspekty teorie nových médií a teoretické vymezení pojmů. Nová média jsou zde brána jako nástroje, které jsou díky příchodu této proměny dostupné, umožňující nové formy komunikace, sdílení a vzdělávání. A to především se zřetelem na jejich využitelnost v hudebním vzdělávání.

⁹ MANOVICH, Lev. *The language of new media*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2000. xxxix, 354 s. Leonardo. ISBN 0262133741.

¹⁰ Viz např. článek: THIBEAULT, Matthew D. Hip-hop, digital media, and the changing face of music education. *General Music Today*. 2010, 24(1): 46-49. ISSN 10483713.

¹¹ Viz nový projekt Googlu *Magenta*: <https://magenta.tensorflow.org>

Hlavním rysem nových médií, na kterém se shoduje většina teoretiků oboru, je jejich schopnost měnit komunikaci, která byla dosud buď jen interpersonální, nebo jen masová. Před příchodem internetu nebylo možné, aby jeden konkrétní člověk promlouval k mase jako k jednotlivcům a aby ti mu mohli stejným způsobem odpovídat. Tato specifická vlastnost nových médií proměnila způsob komunikace ve velké části světa¹² a s tím se pojí i boření hranic a silná multikulturalizace prostředí. Nové možnosti komunikace bylo zajímavé sledovat třeba v průběhu amerických prezidentských voleb v roce 2008, kdy k vítězství budoucího prezidenta Baracka Obamy naprosto zásadně přispěly sociální sítě a jejich profesionální využívání. A stejně tak, jako se pomocí internetu a sociálních sítí dokázal přiblížit lidem kandidát na prezidenta, jsou dnes dostupné takřka všechny celebrity a významné osobnosti. Pro svět hudby je tato okolnost zcela určující.

S příchodem popularity sociálních sítí se objevil i fenomén youtuberů, kteří pro generaci dnešních dětí a teenagerů nahrazují dřívější idoly (včetně těch hudebních).¹³ Youtuber je navíc svým fanouškům, oproti dřívějším idolům, podstatně blíže, kdykoliv na dosah – je tak reálnou součástí jejich světa. To boří hranice mezi umělcem a posluchačem. Naopak sociální sítě otvírají nové cesty pro „uctívání“ hudebních (stejně tak i filmových apod.) celebrit. Fanoušci mohou vytvářet svým idolům oslavné profily na sociálních sítích nebo nahrávat jejich skladby např. na YouTube, kde se na videích mohou navíc sami kreativně podílet (vytváření vlastních klipů, koláže z fotografií celebrity apod.).¹⁴

Nová média silnou měrou přispěla i k demokratizaci uměleckého procesu – hudbu pomocí počítače nebo aplikací v telefonu si dnes dokáže vytvořit v podstatě každý, bez ohledu na míru hudebního vzdělání. I to je jedním z potenciálních faktorů, který může dnešní generaci dětí a studentů vést k odklonu od klasického hudebního vzdělávání.

¹² Podle dat na webových stránkách www.internetlivestats.com/internet-users využívá dnes internet přibližně 40 % světové populace, na jejich stránkách je možné online sledovat neustálý nárůst uživatelů.

¹³ Téma youtuberů není součástí této diplomové práce, přesto je důležité o něm vědět. Sledovat proměnu hudebního vkusu dětí v ČR s ohledem na fenomén youtuberů (nejen využívání YouTube jako hudební knihovny) by mohlo být tématem dalšího výzkumu. Z rozhovorů s pedagogy (viz kvalitativní výzkum v další části práce) tato skutečnost nevyplývá. Naopak se v odpovědích několikrát objeví postřehy ukazující, že se děti překvapivě často vrací k starší hudbě a dřívějším hudebním ikonám (např. v oblasti popu, rocku, metalu) a pokud se hudbě věnují, např. v podobě studia na ZUŠ, mají stále ještě blízko k vážné hudbě a často i jazzu.

¹⁴ K tomuto tématu viz např.: THORNTON, Niamh. YouTube: Transnational fandom and Mexican divas. *Intellect*, 2010, 1.1.

Pokud se ale vzdělávacím institucím podaří držet s proměnami krok a uvědomovat si hudební prostředí, ve kterém jejich žáci a studenti žijí, a pokud se mu pokusí přizpůsobit, možnosti nových médií mohou vést k efektivnějšímu a atraktivnějšímu hudebnímu vzdělávání než kdykoliv dříve.

V této práci jsou pod pojem *nová média* řazeny všechny nástroje (vycházející z možností internetu, počítačů, chytrých telefonů apod.), které se vztahují k hudebnímu vnímání a vzdělávání a mohou mít (nebo mají) nějaký výukový charakter. Mezi *nová média* v hudebním vzdělávání tedy patří: sociální sítě (včetně specializovaných hudebních sítí), jakákoliv podoba e-learningu (online kurzy včetně výukových videí), aplikace pro mobilní zařízení a tablety a vzdělávací počítačové hry. Pak samozřejmě ještě speciální pomůcky, jako je např. interaktivní tabule, která se rozšířila především na ZUŠ ve výuce hudební nauky, ta však v této práci samostatně zařazena není. Nekladu si za cíl věnovat se jednotlivým výukovým pomůckám, ale hlavním oblastem, které vznikly díky rozšíření nových médií a zásadně ovlivnily hudební svět a výuku hudby.

2.2 E-learning

E-learning je primárně definován jako forma distančního vzdělávání, kdy je mezi vyučujícím a žákem přítomna větší prostorová vzdálenost, a vzhledem k tomu mohou komunikovat jen pomocí moderních technologií (online možnost kontroly zadaných cvičení, posílání zpráv, online hovory a videohovory apod.). Podrobně se definici internetového distančního vzdělávání věnuje např. Michael Yacci v článku *Interactivity demystified: A Structural Definition for Distance Education and Intelligent CBT*¹⁵.

Distanční online vzdělávání v podobě volně dostupných kurzů je populární především od vzniku MOOC (Massive Open Online Course) v roce 2008¹⁶. K dispozici je velké množství online kurzů z univerzit po celém světě a studovat je možné téměř cokoliv, od programování přes umění až po exaktní vědy.

¹⁵ YACCI, Michael. Interactivity demystified: A structural definition for distance education and intelligent CBT. *Educational Technology*, 2000, 40.4: 5-16.

¹⁶ Viz: en.wikipedia.org/wiki/Massive_open_online_course.

Online výuka hudby je ale problematičtější než výuka většiny jiných oborů. Základním prvkem hudebního vzdělávání je hra na hudební nástroj (alespoň elementární schopnost), a to je, bez kontroly pedagoga, velmi těžko proveditelné (jiná je situace u již pokročilých hráčů, kde není potřeba řešit základní technické aspekty hry). Prostorová vzdálenost mezi pedagogem a žákem je tedy z tohoto pohledu velmi limitující. Aby bylo možné podložit oprávněnost online výuky hry na nástroj a její efektivitu, vznikají výzkumy zaměřující se na jednotlivá úskalí tohoto fenoménu¹⁷.

Kromě speciálně vytvořených e-learningových kurzů je možné pro online výuku využívat i peer-to-peer programy, jako např. *Skype*¹⁸. Popis průběhu tříletého testování distančního vyučování hry na klavír (a jeho výsledky) je k dispozici např. v článku Pamelý D. Pike¹⁹, která se rozhodla rozšířit si tímto směrem své pedagogické zkušenosti. Synchronizovaná online výuka se ukázala jako efektivní, pro obě strany (jak pro pedagoga, tak i pro žáka) zábavnější a zcela vyhovující. V článku je poměrně detailně popsáno i technické zázemí výuky a pravidla, která je potřeba hlídat (např. domluva s rodiči, zajištění klidného prostředí, přítomnost výukových materiálů apod.).

Platformem, které sdružují a nabízejí online kurzy z univerzit celého světa je dnes velké množství, ne všechny ale disponují (zajímavými) hudebními kurzy. Ty, na kterých je možné v současné době najít kvalitní hudebně zaměřené kurzy, jsou např.:

edX.org

- hudebně zaměřené kurzy především z Berklee univerzity a Harvardu,

Coursera.org

- hudebně zaměřené kurzy především z Berklee univerzity (nejsou vždy totožné jako nabídka edX.org), Yale University, The University of Edinburgh a dalších,

¹⁷ Viz např.: UPITIS, Rena, et al. Learning to play a musical instrument with a digital portfolio tool. *Journal of Instructional Pedagogies*, 2012, 9: 1.

¹⁸ Na základě kvalitativního výzkumu s pedagogy (viz další část diplomové práce) se ukázalo, že program *Skype* je mezi hudebními pedagogy nejrozšířenější.

¹⁹ PIKE, Pamela D. a SHOEMAKER, Isabelle. Online Piano Lessons. *American Music Teacher*. 2015, 65(1): 12-16. ISSN 00030112.

Khanacademy.org

- platforma zaměřená především pro děti, silně gamifikovaná,
- především hudební teorie, včetně výuky dějin hudby a hudební analýzy (prostřednictvím např. komentovaných videí ve stylu Bernsteinových Koncertů pro mladé).

Speciální verze e-learningových kurzů, které většinou sestávají ze studijního plánu, doporučených textů, výukových videí, úkolů a většinou hromadného feedbacku k nim (peer review²⁰) jsou plně automatizované platformy pro výuku teorie a dokonce i hry na nástroj (např. yousician.com, který bude ještě zmiňován v 4.4). Takto koncipované kurzy jsou zároveň počítačovou hrou založenou na zisku dovedností.

2.3 Sociální sítě jako prostředek studijní spolupráce

Při výuce hudby mohou být použity běžné sociální sítě (jako např. Facebook, Twitter, YouTube), které pomáhají vyučujícímu udržovat kontakt se studenty (na Facebooku je možné využívat např. i vytváření studijních skupin), motivovat je, zadávat úkoly a kontrolovat jejich práci. Zároveň tak všichni mezi sebou mohou sdílet své nápady, otázky, oblíbenou hudbu, vlastní vytvořená díla. V případě YouTube např. veřejně sdílet svá vlastní hudební videa a získávat tak zpětnou vazbu od kohokoliv z celého světa, kdo si video najde a pustí. Stejně tak mohou využívat i specializované hudební sítě (budou podrobněji probrány ještě v kapitole 4.4) a už během studia si vyzkoušet nejen, jaké je zveřejnit svoji práci, ale co vše to s ohledem na současný hudební průmysl obnáší (otázka propagace apod.). Výhody i úskalí využívání sociálních sítí jsou nepopíratelné. Na toto téma vznikají nové výzkumy i doporučení pro pedagogy – pokud chce pedagog bezpečně využívat sociální sítě ve výuce, je třeba respektovat určitá pravidla, včetně poučení zúčastněných žáků a jejich rodičů. Sociálním sítím v hudebním vzdělávání se věnuje např. článek D. Alberta *Social Media in Music Education*²¹.

Kromě možnosti využívat běžné sociální sítě pro výuku hudby se nabízí i implementace speciálních hudebních sítí, které mohou mít velký potenciál především pro skladatele. Např.

²⁰ Popisy implementace, výhody a úskalí viz např.: AMBROSE, Susan A. *How learning works: seven research-based principles for smart teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, c2010. Jossey-Bass higher and adult education series. ISBN 978-0-470-48410-4.

²¹ ALBERT, Daniel J. 2015. Social Media in Music Education. *Music Educators Journal* [online]. **102**(2), 31-38 [cit. 2016-07-28]. DOI: 10.1177/0027432115606976. ISSN 00274321.

sít' Noteflight umožňuje zapisovat a sdílet své vlastní skladby a získávat zpětnou vazbu od rozsáhlé komunity z celého světa (k 20. 7. 2016 má Noteflight komunita přes 2 181 000 členů). Možnost spolupráce na vlastní kompoziční tvorbě prostřednictvím sociálních sítí má i další výhody. Je možné hledat inspiraci a konzultovat svoji práci s kýmkoliv bez ohledu na zeměpisnou polohu, což otevírá zcela nové hudební prostory. Mizí tak, zcela přirozeně, bariéry mezi jednotlivými žánry a západní vážná hudba se tak stává živější a otevřenější než tomu bylo ještě před pár lety. Popularita filmové hudby navíc vede mnoho uživatelů k přepisům a aranžím těch nejslavnějších skladeb, což má z hlediska výukového potenciálu přínos nejen pro skladatele, ale i teoretiky, kteří mohou sledovat oblíbenost a četnost výskytu jednotlivých skladeb a zároveň způsoby jejich úprav. Noty vytvořené v rámci Noteflight jsou volně dostupné, mohou tedy sloužit i jako otevřená knihovna a zdroj hudebního materiálu do výuky. Další podobně zaměřené sociální sítě jsou např. finská Mikseri nebo v menším měřítku ScoreCloud (ta je ale primárně zaměřena na vytváření záznamu vlastních skladeb, sdílení je až doplňkové).

Hudebně zaměřené sociální sítě mají často podobu běžných sociálních sítí, jen byly dříve zacílené na určitý okruh uživatelů. Např. sít' MySpace, která je uzpůsobena pro sdílení vlastní hudební tvorby, funguje zároveň jako profesionální prezentace výkonných umělců. Se změnou v hudebním průmyslu (viz pojmy *music 3.0*, případně *4.0*) se objevuje stále více sítí, které umožňují především online poslech hudby, většinou zcela bezplatný (často zohledněno ve zobrazování reklam apod.) nebo za cenu, která je často nižší než koupě jednoho CD měsíčně. Mezi tyto sítě patří např. Spotify, iTunes, Last.fm apod. Kromě přehrávání hudby jsou vybaveny dalšími atributy moderního hudebního průmyslu, které je zcela odlišují od běžné hudební knihovny. Ve většině z nich je možné vytvářet si vlastní playlisty, sdílet je s ostatními uživateli, hodnotit hudbu, sledovat oblíbené umělce nebo si sdílet hudbu do doplňkových aplikací, tam ji dále mixovat a vytvářet si tak vlastní díla. Další výhodou je digitalizovaná podoba uložené hudby, která (jak bylo zmíněno už u Manovichových principů nových médií, viz pojem *Nová média ve vzdělávání*) umožňuje nahlížet do dat a metadat jednotlivých skladeb, interpretů, žánrů – a pomocí speciálních algoritmů vybírat pro posluchače další vhodnou hudbu a sledovat jeho zájmy a vkus. Online hudební knihovny podobného typu jsou interaktivní a výrazně zvyšují komfort poslechu. Navíc možnost sdílení a komentování skladeb, včetně sledování oblíbených hudebníků, částečně boří hranice mezi nedostupným umělcem a jeho fanoušky, což je pro dnešní posluchače, především ty nejmladší z nich, kteří už vyrůstají v době youtuberů a demokratizace umění, zcela zásadní.

2.4 Music 3.0

Pojem *music 3.0* vychází z proměn internetu a jeho možností, souvisí tedy s pojmy *web 2.0* (a dnes už i *web 3.0*). Web 2.0 byl poprvé zmíněn už v roce 1999 Darcy DiNucci v článku *Fragmented future* a podle definice z TDKIV označuje „Technologie, prvky a služby, které kladou důraz na komunitu a její vzájemnou interakci, umožňují uživatelům vytvářet obsah webu (informace, hudbu, obrázky, videa apod.) a sdílet jej s jinými uživateli a komunikovat navzájem.“²² Delší dobu se už objevuje pojem *web 3.0*, který ještě není jednoznačně definován, mezi hlavní rysy je ale řazen sémantický web, umělá inteligence, sdílené soubory, přístup na web pomocí mobilních zařízení a další. Termín *music 3.0* se vztahuje převážně k hudební distribuci a marketingu. Hlavní proměna se odehrála na úrovni komunikace mezi umělcem a jeho posluchači, oproti všem předchozím obdobím hudebního průmyslu je nyní poprvé možné přeskocit zdlouhavou cestu hudebního díla od jeho tvůrce k příjemci. S tím souvisí i celkově nový přístup k hudebnímu marketingu a zároveň způsobu tvorby – včetně sílící demokratizace umění. Všechny tyto proměny jsou přímo závislé na webu 3.0 a nových médiích. Existence hudby ve verzi 3.0 je podmíněna interaktivními hudebními knihovnami (a jejich schopností analyzovat hudební obsah a vytvářet doporučení), sociálními sítěmi a otevřeným webovým prostředím, kam může přispívat každý uživatel. Přestože je pojem *music 3.0* převážně marketingový, lze jej aplikovat i na samotnou hudební tvorbu – díky novým technologiím je možné komponovat vlastní díla dokonce i bez hudebního vzdělání, jamovat s ostatními uživateli napříč světem, sdílet a komentovat vlastní skladby a natáčet v podstatě profesionální nahrávky za pomoci minimálního vybavení za bezkonkurenčně nejnižší ceny v historii.

Pojem *music 3.0* zavedl Bobby Owsinski v první verzi své knihy *Music 3.0: A Survival Guide for Making Music in the Internet Age*. V roce 2014 vydal aktualizované vydání *A Survival Guide for Making Music in the Internet Age*, ve kterém klade důraz především na využívání sociálních sítí, streamování hudby a formy vlastní online propagace.²³

²² HAVLOVÁ, Jaroslava, RESSLER, Miroslav. Web 2.0. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000014569&local_base=KTD.

²³ OWSINSKI, Bobby. *Music 4.0: a survival guide for making music in the Internet age*. Milwaukee, WI: Hal Leonard Books, 2014. ISBN 1480355143.

3 Současný stav poznání

Cílem rešerše současného stavu poznání k tématu nová média v hudebním vzdělávání bylo vyhledat a zpracovat výzkumy a teoretické studie reflektující proměnu současného hudebního světa a možnosti výuky hudby za využití moderních technologií. Při prvních průzkumech se zdálo téma málo zmapované, přestože zájem o ně roste. Ukázalo se ale, že materiály a výzkumy jsou často těžko dostupné jen v rámci v ČR a že technologie, běžně využívané např. v USA, Skandinávii nebo Velké Británii u nás nejsou (nejen mezi pedagogy) téměř známé.

Většina studií (dohledatelná pomocí klíčových slov: *new media* nebo *digital technologies* a *music education*, *music learning*, *music creativity*) je zaměřena na sledování vývoje schopností v provozování hudby (ať už v podobě hry na hudební nástroj, zpěvu nebo kreativní práce s hudebním materiálem a jeho další využití – mixování apod.) bez ohledu na hlubší porozumění hudební struktuře a schopnosti analyzovat hudební dílo.

Dalším relevantním tématem, které se ale při průzkumu této oblasti většinou neobjeví²⁴, je právě možnost využít nová média k výuce porozumění hudební struktuře díla a elementární schopnosti hudební analýzy. V tomto ohledu jsou zajímavé studie zabývající se vizualizací hudby (např. Vuzik²⁵ nebo vizualizace Stephena Malinowského – včetně nového projektu *Music:Eyes*²⁶), ty se ale u tohoto tématu neobjevují (při využití nástrojů Scopus, EBSCO, Google Scholar, nově i ukaz.cuni.cz). Výzkumy zaměřené na nová média v hudebním vzdělávání se zaměřují především na osvojení si elementární hudební teorie a schopnost základního hudebního projevu, proto je potřeba do podkladů pro výzkum zahrnout i téma hudební vizualizace.

Výběr literatury byl zaměřen na tři hlavní oblasti tématu:

²⁴ Při využití nástrojů *Scopus*, *EBSCO*, *Google Scholar* a nově *ukaz.cuni.cz*.

²⁵ PON, Aura, et al. *Vuzik: An Interactive Surface Application for Music Visualization and Creation* [online]. Technical report, Computer Science Department, University of Calgary, 201-1010-22, August 2011. [cit. 27.7.2016]. Dostupné z: <http://dspace.ucalgary.ca/handle/1880/48723>

²⁶ V době odevzdání práce již byl projekt čerstvě spuštěn. K dispozici je ukázková verze interaktivní vizualizace vytvořené ve speciálním rozhraní jedním ze studentů zapojených do projektu. Dostupné z: <http://www.musiceyes.org>

1. teoretické pozadí celé situace – jak se na základě vzniku moderních technologií (hudební software, vzdělávací hry, sociální sítě, digitalizace) mění přístup k hudbě, jak se mění studenti a jak lze tyto změny reflektovat a pozitivně využít ve výuce,
2. reálné výzkumy pracující s pedagogy nebo studenty,
3. hudebně-didakticky zaměřené vizualizace a nová média využitelná pro potřeby analýzy struktury hudebního díla.

Seznam relevantní literatury ke všem třem oblastem je v závěrečném Seznamu literatury (viz kapitola 10).

3.1 Současný stav poznání – teoretická část

Zařazeny byly ty odborné publikace a články, které se přímo vztahují k problematice současného hudebního vzdělávání, a to s ohledem na proměnu hudebního světa způsobenou příchodem nových technologií (e-learning, počítačové hry, mobilní aplikace, možnost sdílení obsahu na sociálních sítích a vytváření – včetně spoluvytváření – hudby v online prostředí). Vzhledem k tématu jsou důležité především ty prameny, které popisují a shrnují zájmy současných studentů (a potenciálních studentů²⁷) o klasické hudební vzdělávání a zároveň možnost využívání online technologií a her k osvojování si hudebních znalostí a dovedností.

V rámci kvalitativního výzkumu (viz kapitoly 6 a 7 této práce) se pracuje i s otázkami zaměřenými právě na problematiku současné podoby oficiálního hudebního školství. Na základě rešerše současného stavu poznání (vycházející z teoretického zpracování změn podoby hudebního světa současných studentů) byly vytvořeny otázky do rozhovorů pro kvalitativní výzkum a zároveň jsou získané informace nápomocné při vyhodnocování odpovědí jednotlivých pedagogů, včetně určení míry jejich pochopení současné hudební scény a zájmů studentů.

Proměna hudebního světa se neodehrává pouze na poli populární hudby. Vzhledem k možnostem online výuky (velmi často bezplatné nebo za symbolické částky) doprovázené příchodem vzdělávacích her a aplikací, možností využívat sociální sítě a společně tvořit

²⁷ Tedy všechny děti se zájmem o hudbu.

a sdílet téměř jakýkoliv hudební materiál, se proměňuje i postoj k tvorbě a studiu v oblasti vážné hudby.

Mezi dětmi a studenty se přirozeně přesouvá hudební objevování do virtuálního prostředí internetu. Tam mají k dispozici nejen rozsáhlé hudební knihovny (YouTube, Spotify, iTunes apod.), ale i návody k vlastní tvorbě a potřebné nástroje. Děti tak mohou společně vytvářet a sdílet hudbu, aniž by potřebovaly předchozí formální vzdělání. Bez vlivu západní vážné hudby a klasické školní výuky mohou tvořit daleko svobodněji – není tak striktně dáno, co se smí a co je naopak proti pravidlům. Navíc vážná hudba problematizuje jakékoliv kreativní pokusy už jen svým hodnotovým zařazením v hudbě a kultuře vůbec – je brána jako něco „posvátného“, co se musí pouze opakovat, pokud možno bezchybně, a není v silách běžného člověka se na procesu vzniku díla jakkoliv podílet. Procesu tvorby ve virtuálním prostředí a problematikou zkosnatělého postoje k tzv. vážné hudbě se věnují S. A. Ruthmann a D. G. Herbert v článku *Music Learning and New Media in Virtual and Online Environments*²⁸.

S celkovou proměnou hudebního světa dětí souvisí i proměna jejich hudebního vkusu. Pro pochopení vážné hudby (a totéž platí i pro jazz a ostatní formálně a harmonicky složitější žánry) je potřeba disponovat určitou sumou znalostí a ideálně i dovedností. Nicméně výběr skladeb k poslechu i pokusy o vlastní tvorbu se přirozeně odehrávají tou nejsnazší cestou. Ani to ale nemusí být na škodu, pokud k tomu pedagog přistoupí kreativně a využije zájem dětí k jejich dalšímu rozvoji. Popularitě hip-hopu a jeho edukačnímu potenciálu se věnuje M. D. Thibeault v článku *Hip-Hop, Digital Media, and the Changing Face of Music Education*²⁹, na konkrétním příkladu rappera jménem Lil Wayne (neboli *Weezy*). Většina Weezyho práce je založena na hudbě jiných umělců, kterou dále upravuje a obohacuje vlastními texty. Jeho příběh je zde předkládán jako inspirace pro děti a pedagogy. Pro děti je to přirozený vzor, ukázka toho, že je možné dosáhnout jakýchkoliv cílů – je slavný a živí se jako hudebník, protože chtěl dělat hudbu a dávat ji ostatním (přestože se vše učil sám). Každé dítě z okolí, kde vyrůstal, umí všechny jeho písničky z paměti a v hodinách studenti odpovídají na otázky citacemi z jeho notoricky známých textů. Pro pedagogy to je inspirace a možnost, jak proniknout ke svým studentům a zaujmout je, pomocí něčeho, co je jim bezprostředně blízké a čemu se chtějí připodobnit. Weezyho práce s hudbou je navíc originální a kreativní. Může

²⁸ RUTHMANN, S. Alex; HEBERT, David G. *Music learning and new media in virtual and online environments*. na, 2012.

²⁹ THIBEAULT, Matthew D. Hip-hop, digital media, and the changing face of music education. *General Music Today*. 2010, 24(1): 46-49. ISSN 10483713.

vést studenty k vlastním kompozičním pokusům – navíc pod dohledem pedagoga – a dalšímu studiu hudby.

Dalším způsobem, jak využít nová média ve výuce, je pracovat na hudební tvorbě prostřednictvím počítače. Ten může při tvorbě hudby sloužit jako médium, umožňující hudební analýzu a kompozici. Výhodou přístupu z hlediska počítačové kompozice se tak navíc ve výuce spojují dva vysoce důležité obory – schopnost programovat (alespoň na elementární úrovni) a komponovat vlastní hudbu (zároveň tedy porozumět hudební struktuře a osvojit si základy hudební analýzy). G. F. Lanzara ve své studii *Remediation of practices: How new media change the ways we see and do things in practical domains*³⁰ popisuje využití konkrétního programovacího jazyka pro účely zjednodušené hudební kompozice – byl přetřansformován programovací jazyk LOGO pro děti. Prostřednictvím LOGO jazyka může kdokoliv, aniž by měl jakékoliv hudební vzdělání, komponovat svoje vlastní skladby (a zároveň se učí základy programování).

Další nespornou výhodou nových médií v hudebním vzdělávání (ať už oficiálním nebo neoficiálním) je již zmiňovaná možnost sdílení vlastní tvorby a téměř okamžité zpětné vazby od kohokoliv z celého světa. Ve výuce může být pro děti možnost pochlubit se vlastním dílem velkou motivací. Navíc se tak stává „celebritou“ a má šanci samo vytvořit hit a inspirovat další. Dnes už není překážkou ani věk a jednotlivci i školní kapely mohou na sítích získat velký počet shlédnutí. Podrobněji se této problematice věnuje H. Partti a S. Karlsen v článku *Reconceptualising musical learning: new media, identity and community in music education*³¹. Ti vycházejí ale z odlišného prostředí, než je současná situace v ČR – ve Finsku jsou velmi populární hudební sítě, např. síť Mikseri (www.mikseri.net), která už v roce 2006 obsahovala přes 80 000 hudebních skladeb s volnou licencí (díla uživatelů sítě). Uživatelé se učí od sebe navzájem (sociocultural learning³²).

Všechny tyto potenciály nových médií ve vzdělávání musí být zohledněny v kvalitativním výzkumu. Cílem je zjistit, nakolik pedagogové reflektují proměnu současných žáků/studentů, a jejich hudebního vnímání (tato proměna začíná být markantní už i mezi dětmi v ČR) a přizpůsobují mu výuku. Důležité není jen to, nakolik jsou schopní využívat technologie

³⁰ LANZARA, Giovan Francesco. Remediation of practices: How new media change the ways we see and do things in practical domains. *First Monday*, 2010, 15.6.

³¹ PARTTI, Heidi a KARLSEN, Sidsel. Reconceptualising musical learning: New media, identity and community in music education. *Music Education Research*, 2010, 12.4: 369-382. ISSN 14613808.

³² Teorie Lva Vygotského, která tvrdí, že učení je sociální proces.

a implementovat je do výuky, ale i jejich ochota sledovat trendy a vnímat hudební zájmy studentů. Vzhledem k tomu bylo do rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumu přidáno i několik otázek směřujících cíleně na hudební rozhled pedagoga, sledování trendů a jeho přetrvávající nadšení pro obor (vyhledávání nové hudby, návštěva koncertů, vlastní hudební aktivita).

3.2 Současný stav poznání – výzkumy

V této části jsou zpracovány zásadní výzkumy na téma využití nových médií v hudebním vzdělávání a jejich výsledky. Nová média zde nejsou brána jen jako nástroj pro usnadnění komunikace a výuky, ale je zde řešen i jejich potenciál jako prostředku pro úspěšné osvojování si hudebních schopností a znalostí a také je reflektován jejich nepopiratelný vliv na rozvíjení a udržování motivace pro studium hudby.³³ Na základě těchto výzkumů by pak mohla být absence využívání nových médií (a zároveň nedostatečný zájem pedagogů o sledování aktuální hudební scény) nepřímou spojována s klesajícím zájmem o klasické hudební vzdělávání v ČR. Využívání nových médií ve výuce na českých školách je řešeno v rámci kvalitativního výzkumu v další části práce. V příloze jsou zpracovány stručné grafy ukazující proměny počtu studentů přihlášených a nastupujících do prvních ročníků na konzervatořích a ZUŠ (pro ZUŠ jsou k dispozici pouze data o počtu studentů, nikoliv o přihlášených) od školního roku 2005/6 do školního roku 2014/15³⁴. Z grafů ani rozhovorů s pedagogy tato souvislost nevyplývá. Přesto není na českých školách plně využíván potenciál implementace moderních technologií do výuky, především pak do procesu vlastní tvorby hudebního díla.

Z výzkumů vztahujících se k hudební kreativitě v souvislosti s využíváním nových médií byly vybrány dva, každý z jiného prostředí. Jeden z výzkumů proběhl v USA, druhý v Litvě. Kreativita byla zkoumána na studentech střední školy a jejich pokrocích v rámci studia hudby a vlastní hudební tvorby. Ve výzkumu L. D. Nielsena realizovaném na americké střední škole (publikováno 2013) byly ve speciálním projektu, kterého se účastnilo 10 studentů

³³ RICHARDSON, Patrick; KIM, Youngmoo. Beyond fun and games: A framework for quantifying music skill developments from video game play. *Journal of New Music Research*, 2011, 40.4: 277-291. ISSN 09298215.

³⁴ Využita byla data z ÚIV, původně bylo zamýšleno využít data z ČSÚ, ale ta se vztahují jen k počtu studujících, informace o přihlášených nejsou dostupné ani pro konzervatoře. VŠ nebyly do tohoto přehledu zařazeny z důvodu nedostatku dat k čistě hudebním oborům, celkový počet studentů hudebních VŠ je ale ve srovnání se ZUŠ a konzervatořemi zanedbatelný. Grafy uvedené v příloze mají být převážně přehledové.

a 2 vyučující, využívány k výuce kompozice klávesy a iMac počítače s programy GarageBand a notačním softwarem Sibelius. Studenti zároveň prošli kurzem hudební teorie. Z výsledků výzkumu jednoznačně vyplývá, že využívání technologií v hudební výuce pomáhá studentům pochopit rychleji strukturu hudebního díla, usnadňuje jim proces vlastní tvorby a motivuje je ke studiu. Implementace nových médií má vliv i na pedagogy, kteří jsou díky jejich využívání jistější i při výuce kompozice, nejnáročnější oblasti hudební výuky. Studenti v závěrečném dotazníku odpovídají téměř výhradně pozitivně, zajímavé je ale i jejich postoj k teoretické části výuky. Nehodnotí s nadšením jen možnost vlastní hudební tvorby a výsledné kompozice, ale uvědomují si i přínos hudební teorie, jejíž základy jim umožnily kreativně komponovat.³⁵ V rámci vlastního kvalitativního výzkumu (viz kapitola 7 a dále) jsem se s podobným způsobem výuky za pomoci technologií setkala pouze v jediném případě, a to u pedagoga, který vyučuje přímo elektronické zpracování hudby a počítačovou kompozici.

V rámci druhého vybraného výzkumu bylo zkoumáno, jaké hudební technologie využívají pedagogové ve výuce hudby na středních školách v Litvě. Výzkum probíhal formou rozhovorů s vyučujícími hudby na středních školách, celkově se výzkumu zúčastnilo 8 pedagogů a výsledky byly publikovány v roce 2013. Ukázalo se, že nejčastěji implementované hudební technologie jsou: YouTube, software MusicMaker a Audacity, virtuální klávesy a interaktivní tabule. Dále pak nástroje jako Wiki, pro prezentace Prezi nebo Slideshare, fotoaparáty, kamery, mikrofony apod. Tato situace se výrazně liší od výsledků podobně zaměřeného kvalitativního výzkumu provedeného v rámci této práce. Mezi pedagogy na českých školách je sice populární YouTube, ale není primárním nástrojem pro přehrávání hudby. Hudební software je ve výuce využíván jen velmi zřídka, virtuální klávesy nebyly zmíněny ani jedním pedagogem a interaktivní tabule nejsou standardní výbavou hudební třídy, přestože už se v hudební nauce poměrně etablovaly. Liší se i využívání dalších (nehudebních) technologií.

3.3 Současný stav poznání – hudební vizualizace

Téma vizualizací a nástrojů pro pochopení hudební struktury a hudební analýzy je zde zpracováno jen okrajově. Bude součástí disertační práce autorky. Přesto by ale nemělo ve

³⁵ NIELSEN, Lance D. Developing Musical Creativity Student and Teacher Perceptions of a High School Music Technology Curriculum. *Update: Applications of Research in Music Education*, 2013, 31.2: 54-62.

výčtu chybět. Díky počítačům a moderním technologiím se otevírají zcela nové možnosti analýzy a je poprvé v historii možné poměrně snadno a smysluplně „malovat“ hudbu. Výukový potenciál např. hudebních vizualizací může být obrovský – do procesu učení se tak zapojí i další smysl a zároveň se stává struktura díla názornou. Velký boom vizualizací a pokusů o počítačovou analýzu (a kompozici) hudby v moderním slova smyslu (za pomoci nových médií) byl především kolem roku 2006 a později. Po velkém zájmu o toto téma následovala několikaletá stagnace vývoje. Letos (2016) ale Stephen Malinowsky, který se vizualizacemi hudby zabývá už přes deset let, oficiálně spustil nový projekt³⁶, ve kterém jsou vizualizace využívány přímo ve výuce a oproti předchozí verzi jsou interaktivní a lze na nich demonstrovat nejdůležitější aspekty struktury hudebního díla (není limitováno vážnou hudbou).

Potenciál vizualizací byl zhodnocen i zařazením speciální otázky do kvalitativního výzkumu zpracovaného v této práci. Každému pedagogovi byla položena otázka, zda se už někdy setkal s hudebními vizualizacemi, jestli v tom vidí edukační potenciál a měl by případně sám zájem něco podobného do výuky zařadit.

³⁶ ABELIN, Etienne, Stephen Malinowski, Lushen Wu, Jan Fülcher, Phillip Kousz. Music:Eyes. *Musiceyes.org*. [online]. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: www.musiceyes.org

4 Volně dostupné technologie

Základním požadavkem pro výběr technologií do této práce byla jejich dostupnost, nízké požadavky na vybavení (mobilní zařízení, případně počítač) a nulové pořizovací náklady – zařazeny byly pouze ty nástroje, které jsou zcela zdarma. Bezplatnost a nízké nároky na technické vybavení jsou důležité především s ohledem na reálnou implementaci do výuky na českých hudebních školách. Nové technologie často znamenají finanční zátěž, a to může být překážkou i pro samotný zájem o ně. Cílem je ukázat, že i s minimálními (často nulovými) náklady je možné novými médii obohatit výuku a domácí přípravu studentů.

Ideální variantou jsou bezplatné technologie, které fungují na běžných počítačích a na běžných zařízeních, kterými většina škol disponuje (promítací přístroje, hudební přehrávače apod.). Vzhledem k rozšířenosti chytrých mobilních telefonů lze počítat i s jejich využitím, tedy je možné pracovat s nástroji, které má dnes většina studentů už stejně v kapse. Samozřejmě musí být zohledněno i to, aby žádný ze žáků/studentů nebyl znevýhodněn absencí či nižší kvalitou vlastního podobného zařízení.³⁷

Zajímavé je využívání nejen sociálních sítí, ale i virtuální reality. Díky novým médiím je možné hudbu tvořit nejen v reálném světě, ale i v rámci online prostředí, např. zakládání kapel ve hře *Second life*³⁸ nebo spoluhraní pomocí online jamovacích nástrojů (např. *Jam2jam*³⁹).

Komplikací u volně dostupných aplikací je snad jen to, že jsou v podstatě všechny výhradně v anglickém jazyce, což je například pro výuku malých dětí nebo jakkoliv znevýhodněných osob zásadní a téměř nepřekonatelná překážka.

³⁷ Možnosti, jak předejít problému digital divide (digitální propasti) jsou popsány např. v článku: ALBERT, Daniel J. 2015. Social Media in Music Education. *Music Educators Journal* [online]. **102**(2), 31-38 [cit. 2016-07-28]. DOI: 10.1177/0027432115606976. ISSN 00274321.

³⁸ PARTTI, Heidi a KARLSEN, Sidsel. Reconceptualising musical learning: New media, identity and community in music education. *Music Education Research*, 2010, 12.4: 369-382. ISSN 14613808.

³⁹ Viz kapitola 4.2 *Přehled hudebně zaměřených nových médií*.

4.1 Typologie hudebně vzdělávacích technologií

V následující tabulce jsou rozděleny jednotlivé technologie do skupin podle jejich využití a formy. Uvedené příklady nejsou kompletní, jedná se o ilustrativní výběr, který zároveň navazuje na nová média probíraná v rámci této práce a patří k doporučeným technologiím pro implementaci do hudební výuky.

Hlavní kategorie jsou:

- rozvoj hudební kreativity,
- výuka/procvičování teoretických znalostí,
- výuka/procvičování praktických znalostí,
- sluchový trénink,
- hudební analýza/vizualizace,
- sdílení, spolupráce a zpětná vazba,
- nácvik dovedností důležitých pro hru na nástroj/skladbu,
- gamifikace cvičení.

Rozdělení podle typu média je následující:

- aplikace,
- hry,
- online výuka,
- hudební sociální sítě,
- rozsáhlé studijní materiály,
- interaktivní nástroje.

	Rozvoj hudební kreativity	Výuka/procvičování teoretických znalostí	Výuka / procvičování praktických znalostí	Sluchový trénink	Hudební analýza / vizualizace	Sdílení, spolupráce, zpětná vazba	Nácvik dovedností důležitých pro hru na nástroj / skladbu	Gamifikace cvičení
Aplikace	Pacemaker MelodyMorph, Melodica MusicStudio Simple Sobgwriter	MusicTheory Notable Frederic Theta Music Trainer	Metronome Tuner Andante PianoChords Music Memos Theta Music Trainer	RelativePitch Ear Trainer Better Ears Music Memos Theta Music Trainer	HarmonEye Bebop Hookpad	Music Messenger MelodyMorph	Yousician Hookpad MelodyMorph Music Memos	Yamaha Piano Diary (není dostupné v ČR) Yousician Pianu
Hry	Andante	NoteWorks	Oslava 245. výročí narození Ludwiga van Beethovena (Google)	Theta Music Trainer	Google: Oslava 245. výročí narození Ludwiga van Beethovena	Guitar Hero Second Life	Tap The Key Guitar Hero Song Hero Rock Hero Frederic	Guitar Hero
Online výuka	Khan Academy edX Coursera	Khan Academy edX Coursera	Yousician pianu.com 8notes.com hearandplay.com playalongjazz.com	hearandplay.com	Khan Academy edX Coursera	Khan Academy edX Coursera	Yousician Pianu 8notes.com hearandplay.com playalongjazz.com	Yousician Pianu
Hudební sociální sítě	NoteFlight ScoreCloud Mikseri JamNow	YouTube (výuková videa)	YouTube (výuková videa) NoteFlight ScoreCloud	YouTube (musanim, smalin) ScoreCloud	YouTube (musanim, smalin) ScoreCloud	NoteFlight ScoreCloud Last.fm Spotify YouTube MOG JamNow Mikseri Flotones	NoteFlight ScoreCloud YouTube (výuková videa)	YouTube NoteFlight (a další sítě umožňující soutěžit v získávání zpětné vazby – skóre)
Rozsáhlé studijní materiály	NoteFlight ScoreCloud JamNow Spotify	8notes.com hearandplay.com playalongjazz.com	jazzadvice.com 8notes.com	hearandplay.com playalongjazz.com	YouTube (musanim, smalin) ScoreCloud	YouTube Spotify Last.fm	jazzadvice.com 8notes.com	Yousician (knihovna písní – překonávání bodového zisku ostatních)
Interaktivní nástroje	MelodyMorph Jam2jam Hookpad	Hookpad	Real Bass xPiano SingSharp Go PlayAlong	Theta Music Trainer Hookpad	Andante Music:eyes Hookpad Jam2jam	Jam2jam	Hookpad	Pickatto.com Jam2jam

Tabulka 1: Rozdělení nových médií vhodných pro hudební vzdělávání na kategorie podle formy a jejich uplatnění pro výuku jednotlivých dovedností. Konkrétní příklady jsou pouze orientační a vycházejí z aplikací a nástrojů, které byly z velké části popsány v rámci této práce.

4.2 Přehled hudebně zaměřených nových médií

Přestože je pro výuku (nejen) hudby možné využívat jakékoliv sociální sítě (viz rešerše současného stavu poznání a popis jednotlivých technologií), v tomto přehledu jsou zohledněny jen technologie a média zaměřené primárně hudebně vzdělávacím směrem. Jako další zásadní aspekt hodnocených technologií je zde podmínka jejich dostupnosti a možnost využít bezplatnou verzi.⁴⁰

Níže uvedený seznam během let ztratí na aktuálnosti, dostupné technologie a média se změní, nicméně typologie by měla zůstat víceméně stejná (alespoň pokud zůstane stejné naše hudební vnímání). V testování dostupných aplikací bude nadále pokračováno i mimo tuto diplomovou práci, seznam aktuálních možností (včetně názorů pedagogů a studentů) bude průběžně doplňován na webových stránkách www.workshock.cz a na facebookových stránkách www.facebook.com/musicworkshock.

Zajímavé jsou i aplikace a software pro zrakově znevýhodněné hudebníky. Ti se díky moderním technologiím mohou věnovat mnoha aktivitám v podstatě bez omezení. Za podpory Evropské unie vznikl projekt www.music4vip.org (*Music for Visually Impaired People*), jehož součástí je i speciální notační software (běžný notační software není pro zrakově handicapované příliš vhodný – vyžaduje práci s myší, a tu nevidomý uživatel ovládat nemůže).⁴¹

4.2.1 Hudebně zaměřené sociální sítě

Výběr je pouze ukázkový, v současné době je k dispozici velké množství hudebních sociálních sítí a často plní zcela totožné funkce. Níže uvedené sítě jsou vybrány na základě jejich etablovanosti v českém prostředí, vhodnosti využití ve výuce nebo dlouhé tradici (např. Myspace, která funguje už 13 let).

⁴⁰ U příkladů, kde je opodstatněné uvádět webové stránky, na nichž je technologie dostupná, je pod popisem uvedený odkaz. U mobilních aplikací je většinou uveden pouze vývojář.

⁴¹ Díky výzkumu provedenému v rámci této práce se ukázalo jako další vhodné téma sledování problematiky nových médií s ohledem na usnadnění výuky a vlastní tvorby zrakově handicapovaných hudebníků. Uzpůsobený počítačový software a vhodné aplikace mohou být zcela zásadním pokrokem v této oblasti.

Myspace

Sociální síť založená v roce 2003 v USA.⁴² Již první rok existence ji začali využívat profesionální muzikanti pro svou vlastní prezentaci. Na rozdíl od běžných sociálních sítí určených primárně pro setkávání a komunikaci přátel, jako je např. Facebook, disponuje množstvím speciálních vlastností umožňujících sdílet vlastní hudbu, vytvářet playlisty apod. Do výběru je řazena i vzhledem ke své popularitě v českém prostředí.

ScoreCloud

Scorecloud je primárně online notační software (v základní verzi bezplatný), který je obohacený o možnost sdílení, spolupráce a zpětné vazby. Vzhledem k snadnému ovládní a implementované možnosti zápisu přehrávané hudby (podobné funkce má většinou jen profesionální placený software) je doporučován do výuky. Program je uzpůsoben pro využívání jak na počítači, tak na mobilních zařízeních. Uživatelé ScoreCloudu se navíc mohou stát součástí komunity, vytvářet skupiny a na skladbách pracovat kolektivně.

NoteFlight

Komunita složená převážně ze skladatelů (ať už amatérů nebo profesionálů), která má v době psaní této práce přes 2 000 000 členů z celého světa. V základní verzi je dostupná zcela zdarma. Program je možné využívat na počítači i mobilních zařízeních a je zamýšlen i jako nástroj do výuky (verze pro školy se všemi dodatečnými vlastnostmi včetně organizování studentských skupin je už ale placená). Součástí programu je online notační software určený pro vlastní kompozice a aranže, je možné spolupracovat na vytvářených skladbách, sdílet je, tisknout a přehrávat (zdarma je k dispozici základní knihovna zvuků).

Shazam

Shazam je dostupný jako aplikace pro chytré telefony a disponuje speciální funkcí rozpoznávání znějící hudby (a TV pořadů). Umožňuje tak v rozsáhlé databázi skladeb (v současné době přes 11 milionů) pomocí speciálních algoritmů najít tu, která zadané ukázce nejlépe odpovídá a uživatel má následně možnost si píseň zakoupit (případně přehrát zdarma,

⁴² <https://en.wikipedia.org/wiki/Myspace>

je-li to možné). Dále je možné sledovat své oblíbené interprety, sdílet hudbu a vybírat si další na základě automatického doporučení.

Spotify

Spotify je hudební síť a knihovna založená v roce 2006 ve Švédsku.⁴³ Je hojně využívána i uživateli v České republice a jako zdroj pro objevování nové hudby k poslechu a online hudební knihovna byla v rámci kvalitativního výzkumu (od kapitoly 7 v této práci) zmiňována pedagogy nejčastěji. Je možné využívat ji zcela zdarma (poplatky jsou kompenzovány zobrazováním reklam a nemožností poslouchat hudbu offline).

4.2.2 Volně dostupné online kurzy

Volně dostupné online kurzy (často označované jako MOOC – massive open online course, hromadný otevřený online kurz) jsou v posledních letech populární i mezi českými uživateli. Informovanost o možnostech jejich využívání pro výuku hudby je ale mezi českými hudebními pedagogy téměř nulová (potvrdilo se i v rámci kvalitativního výzkumu provedeného v rámci této práce). Přesto je dnes k dispozici nemalé množství hudebně zaměřených kurzů a je možné vybírat nejen mezi těmi čistě teoretickými (dějiny hudby, hudební teorie a analýza apod.), ale i mezi těmi prakticky zaměřenými, např. na jazzovou improvizaci nebo klasickou kompozici. Velkou výhodou je dostupnost téměř přes jakékoliv zařízení (počítač, tablet, chytrý telefon s běžnými operačními systémy) a absence poplatků – je možné si zakoupit certifikát, ale výuka jinak probíhá zcela zdarma. Snad jedinou nevýhodou je případná jazyková bariéra, většina kurzů je dostupná výhradně v anglickém jazyce, v češtině není ani jediný. Ve většině případech je ale možné využít alespoň zobrazování anglických titulků nebo přepisy jednotlivých videí, což usnadňuje překlad.

⁴³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Spotify>

Výběr některých v současné době dostupných kurzů pro inspiraci:⁴⁴

Coursera.org	
Berklee	<ul style="list-style-type: none">▪ Developing Your Musicianship▪ Introduction to Guitar▪ Jazz improvisation
The University of Edinburgh	<ul style="list-style-type: none">▪ Fundamentals of Music Theory
National University of Singapore	<ul style="list-style-type: none">▪ Write Like Mozart: An Introduction to Classical Music Composition
Yale University	<ul style="list-style-type: none">▪ Introduction to Classical Music
The University of Sydney	<ul style="list-style-type: none">▪ The Place of Music in 21st Century Education (inspirace pro vyučující)

edX.org	
Berklee	<ul style="list-style-type: none">▪ Introduction to Music Theory▪ Creativity & Entrepreneurship
The University of Texas at Austin	<ul style="list-style-type: none">▪ Jazz Appreciation

Khan Academy ⁴⁵	
Music	<ul style="list-style-type: none">▪ Music basics▪ Masterpieces old and new▪ Instruments of the orchestra

Tabulka 2: Výběr volně dostupných hudebně zaměřených online kurzů.

4.2.3 Aplikace

MelodyMorph

Aplikace pro mobilní zařízení, která vznikla na MIT. V současné době je v demo verzi a zatím ji ještě nelze volně stáhnout. Nicméně už v roce 2014 její autor, Eric Rosenbaum, na TEDx uvedl, že plánuje její zveřejnění, aby ji mohli využívat pro tvorbu hudby všichni

⁴⁴ Uvedené kurzy jsou otestované v rámci této diplomové práce.

⁴⁵ Kurzy uzpůsobené pro děti, gamifikovaný postup výuky.

a navzájem se od sebe učit. Na níže uvedeném odkazu jsou k dispozici ukázková videa a zároveň se lze přihlásit k odběru informačních e-mailů o postupu vývoje. Aplikace je založena na vizualizaci hudby, pomocí grafického rozhraní umožňuje komponovat a přehrávat vlastní i jakékoliv už existující skladby. Lze ji využít i jako hudební nástroj a hrát prostřednictvím předem připravených obrazců s ostatními muzikanty (s virtuálními i reálnými nástroji).

Odkaz: <http://web.media.mit.edu/~ericr/melodymorph.php>

Ultimate Music Theory

Webové stránky zabývající se výukou hudební teorie. Pro přístup k materiálům je potřeba zaregistrovat se a uvést svoji e-mailovou adresu. Studijní materiály jsou dobře zpracované (vše je ale pouze v anglickém jazyce) a pravidelně chodí e-mailové upomínky s novými tématy. Ale zároveň newslettery nabízející slevy na nákup produktů. Nevýhodou jsou nevyžádané a poměrně časté nabídky, výhodou kvalitně zpracované volně dostupné materiály obsahující i konkrétní tipy do výuky.

Odkaz: www.ultimatemusictheory.com

Music Theory (od společnosti Brainscape)

Velmi ucelená aplikace zaměřená na výuku hudební teorie a sluchové analýzy. Hra je vystavěna na principu „memorovacích“ kartiček (*flashcards*), odpověď na zobrazenou otázku je vždy ukrytá na druhé straně a uživatel sám hodnotí, jak dobře informaci znal (stupnice 1-5). Na základě hodnocení pak některé kartičky mizí, jiné se naopak objevují častěji. Za studium jsou sbírány body a postupně se otevírají další úrovně. Aplikace je v anglickém jazyce, ale vzhledem k využívání hudební notace a symbolů je velmi dobře srozumitelná i pro jazykově méně pokročilé studenty. Aplikace je dostupná pouze ve verzi pro iOS.

Ultimate Music Theory (od společnosti Brainscape)

Rozšířená verze aplikace *Music Theory* od téže společnosti. Je možné ji využívat na počítači i mobilních zařízeních a průběžně sledovat statistiky svého pokroku. Výuka je dostupná

zdarma, stačí se zaregistrovat. Vzhledem k rozsahu obsažené látky může tato aplikace plnohodnotně nahradit podobně zaměřený placený software, který je pro většinu studentů a škol kvůli ceně a nárokům na vybavení v podstatě nedostupný.

Odkaz: www.brainscape.com/learn/ultimate-music-theory

Ear Trainer (thoor software AB)

Ve verzi *lite* zdarma. Přehledně zpracovaná aplikace určená pro výuku a procvičování sluchové analýzy. Obsahuje rozpoznávání intervalů, akordů, stupnic a zápis melodií. V základní verzi je aplikace zcela zdarma. Aplikace je dostupná pro zařízení s iOS, podobná aplikace dostupná pro Android je např. *Ear Trainer* od vývojáře *Derek Kam*. Podobných aplikací se stejným názvem je k dispozici poměrně velké množství, liší se intuitivností rozhraní a množstvím funkcí, výběr záleží na osobních preferencích uživatele.

Relative Pitch (Easy Ear Training)

Ve verzi *lite* zdarma, určeno pro zařízení s iOS. Přehledná aplikace zaměřená pouze na sluchovou analýzu intervalů. Intervaly je možné si přehrávat a zdokonalovat se v jejich rozpoznávání. Postupně si je lze přidávat do seznamu určeného pro testování (testy si může uživatel vytvářet na míru podle aktuálního pokroku). Výhodou je možnost vybrat si z různých nástrojů (piano, kytara, lesní roh a v placené verzi i další), a tak se připravovat na analýzu skutečných skladeb. Zároveň je možné využívat webové stránky vývojáře (viz níže) komplexně zaměřené na výuku sluchové analýzy. Po vyplnění krátkého dotazníku zaměřeného na zjištění současných hudebních dovedností je možné vybrat si kurzy zdarma a dostávat pravidelná doporučení do e-mailové schránky. Kurzy a materiály na webových stránkách jsou dostupné bez ohledu na využívané zařízení. Podobně zaměřená aplikace ve verzi pro Android je např. aplikace *Perfect Ear 2* od vývojáře *EDuckAppsSV* dostupná také zcela zdarma.

Odkaz: <http://www.easyeartraining.com>

Note Trainer (thoor software AB)

Ve verzi *lite* zdarma, dostupná pro zařízení s iOS. Jednoduchá aplikace umožňující studium a teoretické procvičování not a akordů. Aplikace není příliš obsáhlá, ale je přehledná a intuitivně zpracovaná. Může sloužit jako úvod do hudební teorie pro začínající studenty. Podobná aplikace určená pro Android zařízení je např. *Music Reading Trainer* od vývojáře *Dreamhound Studios*. Opět platí, že pod stejnými a podobnými názvy je k dispozici větší množství podobně zaměřených volně dostupných aplikací od různých vývojářů. Ideální je vyzkoušet si jich více a vybrat si tu, která je pro uživatele nejpřehlednější.

NoteWorks (Azati Corporation)

Aplikace pro výuku not určená primárně menším dětem. Verze zdarma je limitovaná omezeným počtem úrovní, ale pro základní rozpoznávání not vystačí. Hra je poutavě vizuálně zpracovaná a vhodná pro Android i iOS. Aplikací, které jsou zaměřeny pro výuku malých dětí, je k dispozici poměrně málo a NoteWorks patří k těm nejlépe gamifikovaným.

Note Teacher Kids (Roughsoft)

Aplikace určená především pro menší děti, opět dostupná pro Android i iOS zařízení. Uživatel si může vybrat z výukových lekcí na různých úrovních, je možné učit se noty na konkrétních písních nebo vytvářet svoje vlastní melodie a při zadávání not na klaviaturu sledovat jejich zápis do notové osnovy.

Simple Songwriter (Christian Inkster)

Mobilní aplikace dostupná pro iOS (v *LE* verzi zdarma) umožňující vytvářet a nahrávat skladby pomocí zadávání již připravených akordů. Může sloužit pro výuku harmonie (rozdělení akordů, včetně obrátů, je velmi dobře zpracované) a hudebních doprovodů, zároveň je možné využít ji jako jednoduchý hudební nástroj při společném hraní nebo k vytváření doprovodů pro cvičení a improvizace. Nahrané skladby je dále možné upravovat a zkoušet různé harmonie a postupy. Při přehrávání písní se na obrazovce ukazují právě znějící akordy – může sloužit i pro sluchový trénink.

Melodica (CandyCane LLC)

Jednoduchá aplikace pro mobilní zařízení, která umožňuje vytvářet melodie a akordy pomocí rozsvěcování a zhasínání částí čtverečkované plochy. Hra není primárně výukově zaměřená a neobsahuje žádnou hudební teorii. Jejím prostřednictvím je ale možné názorně demonstrovat průběh melodie, vysvětlit polyfonii, rytmus a hudební funkci akordů a souzvuků.

Music Memos (iTunes)

Nová aplikace pro iOS, která umožňuje zaznamenávat vlastní hudební nápady (uživatel nahraje hru na kytaru, piano nebo jiný nástroj), vytvářet si z nich knihovny, hodnotit jednotlivé myšlenky a využívat je do skladeb. Ty je pak možné jednoduše sdílet na sociální síti. K nahrávce lze přidat rytmický doprovod a aplikace zároveň sama rozpoznává rytmus nahrávané hudby a jednotlivé akordy. Vhodné především pro rozvoj kreativity a výuku kompozice.

SingSharp (Harmony Network Group Limited)

Aplikace určená pro interaktivní výuku zpěvu, dostupná pro iOS i Android zařízení. Pomocí grafického rozhraní může uživatel v reálném čase kontrolovat správnost intonace. Ve verzi zdarma je možné využívat jen omezené množství skladeb. Skladby je možné (v případě zájmu) dokupovat jednotlivě a placená verze obsahuje navíc tréninkový program.

Theta Music Trainer (Theta Music Technologies, Inc.)

Bezplatná mobilní aplikace dostupná pro zařízení iOS i Android zaměřená na zevrubné zvládnutí hudební teorie a sluchové analýzy. Po registraci lze hrát i online prostřednictvím počítače. K dispozici je několik desítek her rozdělených do kategorií podle jednotlivých oblastí tréninku. Lze se zdokonalovat v rozpoznávání zvuků jednotlivých nástrojů, ladění, cvičit stupnice a intervaly (teoreticky i prakticky), zápis, analýzu a pamatování si melodií, akordů, harmonického průběhu skladby, procvičovat rytmus nebo čtení not.

Odkaz: www.trainer.thetamusic.com

4.2.4 Hry

Většina hudebně zaměřených her je placená, proto je nelze do přehledu zahrnout (cílem výběru je vybírat jen ty technologie, které lze do výuky implementovat bezplatně).

Guitar Hero Live (Activision Publishing, Inc.)

Verze zdarma pro mobilní zařízení s iOS. Původní hra je založená na rytmickém „chytání“ tónů pomocí speciálního ovladače v podobě zjednodušené kytary. Cílem je projít co největším množstvím stále obtížnějších písní a zahrát je co nejlépe (a získat tak pozitivní ohlas od virtuálních diváků). Pro mobilní zařízení je ovládání uzpůsobeno dotykovému rozhraní a jednotlivé tóny je potřeba chytat dotyky prstů. Hra není přímo hudebně didakticky zaměřená, ale napomáhá procvičovat dovednosti důležité pro hru na skutečný nástroj. Vhodná je především pro vysvětlení a osvojování si rytmu a frázování. Originální verze hry je k dispozici pouze pro iOS, existuje ale i v mnoha dalších verzích – objevuje se čím dál více her založených na stejném principu. Využívají buď speciální ovladače nebo virtuální hudební nástroje. Analogický postup v „chytání“ tónů je pak využit i v některých aplikacích zaměřených na výuku hry na klavír – rozsvěcí se klávesy, které je třeba stisknout.

Podobné hry např.: *Rock Hero*, *Song Hero* (je možné najít alternativy pro všechny operační systémy).

Oslava 245. výročí narození Ludwiga van Beethovena (Google)

Online dostupná hra od společnosti Google, kde hráč pomáhá Beethovenovi sestavit jeho nejslavnější skladby z rozstříhaných kousků papíru. Vhodné pro seznámení s hudbou Ludwiga van Beethovena a zároveň jako úvod do hudební analýzy a skladby.

Odkaz: <https://www.google.com/doodles/celebrating-ludwig-van-beethovens-245th-year>

Frederic: Resurrection of Music (Forever Entertainment)

Hudebně zaměřená počítačová hra v základní verzi zdarma (méně úrovní) od vývojáře *Forever Entertainment*. Dostupná pro počítače s iOS a přes Steam. Pro Android a mobilní

iOS je k dispozici speciální nelimitovaná placená verze včetně dalších pokračování. Hlavním hrdinou je Fryderyk Chopin (v této hře *Frederic*), který se probudí v současnosti a svádí bitvy s novými hudebními žánry. Hra je poutavě graficky zpracovaná a může sloužit pro výuku hudebních žánrů (mezi ukázkami je možné vyhledávat a označovat rozdíly v harmonické i melodické stavbě) a osvojování si Chopinova díla. Hráč musí pomocí klávesnice (v mobilní verzi pomocí dotykového rozhraní) co nejrychleji a nejpřesněji přehrávat jednotlivé skladby, aby porazil reggae hudebníky nebo třeba rappery.

4.2.5 Online interaktivní výuka hry na nástroj

Yousician

Prostřednictvím aplikace [yousician.com](https://www.yousician.com) je možné se na úrovni začátečníka i pokročilého hráče učit hrát na klavír, kytaru, basovou kytaru nebo ukulele. Výukou lze projít i zcela zdarma (na rozdíl např. od aplikace [pianu.com](https://www.pianu.com), kde je výuková část hned po úvodních lekcích zpoplatněna a zdarma je možné hrát jen výběr skladeb z knihovny), to je podmíněno jen limitací času pro denní cvičení. To ale zároveň vede k větší preciznosti v dodržování pravidelného každodenního cvičení. Další výhodou je uspořádání výukového materiálu nejen podle obtížnosti, ale i podle různých stylů hry na daný nástroj, student si tedy může sám vybrat cestu, kterou se chce ve svém hudebním průzkumu vydat. Např. u piana se může poměrně záhy rozhodnout pro cestu vážné hudby, teorie a kompozice nebo populární hudby (včetně jazzu a blues).

K dispozici je dokonce i verze aplikace pro učitele. Je tak možné zadávat úkoly, sledovat pokroky a zároveň zdarma otevřít všechny lekce a všechny možnosti aplikace (podmínkou je mít minimálně pět žáků a aplikaci pravidelně používat). Při běžné výuce nemá učitel možnost sledovat, jestli a jak student cvičí. Nemá možnost ho ani průběžně motivovat a vést k systematické práci. Díky využívání této aplikace může sledovat práci a pokroky žáků přehledně kdykoliv a v reálném čase, navíc s možností jejich aktivitu (nebo neaktivitu) ovlivnit. Skvělá je neustálá zpětná vazba a kontrola každého zahrátého tónu.

Aplikaci [Yousician.com](https://www.yousician.com) využívá 25 milionů lidí (informace z jejich oficiálních webových stránek). V úvodním popisu aplikace je neustále zdůrazňováno (stejně tak i v reklamních

předělech mezi jednotlivými lekcemi), že systém byl vyvinut na základě zkušenosti tvůrců, která ukazuje, že ne každý má možnost projít běžnou výukou a navíc že ne pro každého je běžná výuka vhodný způsob, jak se na nějaký nástroj naučit hrát. Proto se rozhodli spojit několik ověřených metod a vyvinuli tuto aplikaci, která je navíc volně dostupná (jen s minimálním množstvím omezení) každému o zájemci o kterýkoliv ze zařazených nástrojů.

Systém vizualizace hrané hudby je založen na tom, že jednotlivé prsty mají své pevně dané barvy a pohyblivý „míček“ ukazuje tempo skladby, čímž napovídá, kdy je potřeba jednotlivé noty zahrát. Už od prvních cvičení je student veden k hraní skutečných skladeb a interakci, nejen k memorování stupnic a cvičení techniky hry.

Odkaz: www.yousician.com

Pianu

Pianu je podobná platforma jako Yousician, ale obsah je z velké části placený – zdarma je jen úvodní lekce a část knihovny písní. Je k dispozici i výuka teorie a možnost nahrávání vlastních skladeb – ty se pak upraví do výukové podoby a je možné je hrát interaktivně (to vše ale součástí pouze placené verze). Oproti Yousicianu je způsob vizualizace daleko vzdálenější skutečné notaci (nemá s ní společného téměř nic, snad jen náznak délky not). Princip spočívá v tom, že na obrazovce se ukazuje klaviatura (ta po připojení digitálního pianu nebo kláves reaguje na reálnou činnost hráče), na kterou dopadají různě barevné a dlouhé obdélníčky, které napovídají, jaké klávesy je potřeba stisknout. Herní mechanismus je podobný hrám jako např. *Guitar Hero*, ale výrazně se tím snižuje reálný výukový efekt.

V dalších výzkumech by bylo zajímavé věnovat se zhodnocení výukových metod jednotlivých technologií a online kurzů a jejich srovnání (např. nakolik je výuka pomocí „svítících“ tónů skutečně efektivní a zda je efektivnější než třeba využívání modifikované notové osnovy). Vzhledem k rozsahu práce a jejímu převážně přehledovému zaměření (část o technologiích je koncipována jen jako základní přehled současně dostupných bezplatných možností) není jejím účelem věnovat se podrobně všem aspektům online vzdělávání a výzkumům zaměřeným na jejich skutečnou efektivitu.

Odkaz: www.pianu.com

4.2.6 Spoluhraní

Jam2jam

Jam2jam je bezplatný software umožňující společné jamování ve virtuálním prostředí, tedy online bez ohledu na jakoukoliv vzdálenost, stačí připojit nástroje. Projekt je od počátku koncipován jako nástroj pro formální i neformální výuku, poskytovaný zdarma, včetně podpory pro pedagogy. K verzi pro počítače s iOS přibyla i verze *XO* (pro dětské výukové počítače) a dokonce *Jam2jam visualize* převádějící reálně hranou hudbu do obrazové podoby pro snazší orientaci dětí. V současné době je volně ke stažení *XO* verze, verze *gray* (nástroj pro generování počítačové hudby a její sdílení a spoluvytváření). Verze pro iOS v současné době bohužel ke stažení není.⁴⁶

Odkaz: www.explodingart.com/jam2jam

4.2.7 Vizualizace

Hookpad

Hookpad je aplikace pro počítače, chytré telefony a tablety umožňující vytváření vlastní hudby pomocí jednoduché melodie a harmonických funkcí. Vše je zpracováno graficky a srozumitelně, znalost hudební teorie není nezbytná a vytvořená díla lze ukládat a sdílet. K aplikaci je přidružená i online výuka hudební teorie (Hooktheory) – popularizačním způsobem, pomocí nástrojů Hookpadu. Ta je ale placená. V rámci aplikace je možné využívat i knihovny skladeb (vážná hudba, rock pop – vše, co je obecně populární) přepracovaných do grafického rozhraní Hookpadu. Ty pak fungují jako jednoduché vizualizace vybraných hudebních děl. Bohužel ale skladby často nejsou přeneseny kompletně, a tak si uživatel často musí vystačit jen s analýzou úvodního tématu symfonií apod.

Odkaz: www.hooktheory.com

⁴⁶ Kontaktovala jsem přímo vývojáře softwaru, ale odpověď jsem nedostala.

Andante

Vizualizace pomáhající pochopení rytmu a struktury hudební skladby. Navíc jsou zpracovány hravě, pomocí animovaných postaviček, které mění tělesnou hmotnost a rychlost pohybu na základě tempa, kterým má být skladba hrána. Je možné aplikaci využít i ve verzi pro výuku improvizace, kdy vizualizované postavičky hrají např. basovou linku a student improvizuje harmonii v pravé ruce. Aplikace zatím není volně ke stažení, ale je určena pro výuku a probíhá její testování.

Odkaz: <http://tangible.media.mit.edu/project/andante>

Musanim a projekt Music:Eyes

Music Animation Machine (Musanim) je projekt Stephena Malinowského zaměřený na vizualizaci hudby v MIDI formátu. Slavná jsou především videa vytvořená pomocí jeho vlastního softwaru umístěná na YouTube. To nejpopulárnější je v současné době vizualizace Debussyho skladby *Clair de lune* (přidáno před 5ti lety), toto video má dokonce k datu 18. 7. 2016 téměř milion a čtvrt zhlédnutí.⁴⁷

Vizualizační software je volně ke stažení, ale nejaktuálnější verze je z roku 2006 a je kompatibilní pouze s počítači s operačním systémem Windows. Lze si vybrat způsob vizualizace MIDI materiálu – je možné zaměřit se na nástup hlasů, intervaly nebo tóninu. Automaticky vygenerovaná vizualizace vytvořená pomocí toho programu byla ale bohužel téměř nepoužitelná a pedagog byl tedy postaven před její úpravu v nepříliš intuitivním a poměrně náročném nástroji. Další nevýhodou bylo i to, že není možné se zobrazenou skladbou dále volně pracovat, měnit rychlost přehrávání a ani soubor vytisknout. To se teď ale změnilo – letos byl spuštěn nový, navazující, projekt Music:Eyes.

Projekt Music:Eyes je připravován již několik let, úvodní koncert (promítání vizualizací přímo během hudební produkce) proběhl už v roce 2014, ale ta nejpodstatnější část, online interaktivní editor hudebních vizualizací *Bebop* byl otestován (na Columbijské univerzitě v New Yorku) a oficiálně spuštěn až letos (2016). Všechny výše uvedené nevýhody byly odstraněny a hudební vizualizace si mohou editovat i samotní studenti. Navíc je možné

⁴⁷ Vizualizace Debussyho skladby *Svit luny* pomocí *musanimu*: <https://youtu.be/cJsyMmC76aM>

v rámci rozhraní zobrazovat a skrývat jednotlivé atributy analýzy a upravovat tím zobrazování přehrávané skladby. Díky novému rozhraní jsou hudební vizualizace plně interaktivní a dá se předpokládat (už na základě současných reakcí uživatelů), že významně změní způsob výuky hudební analýzy a kompozice.

HarmonEye

HarmonEye je poměrně jednoduchá bezplatná aplikace, která pomáhá analyzovat znějící hudbu. Prostřednictvím minimalistického kruhového rozhraní je možné sledovat harmonickou strukturu díla a určit tak tóninu skladby a jednotlivé akordy. Tvůrci aplikace plánují rozhraní ještě obohatit a v blízké době by se měly zobrazovat i konkrétní akordy (nejen současně znějící tóny, které je potřeba harmonicky zařadit).

Odkaz: <http://harmoneye.com>

Musical Paintings

Webové stránky s ukázkami hudebních obrazů a dalších předmětů spojujících vizuální umění a hudbu. Vhodné především jako inspirace pro obohacení studia hudby – vytvoření hrajícího obrazu k probírané skladbě je zajímavou možností vizualizace struktury díla. Studenti si tak mohou „přečíst“ strukturu skladby vlastníma rukama, vidět její grafické zpracování a zároveň si podle svých potřeb libovolně přehrávat její části.

Odkaz: <http://web.media.mit.edu/~ericr/musical-paintings.php>

5 Situace v České republice

Výzkumu předcházela osobní zkušenost s výukou hudby v ČR. Mezi pedagogy a výkonnými hudebníky převládá názor, že ubývá zájemců o formální studium hudby, jejich znalosti klesají a poslouchají převážně špatnou hudbu. Zároveň nejsou do výuky běžně implementovány moderní technologie a výuka hudby na školách v ČR tak může být pro podstatné množství potenciálních i současných studentů nedostatečně atraktivní.

V rámci kvalitativního výzkumu byly stanoveny hypotézy na základě této zkušenosti a nastudování zahraniční literatury. Ve výsledcích výzkumu (viz kapitola 7) je pak možné si všimnout, že situace není zdaleka tak alarmující. Hudební obraz českého školství vychází na základě odpovědí náhodně vybraného vzorku vyučujících napříč institucemi pozitivně – učitelé mají zájem o moderní trendy, většinou reflektují proměnu svých studentů s ohledem na moderní prostředí, ve kterém žijí, a jsou ochotní sledovat jejich hudební zájmy. Prokázalo se ale, že znalost nových médií a dovednosti vztahující se k technologiím a jejich využívání jsou velmi různorodé a stále je nemálo pedagogů, kteří o této možnosti nejsou dostatečně informovaní, přestože by o ni měli potenciální zájem.

Dostupnost aplikací a technologií v českém jazyce je absolutně mizivá. Nepodařilo se mi dohledat téměř žádné hudebně-vzdělávací technologie, které by bylo možné bezplatně a efektivně využívat ve výuce a zároveň byly v našem mateřském jazyce, tedy srozumitelné i menším dětem. K dispozici jsou například speciální multimediální interaktivní učebnice pro výuku hudební výchovy⁴⁸, ale s ohledem na zahraniční konkurenci nepůsobí atraktivním dojmem, jsou těžko dostupné a navíc poměrně finančně náročné. Podobně fungující aplikace v anglické verzi jsou často dostupné zcela zdarma a mají větší potenciál zaujmout studující. Vzhledem k této situaci se není možné divit, že čeští pedagogové jsou limitováni ve využívání nových médií ve výuce a důsledkem malé informovanosti (dokonce i materiály o vhodných technologiích jsou dostupné převážně jen v anglickém jazyce) se o to často ani nepokoušejí. V žádném případě to ale nelze klást za vinu jim, na základě výzkumu bylo potvrzeno, že navzdory takto ztíženým podmínkám jsou čeští hudební pedagogové velmi motivovaní a otevření změnám a novým možnostem ve výuce.

⁴⁸ Podrobnější informace: <https://www.nns.cz/blog/multimedialni-interaktivni-ucebnice-hudebni-vychova>

V rámci situace v ČR by ještě měla být zmíněna společnost *Lipa Learning* zabývající se tvorbou vzdělávacích her do mobilních zařízení pro děti. Většina aplikací je placená, ale vzhledem k jedinečnosti této společnosti v českém prostředí je pro toto téma významná. V loňském roce vyvinuli dokonce čistě hudebně zaměřenou aplikaci a snaží se v současné době (aktuálně od roku 2015/16) všechny hry vybavit základními světovými jazyky (včetně češtiny), aby zmírnili problém digital divide⁴⁹ a jejich výukové hry byly dostupné pro všechny děti na světě.⁵⁰

V průběhu posledních let vzniklo v ČR několik vysokoškolských prací zaměřujících se na implementaci technologií a vizualizací do hudební výuky, ale většinou jsou zaměřené čistě pedagogicky (a technologie jsou jen součástí výčtu možností) nebo se naopak zaměřují na vytvoření a kontext jednoho konkrétního nástroje. Tato diplomová práce se věnuje přínosům a možnostem implementace již existujících bezplatných nových médií do současné výuky na českých hudebních školách.

Na podobné téma vyšel v lednu 2016 článek PaedDr. Jana Prchala a Mgr. Martina Grobára: *Využití ICT technologií v běžné výuce hudební výchovy na základních školách*.⁵¹ Další česky psaný článek na téma hudebního softwaru ve výuce je *Aplikace hudebního softwaru v hudební výchově* Martina Vávry dostupný od srpna 2011, taktéž na stránkách Metodického portálu RVP.⁵² Přestože se již o implementaci technologií do hudební výuky v ČR mluví (převážně v souvislosti s výukou na ZŠ), žádný z pedagogů zařazených do výzkumu se s podobnými materiály nebo semináři nikdy nesetkal. Snaha o implementaci je z velké části zaměřena na programy, které mohou pomáhat vyučujícím látku lépe vysvětlit, s výběrem vhodných nástrojů přímo pro studenty se příliš nepočítá. Zároveň jsou řešeny pouze hudební technologie (hudební a notační software, možnosti nahrávání), už méně hudební vizualizace nebo hry a sociální sítě (včetně možností spolupráce a sdílení) jsou opomíjeny zcela. U většiny běžně navrhovaných implementací je překážkou poměrně častá absence počítačů v hudebních třídách. Většinu nových médií, která jsou navrhována v této práci, je možné využívat

⁴⁹ digital divide – digitální propast (rozděluje společnost na ty, kteří mají přístup k technologiím a na ty, kteří ji nemají).

⁵⁰ Webové stránky společnosti *Lipa Learning*: <https://lipalearning.com/en>

⁵¹ PECHAL, Jan a GROBÁR, Martin. *Využití ICT technologií v běžné výuce hudební výchovy na základních školách* [online]. Metodický portál RVP. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/20651/VYUZITI-ICT-TECHNOLOGII-V-BEZNE-VYUCE-HUDEBNI-VYCHOVY-NA-ZAKLADNICH-SKOLACH.html/>

⁵² VÁVRA, Martin. *Aplikace hudebního softwaru v hudební výchově* [online]. Metodický portál RVP. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/13005/APLIKACE-HUDEBNIHO-SOFTWARU-V-HUDEBNI-VYCHOVE.html/>

prostřednictvím chytrých telefonů nebo tabletů, případně mohou sloužit jako pomůcky pro domácí přípravu studentů.⁵³

⁵³ Způsoby, jak řešit „digitální propast“, jsou uvedeny např. v článku: ALBERT, Daniel J. 2015. Social Media in Music Education. *Music Educators Journal* [online]. **102**(2), 31-38 [cit. 2016-07-28]. DOI: 10.1177/0027432115606976. ISSN 00274321.

6 Kvalitativní výzkum

Za účelem zjištění současné situace v českém hudebním školství byl veden kvalitativní výzkum (v podobě otevřených rozhovorů) s hudebními pedagogy napříč institucemi (ZUŠ, konzervatoře, VŠ). Cílem výzkumu bylo potvrdit jednotlivé hypotézy, ověřit zájem o případné využívání nových médií ve výuce a návrh implementace pro jednotlivé školy.

Nejprve uvádím pilotní výzkum, včetně jeho průběhu a výsledků. Dále pak v následující kapitole pokračuji s vyhodnocováním jednotlivých otázek celkového výzkumu. Konečné vyhodnocení finálních hypotéz má vlastní podkapitulu. Je možné sledovat výsledky pilotního a celkového výzkumu a vzájemně je porovnávat. Pilotní výzkum byl proveden na vzorku čtyř pedagogů.

6.1 Pilotní výzkum

V rámci pilotního výzkumu byly provedeny čtyři rozhovory s pedagogy působícími na různých hudebních institucích (ZUŠ, konzervatoř, VŠ) v ČR. Cílem pilotního výzkumu bylo vytvořit a ověřit schéma rozhovoru, konkretizovat hypotézy a potvrdit oprávněnost výzkumného záměru – už v prvních rozhovorech se ukázalo, že zájem o využívání nových médií je zcela aktuální a že jejich absence v českém hudebním školství není způsobena úmyslným opomenutím ze strany pedagogů, ale pouze nízkou informovaností, případně obavami z náročné implementace.

Data z pilotního výzkumu jednoznačně ukazují zájem o využívání nových médií, časté osobní zkušenosti pedagogů s využíváním nových médií, zájem o modernizaci výuky na základě vlastního zájmu o obor a soustavné sebevzdělávání (většinou z vlastní iniciativy; žádná z institucí, na nichž respondenti působí, jim pravidelné vzdělávání nezajišťuje ani nenabízí).

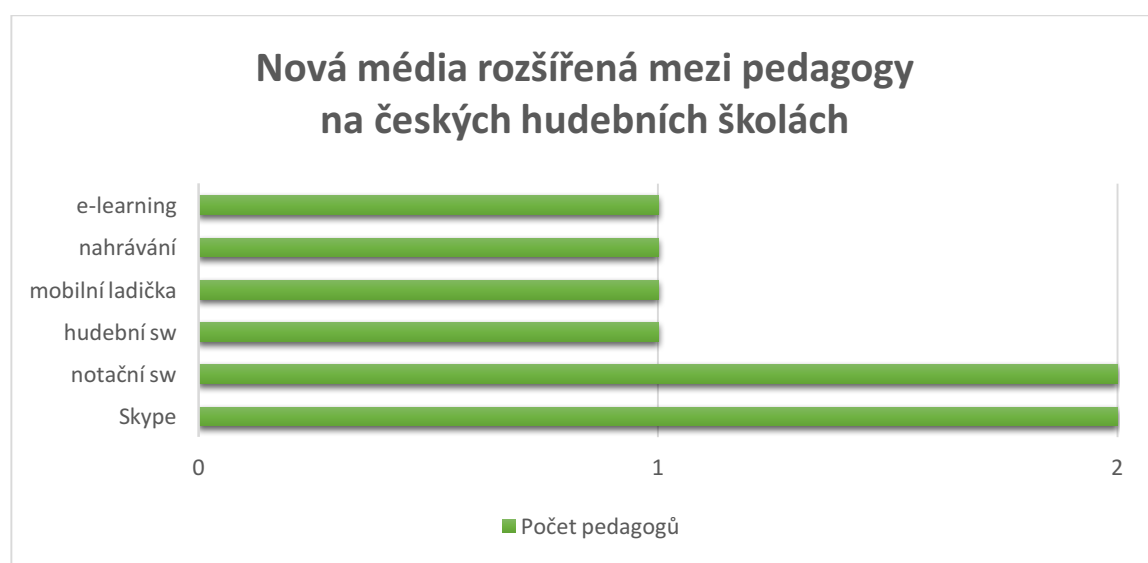
Na základě pilotního výzkumu byl také vytvořen krátký dotazník zamýšlený jako doplňující a měl být dán k vyplnění dalším respondentům na závěr rozhovoru. Ukázalo se totiž, že by bylo zajímavé sumarizovat informace o povědomí a využívání konkrétních nových médií pedagogy (bez ohledu na to, zda je využívají ve výuce nebo ve vlastní hudební praxi). Cílem dotazníku bylo získat od všech respondentů kompletní odpovědi v jednotné formě (což prostřednictvím rozhovorů nelze) a vytvořit pak přehlednou tabulku s četností obeznámenosti

a využívání jednotlivých technologií. Vzhledem k časové náročnosti rozhovoru pro respondenty bylo ale od doplňujícího dotazníku nakonec upuštěno. V dalším výzkumu bude dotazník zaměřený na zjištění četnosti jednotlivých technologií na hudebních institucích v ČR a obeznámenosti s nimi přepracován do digitální podoby (Google form) a rozeslán odlišnému vzorku pedagogů k vyplnění. Na základě tohoto navazujícího kvantitativního výzkumu budou získána doplňující data důležitá pro kompletnější popis aktuální situace na českých hudebních školách. Dotazník vznikl na základě odpovědí na otázku č.13 z pilotního výzkumu a je zahrnut v přílohách této diplomové práce.

Vyhodnocení otázky č.13 z pilotního výzkumu: **Máte zkušenosti s nějakým online kurzem hudby nebo hudební aplikací, softwarem třeba jako účastníci/uživatelé?**

4 ze 4 respondentů mají alespoň základní zkušenost s novými médii v hudební oblasti, nejčastěji jmenované jsou:

1. výuka na dálku prostřednictvím Skypu (pasivní zkušenost) (2 respondenti)
2. využívání notačního softwaru (např. Sibelius) (2 respondenti)
3. e-learning (pasivní zkušenost prostřednictvím vlastních dětí) (1 respondent)
4. ladička v mobilním telefonu (1 respondent)
5. hudební software (1 respondent)
6. nahrávání (1 respondent)

Graf 1: Vyhodnocení otázky č. 13 pilotního výzkumu. Nová média rozšířená na školách v ČR.

Výsledky pilotního šetření

Původně zamýšleným cílem pilotního výzkumu bylo zaměřit se na případný vztah klesajícího zájmu o formální vzdělávání na hudebních školách v ČR⁵⁴ se současnou podobou výuky. V rámci rozhovorů mělo být zjištěno, nakolik jsou osnovy aktualizované, zda pedagogové sledují hudební trendy a reflektují jejich proměny, nakolik využívají nová média a jsou obeznámeni s jejich možnostmi. Přímou souvislost mezi případným poklesem zájemců o formální studium (pokud by tento fakt byl na základě statistických dat potvrzen) není možné v rámci kvalitativního výzkumu potvrdit – nemůže být vysledována jednoznačná kauzalita. Proto byl cíl výzkumu rozšířen na celkové zmapování současné podoby výuky na hudebních školách v ČR s ohledem k využívání nových médií a sledování proměny hudebního světa.

Otázky byly sestaveny tak, aby bylo možné vytvořit co nejpodrobnější profil pedagoga, včetně toho, nakolik je on sám hudebně aktivní, jaké má hudební zájmy a co je jeho cílem studenty naučit. V rámci rozhovorů byl sice kladen důraz na využívání nových médií, ale záměrně byly otázky nastavené tak, aby o kvalitě výuky nerozhodoval jen tento faktor – v žádném případě totiž není možné tvrdit, že by využívání moderních technologií rozhodovalo o kvalitách pedagoga a jeho výuky.

Struktura rozhovoru byla sestavena tak, aby zároveň bylo možné zjistit, jaká je současná situace na českých hudebních školách, jestli je reálně možné ve výuce moderní technologie využívat a zda o to pedagogové mají zájem. S tím souvisí i ochota jednotlivých institucí do rozvoje výuky investovat, zjišťovalo se tedy i to, jestli mají pedagogové možnost požádat o vybavení do učeben, případně o účast na vzdělávacích kurzech. Bez těchto praktických informací by nebylo možné sestavit návrh implementace technologií (v ideálním případě zcela bezplatných) pro jednotlivé školy. Už v rámci pilotního výzkumu bylo prokázáno, že má smysl hledat způsoby implementace nových médií do hudebního vzdělávání v ČR, neboť zájem ze strany pedagogů je téměř stoprocentní.

Forma rozhovoru se pohybuje mezi strukturovaným rozhovorem s otevřenými otázkami a rozhovorem pomocí návodu (s postupně přibývajícím respondenty se forma měnila spíše

⁵⁴ Hypotéza o klesajícím počtu zájemců vychází z výpovědí pedagogů a praktických hudebníků (sledováno v průběhu let před realizací výzkumu). Graf vývoje počtu přijatých uchazečů do prvních ročníků ZUŠ a konzervatoří na základě dat Ústavu pro informace ve vzdělávání (MŠMT) je uveden v příloze práce.

k rozhovoru pomocí návodu). Délka rozhovorů je u všech respondentů pilotního výzkumu přibližně stejná (3 rozhovory mají délku kolem jedné hodiny, odlišuje se pouze 1 rozhovor, který trvá 2 hodiny). Už v rámci pilotního výzkumu se ukázalo, že délka rozhovoru neodráží vždy množství získaných informací (z nejdelšího rozhovoru bylo relevantních informací získáno nejméně, přestože celkově – z hlediska tématu diplomové práce – jsou odpovědi důležité).

Příprava otázek byla poměrně náročná a podoba rozhovoru se ještě před setkáním s prvním pedagogem několikrát změnila. Úpravy probíhaly především z toho důvodu, aby otázky nebyly koncipovány způsobem, který by jakkoliv upřednostňoval využívání nových médií. Pokud by respondenti byli (i když neúmyslně) vedeni k tomu, aby se vyjadřovali k novým technologiím pod vlivem dojmu, že dělají něco špatně, když tyto možnosti neznají a nevyužívají, získaná data by nebyla relevantní a celý výzkum by pak nevedl k efektivnímu výsledku. Dalším důležitým prvkem při sestavování a přípravě rozhovoru byla i okolnost, jak vše nastavit, aby se respondent cítil dobře, aby kladení otázek působilo přirozeně a aby na ně respondent také stejně přirozeně odpovídal. Rozhovory byly nahrávány a probíhaly buď ve školách, kde zúčastnění pedagogové působí, nebo v prostorách klidných kaváren. Všichni respondenti byli ujištěni, že nahrávka nebude zveřejněna, všechny odpovědi jsou anonymní a budou zpracovány do přehledů, grafů a tabulek. Zároveň byl kladen důraz na to, aby se pedagog mohl vyjadřovat svobodně a nebyl veden (neúmyslně manipulován) k tomu, že některá odpověď je žádanější než jiná.

Vzhledem k výběru pedagogů do pilotního výzkumu došlo k neúmyslnému zkreslení výsledků, díky tomu se ale objevila další hypotéza. Odpovědi pedagogů, kteří mají dlouhodobý zájem o svůj obor a kromě výuky jsou zároveň i aktivními hudebníky, vnímají současnou situaci i vlastní výuku pozitivněji. Tuto hypotézu je potřeba ověřit vhodným výběrem dalších respondentů (zatím vychází pouze z osobního pozorování). Aktivní hudebníci se navíc sami neustále vzdělávají (jinak by se nemohli držet na vysoké interpretační úrovni a také je to většinou baví). Zajímavý je ale i rozdíl mezi hudebníky (a zároveň pedagogy), kteří se souběžně věnují několika nástrojům nebo nemají ambice na to být absolutními virtuózy a těmi, kteří se úzce specializují a renomé virtuóza už mají. Zásadně se liší ve způsobu a ochotě učit (předávat své schopnosti, které často rozhodují o jejich kariéře a konkurenceschopnosti). Největší rozdíl mezi těmito respondenty byl patrný u poslední otázky: Co je pro ně cílem své studenty/žáky naučit. Na vlastní kariéru zaměření pedagogové

nemusí být ochotni předávat znalosti a dovednosti, které jsou klíčové pro jejich vlastní úspěch.

Vzhledem k délce rozhovorů je jejich zpracování velmi časově náročné. Všechny odpovědi byly v pilotním výzkumu přepisovány do rozsáhlé tabulky, při zpracovávání byl pak přidán každému respondentovi řádek, kde byly odpovědi co nejvíce zjednodušené⁵⁵ a ve zjednodušené verzi pak zanesené (už v kódované podobě) do samostatného listu, ve kterém probíhalo kvantitativní srovnání. Kódování vytvořené v pilotním výzkumu nebylo finální, některé odpovědi mají příliš širokou varietu možných kódů – zjednodušování a upřesňování probíhalo s přibývajícím respondenty. Sestavování kódů pro neúplný vzorek pedagogů bylo poměrně složité i kvůli tomu, že hypotézy nebyly ještě zcela uzavřené – s odpověďmi dalších pedagogů se datový vzorek rozšířil a bylo možné s ním pracovat přesněji (konstantní komparace).

Většinu respondentů pilotního výzkumu znám osobně, mohla jsem tedy otázky alespoň částečně personalizovat a lépe reagovat na některé odpovědi, tím by ale neměly být výsledky zkresleny. Některé výsledky jsem nepředpokládala (ani přes znalost respondentů) a odpovědi se často posunuly zcela jinam, než bych očekávala – respondenti nebyli ovlivněni mou vlastní představou o jejich působení a rozhovor neprobíhal jiným způsobem, než s respondenty, které jsem viděla poprvé). Absolutní objektivitu ale není možné u podobně vedeného výzkumu zaručit nikdy.

Hypotézy pilotního výzkumu:

1. Vlastní aktivita pedagoga v oboru má zásadní vliv na způsob jeho výuky a zájem o hledání nových možností, sledování trendů, využívání technologií.
2. Technologie nejsou na českých hudebních školách využívány téměř vůbec.
3. Důvodem jejich nevyužívání není nezájem ani zbytečnost, ale především nedostatečné množství informací.
4. V případě pomoci s implementací a minimálních nákladech s ní spojených by bylo využívání technologií na školách (a pro domácí přípravu studentů/žáků) u většiny respondentů žádané.

⁵⁵ Zjednodušování odpovědí bylo praktikováno jen v rámci pilotního výzkumu, v celkovém výzkumu byly otázky zpracovávány jednotlivě a podrobněji (každá má vlastní kapitolu včetně kompletních odpovědí všech respondentů), a tak bylo od tohoto mezikroku upuštěno.

5. Vizualizace nejsou pedagogům známy, ale ve většině případů v nich vidí potenciál pro snadnější výuku.

Vzhledem ke skutečnosti, že se výzkumu zúčastnili jen pedagogové, kteří jsou zároveň aktivními hudebníky⁵⁶, mohlo dojít k posunu výsledků. V dalším výzkumu mělo být přidáno více vyučujících, kteří dlouhodobě působí na tradičních institucích (ZUŠ, konzervatoře, VOŠ, VŠ) a nevěnují se tolik vlastní hudební aktivitě. Vzhledem k tomu, že tuto skutečnost nelze vždy předem odhadnout, se ani ve finálním výzkumu neobjevil v podstatě žádný pedagog, který by zároveň nebyl aktivním hudebníkem (jediný respondent, který se v současné době věnuje výhradně pedagogické činnosti, působil 20 let profesionálně ve velkých orchestrech). I to lze ale považovat za dílčí výsledek výzkumu a nikoliv za nedopatření – mezi hudebními pedagogy je pravděpodobně více aktivních hudebníků, než bylo předpokládáno.

Z výsledků pilotního výzkumu jednoznačně vyplývá, že pedagogové, kteří mají o obor zájem, jsou ochotni přemýšlet o metodách výuky, dokonce to sami z vlastní vůle dělají, sledují trendy, zkoumají, na co jejich studenti/žáci reagují nejlépe a neustále se snaží svou výuku zdokonalovat. Přesto ale využívají nová média v minimální míře, a to dokonce i ti, kteří jsou jinak technicky velmi zdatní – důvodem je nízká informovanost, nikoliv nezájem. Forma výzkumu (otevřený rozhovor) může přes veškerou snahu o objektivnost vést některé respondenty k tomu, že se snaží ukázat jako pedagogové v co nejlepším světle, a tak může být posunut i celkový obraz českého hudebního školství. U dalších respondentů byla věnována pozornost i tomu, nakolik se shodují odpovědi respondentů, kteří pocházejí ze stejné instituce nebo podobného prostředí – jejich výpovědi se navzájem potvrzovaly, přestože nevěděli o společné účasti ve výzkumu a nemohli se na to tedy připravit. Toto téma je řešeno ve výsledcích celkového výzkumu (kapitola 7 a dále).

Pro rozhovory bylo voleno příjemné prostředí (nikdy ale není stejné – setkání s každým pedagogem probíhá jinde), buď vlastní pracovna, kde v tu chvíli nejsou další lidé (přesto, že k vyrušování samozřejmě, i když v minimálně míře, dochází) nebo klidná kavárna.

⁵⁶ Výběr vzorku pedagogů do pilotního výzkumu probíhal převážně mezi aktivními hudebníky.

Zhodnocení pilotního výzkumu z hlediska získaných dat

Během pilotního výzkumu se potvrdilo, že pomocí otázek sestavených pro rozhovor je možné ověřit stanovené hypotézy. Zároveň byla na úvodním vzorku čtyř pedagogů ověřena zvolená metoda a některé otázky byly ještě upraveny. Jako zajímavá se ukázala otázka vztahující se k elektrifikaci hudby, která byla původně zamýšlena pouze jako doplňková a nebyla položena striktně všem respondentům pilotního výzkumu, do dalších rozhovorů pak byla zařazena jako plnohodnotná.

Hypotéza č. 4 pilotního výzkumu (zájem o implementaci v případě minimálních nákladů) se nakonec ukázala jako nadbytečná a do celkového výzkumu již nebyla zařazena. Z velké části se kryje s hypotézou č. 3 (nevyužívání nových médií je zapříčiněno především nedostatkem informací o nich) a její opodstatněnost v rámci pilotního výzkumu byla zapříčiněna reakcemi jednoho z respondentů během rozhovoru, který o implementaci v rámci své instituce projevil reálný zájem. U dalších pedagogů se už ale podobná odpověď neobjevila (a žádná otázka nebyla explicitně takto formulována). Z dat získaných pro potvrzení hypotézy č. 3 vyplynulo, že zájem o implementaci je závislý na současném stavu obeznámenosti pedagoga s novými médii. Pokud vyučující technologie dosud příliš nevyužíval, jejich zařazení do výuky pro něj není příliš atraktivní, bez ohledu na cenu a náročnost. Naopak pro ty pedagogy, kteří o technologie zájem mají, je snaha o jejich implementaci zcela přirozená a jedinou překážkou bývá nižší informovanost – tato problematika je řešena ve vyhodnocení hypotézy č. 3 (kapitola 7.3.3).

Naopak byla ještě doplněna hypotéza vztahující se k vlivu délky praxe (a tedy i věku) respondenta na jeho zájem o moderní trendy a nová média. Z postupně získávaných dat totiž začala vyvstávat zajímavá souvislost zcela protichůdná k běžně tradovanému názoru, že počítačové technologie a nové postupy přijdou do českých hudebních škol až s novými, mladými pedagogy. Mezi respondenty s nejdelší praxí z vybraného vzorku (nad 30 let praxe) využívají nová média téměř všichni a často na velmi pokročilé úrovni. Zároveň jediný respondent, který se věnuje přímo výuce elektronického zpracování zvuku a počítačové hudební tvorby, by mohl být mylně zařazován ke skupině pedagogů, která už vzhledem k fyzickému věku nebude mít o technologie zájem. Obecně přijímaný předpoklad přímé závislosti věku vyučujícího s informovaností v oblasti nových médií se na základě

kvalitativního výzkumu na vzorku 12 pedagogů ukázal, alespoň pro prostředí českých hudebních škol, jako mylný.

6.2 Příprava a realizace výzkumu

Při vytváření otázek byl kladen důraz na zjištění kompletního postoje respondenta k hudbě a jejím proměnám v současnosti. Důležité bylo tedy zjistit nejen jak pedagog přistupuje k samotné výuce, ale jaké jsou i jeho vlastní hudební aktivity a nakolik se zajímá o moderní trendy v hudbě a její interpretaci.

Výběr respondentů probíhal dlouhodobě a s tím záměrem, aby byly zastoupeny všechny úrovně českého hudebního školství (ZUŠ, konzervatoře, VŠ) a aby nepřevládala žádný nástroj nebo zaměření. První respondenti byli vybráni na základě osobní známosti, další pak na základě různých doporučení. V současné době působí většina pedagogů z vybraného vzorku v Praze a okolí, v dalším výzkumu bych se chtěla zaměřit i na další oblasti ČR a následně data spojit a porovnat.

Zajímavé byly i reakce oslovených pedagogů, včetně jejich postoje k novým médiím. Většinou byl už při prvním kontaktu přístup spíše nebo zcela pozitivní, narazila jsem ale i na obavy z nových médií a názor, že pro výuku některých věkových skupin mohou být nebezpečné nebo škodlivé. Na základě těchto reakcí (u vybraného vzorku pedagogů, kteří byli v rámci rozhovoru osloveni, se tato reakce objevila ale pouze jednou) se potvrdilo, nakolik je důležité prezentovat nová média vhodným způsobem.⁵⁷

⁵⁷ Nejen jako možnost, která se objevila s příchodem počítačových technologií a přenáší část dosavadních aktivit z reálného světa do toho virtuálního. Zásadním přínosem nových médií, a to i v oblasti vzdělávání, je obohacení možností spolupráce a rozvoj kreativity. Při vhodné implementaci by nemělo docházet k odklonu od podstaty vyučovaného předmětu – to znamená, že při využívání hudebně-vzdělávacích aplikací, sociálních sítí a her nepřestávají děti (a studenti) zpívat a hrát na skutečné nástroje. Právě naopak, díky moderním technologiím se těmto věcem mohou učit téměř bez omezení, s vyšší mírou vzájemné propojenosti, s možností rychlejšího postupu kupředu a snazšího využívání vlastní kreativity. Aby tomu tak ale skutečně bylo, je potřeba o nových možnostech přemýšlet, diskutovat jejich využití a nestránit se jich – jsou a pravděpodobně i nadále budou zásadní součástí života dnešních dětí (viz článek o sítích a dětech) a úlohou učitele je tak navíc i schopnost vést děti k jejich poučenému, bezpečnému a smysluplnému využívání.

6.2.1 Výběr vzorku pedagogů

Výzkum probíhal od prosince 2015 do července 2016.

Výběr pedagogů oslovených v tomto výzkumu probíhal se zřetelem k rozmanitosti a šíři hudby jako vyučovaného oboru. V pilotním výzkumu byli respondenti pedagogové, u kterých jsem studovala nebo studuji a dále ti, které mi oni sami doporučili. Do dalšího výzkumu už byli zahrnuti i respondenti vybraní zcela náhodně nebo na základě předmětu, který vyučují (např. vyučující počítačového zpracování hudby na ZUŠ, který by ve výzkumu neměl chybět). Požadavky nebyly úzce specializované, podmínkou bylo, aby respondent vyučoval teoretické předměty nebo hru na hudební nástroj na některé z hudebních institucí v ČR (ZUŠ, konzervatoře, VOŠ, VŠ). Původně měli být do výzkumu zahrnuti jen pedagogové hudebně teoretických předmětů, ale od této varianty bylo upuštěno, aby nedošlo ke zkreslení výsledků – chyběly by podstatné informace a nová média jsou vhodná nejen do teoretické, ale i do praktické (nástrojové) výuky.

Při výběru pedagogů byl kladen důraz především na různorodost institucí a pokrytí celého spektra českého hudebního školství, tedy od základních uměleckých škol až po univerzity. Nebyl brán zřetel na genderovou příslušnost. V závěru výzkumu se ale ukázalo, že náhodně vybraný vzorek 11 respondentů je z tohoto hlediska velmi nevyrovnaný – 10 respondentů byli muži a jen 1 respondent žena. Vzhledem k tradovanému pohledu na české hudební školství a školství obecně, kdy je mu vytýkána právě výrazná feminizovanost, jsem tuto situaci nepředpokládala a výběr pedagogů zprvu nebyl tímto směrem limitován. Kvůli výrazné homogenosti vzorku byli do výzkumu doplněni další respondenti (a někteří museli být naopak odmítnuti) s ohledem na genderovou vyváženost.

Celkově bylo osloveno 18 pedagogů (z toho 3 nepřímo – oslovili je sami účastníci výzkumu a navrhli jim, aby se na výzkumu podíleli také). 12 z oslovených pedagogů se výzkumu zúčastnilo, 3 byli z důvodu genderové nevyváženosti odmítnuti/nezařazeni do výzkumu, 2 respondenti účast odmítli a 1 respondent na pozvání nereagoval. Všichni pedagogové-muži účast ve výzkumu přijali, odmítly pouze dvě ženy a jedna oslovená pedagožka neodpověděla vůbec. Z genderového hlediska jsou zajímavé i délky jednotlivých rozhovorů – ženy odpovídaly výrazně stručněji a rozhovory byly u všech podstatně kratší⁵⁸, vzhledem k malému

⁵⁸ Viz grafy vyhodnocující profily pedagogů.

počtu respondentů to ale není možné brát jako směrodatný výsledek. S tím souvisí i další možné pokračování výzkumu s ohledem na gender studies – bylo by zajímavé sledovat, jestli se mění zájem o technologie a jejich aktivní využívání s ohledem na pohlaví respondentů.

Navzdory snaze o různorodost analyzovaného vzorku byli téměř všichni zúčastnění pedagogové zároveň aktivními hudebníky. To mohlo ovlivnit celkově pozitivní vyznění výzkumu. Při jeho pokračování by byl při výběru pedagogů brán větší zřetel i na tuto skutečnost (není ale možné předem zcela spolehlivě zjistit/odhadnout, jestli je pedagog i aktivním hudebníkem) a data by byla porovnána. Tato situace měla být zohledněna už na základě pilotního výzkumu, ale ukázalo se, že i další vybraní pedagogové se zároveň aktivně věnují hudbě, přestože to při jejich zařazení do analyzovaného vzorku nebylo v některých případech předpokládáno.

6.2.2 Profily pedagogů (anonymizované)

Úmyslně u profilů není uváděno, zda se jedná o muže nebo o ženu (z důvodu zachování anonymity)⁵⁹. Přepis rozhovorů a jejich částí má zachytit především jejich přesný smysl a obsah vzhledem k příslušnému tématu. Nezhledňuje stylistická a jazyková specifika tázaného ani „vatová slova“, pokud je účastník v rozhovoru používá automaticky. Úpravy rozhovoru by měly především umožnit plynulou orientaci v textu, méně zohledňují původní respondentův projev v případech, kdy není důležitý. Z důvodu zachování anonymity jsou některé konkrétní názvy a jména, zmíněné během rozhovorů, nahrazeny obecnými názvy (např. „VŠ“, „vlastní děti“, „skupina/orchestr“ apod.) nebo vyškrtnuty. Význam a informační hodnota se tím nemění. Poměr mužů a žen ve výzkumu je 9:3 a tato problematika je projednávána v kapitole 6.2.1. Délka rozhovoru je uváděna na základě stopáže nahraného záznamu, případná vyrušení (krátká komunikace s kolegy, příchod/odchod dalších osob apod.) nejsou z délky rozhovoru odečtena.

P1	
doba praxe	29 let
typ instituce:	VŠ + konzervatoř

⁵⁹ Všechny rozhovory jsou přepisovány v mužském rodě.

pozice:	pedagog + zástupce ředitele
obor:	hudebně-teoretické předměty, skladba
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, jazz, blues, soudobá hudba, folklor
využívání technologií:	přehrávání hudby
zájem o další technologie:	ano
délka rozhovoru	1hod. 7min.

P2	
doba praxe	6 let
typ instituce:	ZUŠ
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj + hudební nauka (pouze 1 rok)
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, jakákoliv hudba, kterou dostane k poslechu od žáků / vlastních dětí
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání skladeb na internetu (především YouTube)
zájem o další technologie:	nevím
délka rozhovoru	0hod. 51min.

P3	
doba praxe	20 let
typ instituce:	ZUŠ +VŠ + soukromá výuka (změny v průběhu let)
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání skladeb na internetu (především YouTube)
zájem o další technologie:	možná
délka rozhovoru	2hod. 3min.

P4	
doba praxe	10 let
typ instituce:	ZUŠ + konzervatoř + VŠ + soukromá výuka (změny v průběhu let)
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj + hudebně-teoretické předměty
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, současná hudba, jazz, blues, world music, metal, populární hudba
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání skladeb na internetu (především YouTube)
zájem o další technologie:	možná
délka rozhovoru	0hod. 49min.

P5	
doba praxe	36 let
typ instituce:	ZŠ + ZUŠ + konzervatoř (změny v průběhu let)
pozice:	pedagog, ředitel
obor:	hra na nástroj + hudebně-teoretické předměty + počítačové technologie
vlastní hudební činnost:	v současné době ne, ale 20 let profesionálního působení v orchestrech
hudební zájmy:	vážná hudba, občas jazz
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu, notační sw, obeznámenost s možnostmi online kurzů
zájem o další technologie:	ano
délka rozhovoru	0hod. 53min.

P6	
doba praxe	13 let
typ instituce:	ZUŠ + konzervatoř
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj + hudebně-teoretické předměty + počítačové technologie
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, jazz, populární hudba (country)

využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu, notační sw, obeznámenost s možnostmi online kurzů
zájem o další technologie:	ano
délka rozhovoru	1hod. 2min.

P7	
doba praxe	18 let
typ instituce:	ZUŠ
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj + hudebně-teoretické předměty
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, jazz, world music, lidová hudba, rock
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu, natáčení CD, notační sw, e-mail, sociální sítě
zájem o další technologie:	spíše ne
délka rozhovoru	1hod. 10min.

P8	
doba praxe	10 let
typ instituce:	ZUŠ
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj + hudebně-teoretické předměty
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	chillout, reggae, instrumentální hudba, jazz, rock, kytarová hudba + písničkářky
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu, natáčení CD, notační sw, hudební sw, e-mail, sociální sítě, využívání PC pro editaci a tvorbu hudby, vlastní zkušenost s online kurzy
zájem o další technologie:	ano
délka rozhovoru	0hod. 42min.

P9	
doba praxe	26 let
typ instituce:	VŠ
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj + hudebně-teoretické předměty
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	etnická hudba, experimentální hudba, přírodní zvuky, hudba propojená s výtvarným uměním
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu, natáčení CD, notační sw, hudební sw, e-mail, sociální sítě, využívání PC pro editaci a tvorbu hudby
zájem o další technologie:	ano
délka rozhovoru	2hod. 8min.

P10	
doba praxe	38 let
typ instituce:	ZŠ, gymnázium, VOŠ, VŠ ⁶⁰ (změny v průběhu let)
pozice:	pedagog, vedoucí oddělení
obor:	hra na nástroj/zpěv + hudebně-teoretické předměty
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, jazz, blues, populární hudba, elektronická hudba, lidová hudba, písničkáři
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu, natáčení CD, notační sw, hudební sw, e-mail, využívání PC pro editaci a tvorbu hudby, hudebně-vzdělávací aplikace v mobilním telefonu
zájem o další technologie:	ano
délka rozhovoru	0hod. 43min.

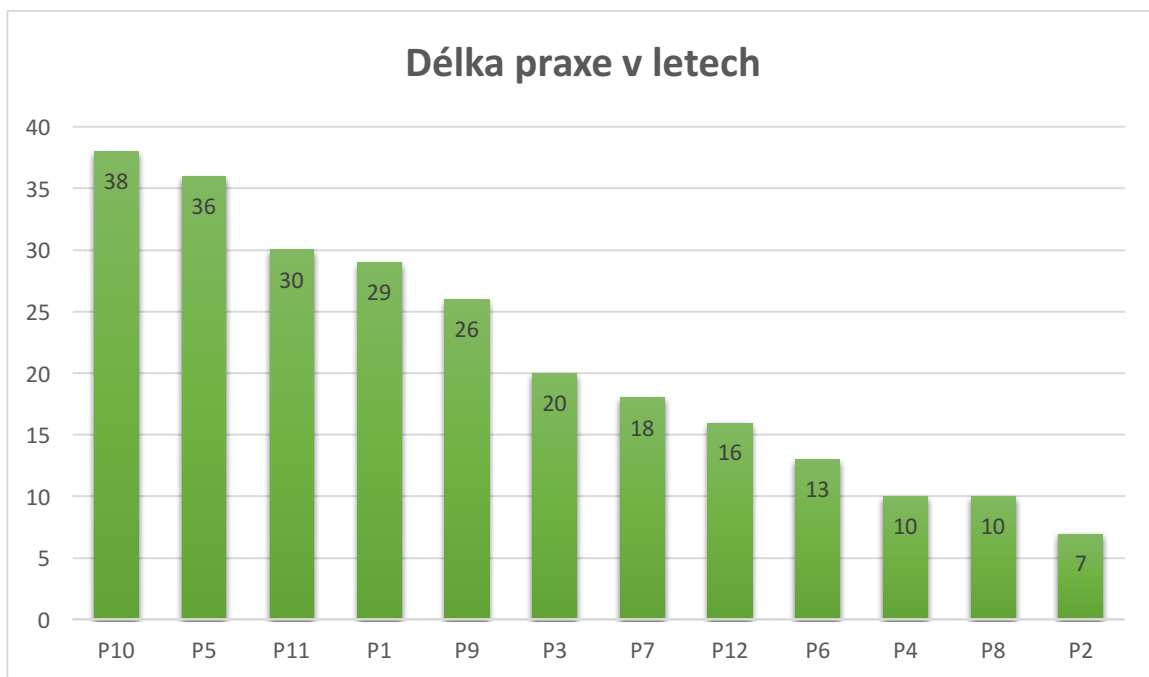
P11	
doba praxe	30 let
typ instituce:	Konzervatoř
pozice:	pedagog

⁶⁰ Současné působíště pouze VŠ a VOŠ. Obě tyto školy nejsou výhradně hudebně zaměřené (ale jedná se o umělecké školy) a pedagog na nich hudbu dlouhodobě vyučuje.

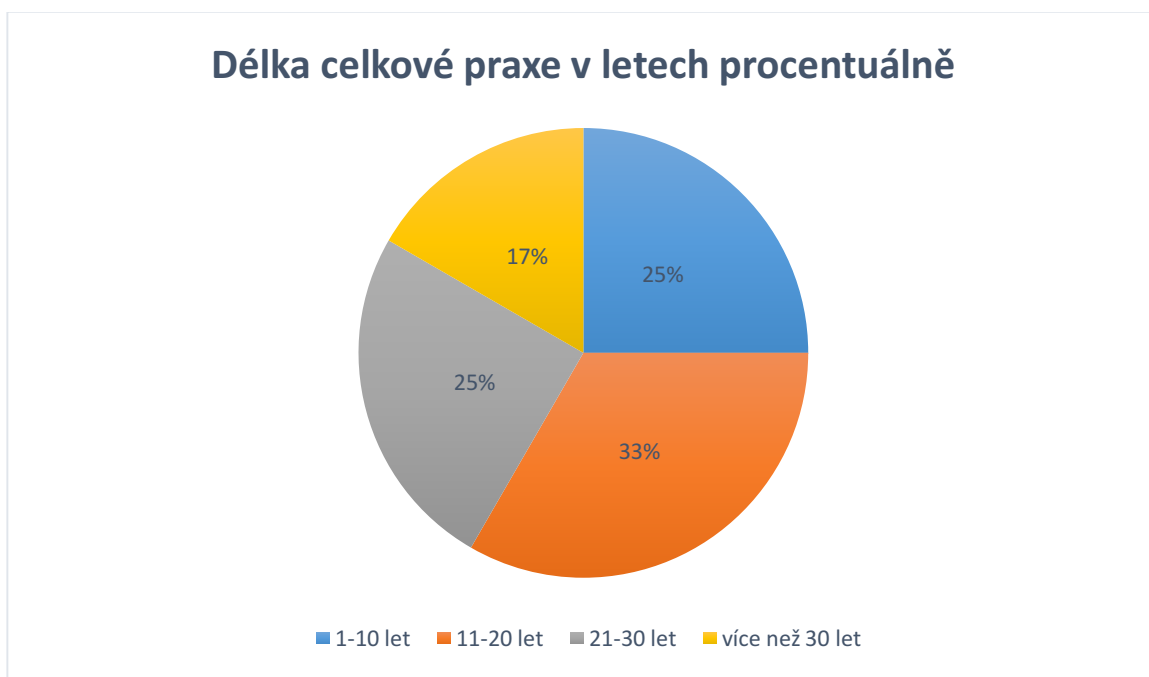
obor:	sborový zpěv + hudebně-teoretické předměty
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, populární hudba, jazz, folklor
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu
zájem o další technologie:	ne
délka rozhovoru	0hod. 25min.

P12	
doba praxe	16 let
typ instituce:	ZUŠ
pozice:	pedagog
obor:	hra na nástroj
vlastní hudební činnost:	ano, aktivní hudebník
hudební zájmy:	vážná hudba, barokní hudba, současná vážná hudba, pop, jazz, rap, folklor
využívání technologií:	přehrávání hudby, vyhledávání informací a skladeb na internetu (přes mobilní telefony), sociální sítě
zájem o další technologie:	spíše ne
délka rozhovoru	0hod. 21min.

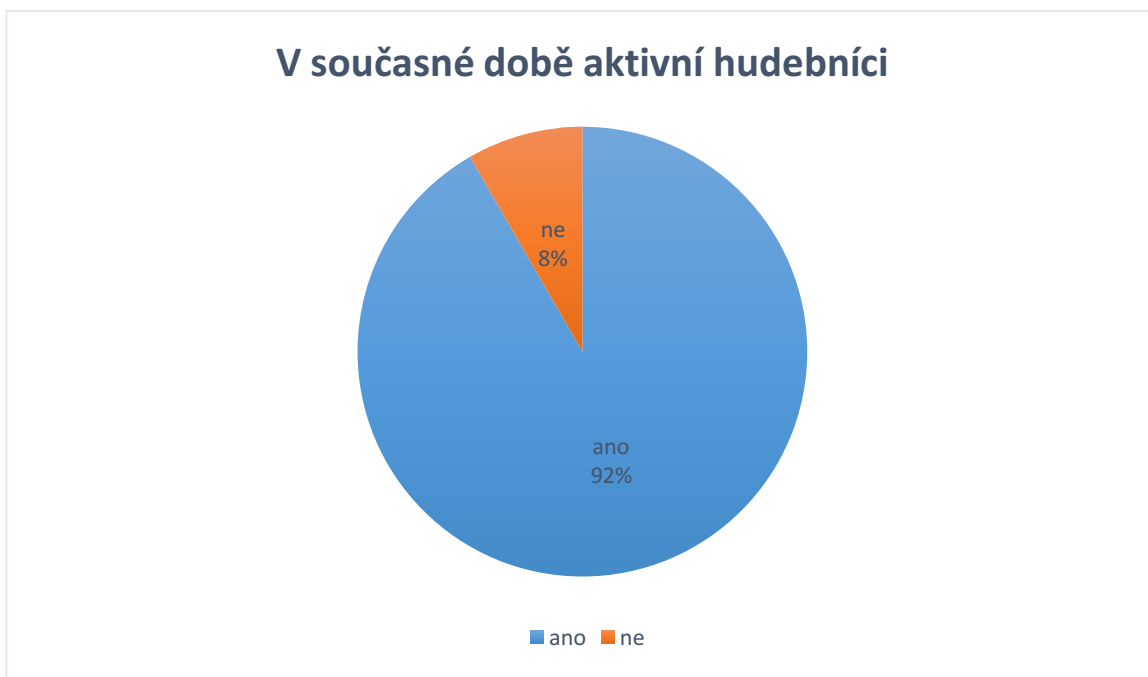
Tabulka 3: Anonymizované profily jednotlivých respondentů. Základní přehled o délce pedagogické praxe, instituci, využívání technologií a hudebních zájmech.

Graf 2: Délka celkové praxe uvedená v letech u jednotlivých respondentů.

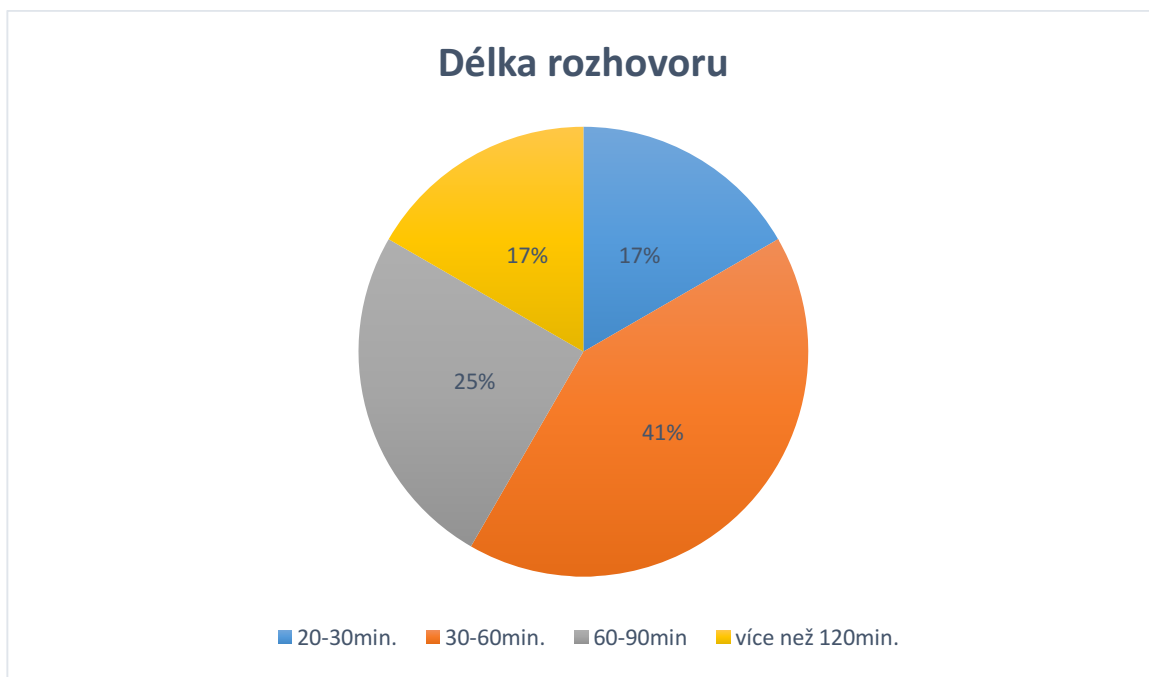
Graf 3: Celková délka praxe pedagogů zobrazená v procentech.

Graf 4: Procento v současné době aktivních hudebníků mezi dotazovanými pedagogy.

Graf 5: Zobrazení rozložení hudebních zájmů mezi respondenty na základě zmíněných žánrů.

Graf 6: Procentuální zobrazení délky jednotlivých rozhovorů. Počítána je stopáž nahraného záznamu.

6.3 Hypotézy

6.3.1 Hypotéza č. 1

Vlastní aktivita pedagoga v oboru má zásadní vliv na způsob jeho výuky a zájem o hledání nových možností, sledování trendů, využívání technologií.

Přestože diplomová práce vzniká na oboru zabývajícím se novými médii, není jejím cílem ukázat, že využívání moderních technologií je jediná správná cesta. Schopnost pedagoga dále se rozvíjet a inspirovat studenty k vlastní hudební činnosti je ovlivněna řadou faktorů, včetně toho, nakolik je pedagog sám hudebně aktivní. To pak souvisí i s ochotou měnit výukové metody v závislosti na proměnách hudebního světa (které má díky vlastnímu zapojení do něj možnost reálně sledovat) a přidávat do výuky nové postupy často založené na využívání nových médií – vyhledávání hudby na internetu, sdílení hudby a vlastní hudební tvorby, začlenění her a hudebních aplikací do výuky a případně i využívání online kurzů a pokročilého hudebního softwaru. Potvrzení této hypotézy je zásadní pro nastavení prostředí umožňujícího implementaci nových médií do českého hudebního školství.

6.3.2 Hypotéza č. 2

Délka dosavadní pedagogické praxe (a dlouhodobé působení ve stejném oboru, příp. na stejné instituci) nemusí znamenat nižší ochotu modernizovat vyučovací metody a dále se v oboru vzdělávat.

Často diskutovaným problémem pedagogů je tzv. syndrom vyhoření a uvíznutí v zastaralých postupech bez ochoty využívat moderní postupy a technologie. Vzhledem k osobní zkušenosti s pedagogií s mnohaletou praxí byla sestavena hypotéza, že schopnost využívat nové technologie a ochota aktualizovat způsoby výuky nemusí být (a často ani není) přímo závislá na délce působení v oboru, tedy na věku pedagoga. Potvrzení této hypotézy je zásadní pro odbourání předsudků vztahujících se k neochotě vyučujících ve vyšším věkovém rozmezí využívat nová média ve vzdělávání – pro implementaci technologií do výuky není rozhodující fyzický věk vyučujících a dlouhá praxe v oboru nemusí být překážkou, spíše naopak.

6.3.3 Hypotéza č. 3

Technologie nejsou na českých hudebních školách využívány téměř vůbec.

Tato hypotéza vychází z osobní a tradované zkušenosti s českým hudebním školstvím. Otázky k hypotéze č. 3 jsou záměrně sestaveny tak, aby byla zjištěna současná situace, ale zároveň potenciální zájem o využívání technologií. Ochota nová média do výuky přidat je zcela zásadní, a to, nakolik jsou dnes nová média reálně využívána, lze s pozitivním přístupem pedagogů poměrně snadno změnit.

6.3.4 Hypotéza č. 4

Důvodem nevyužívání nových médií není nezáměr ani názor, že jsou zbytečná, ale především nedostatečné množství informací.

Hypotéza č. 4 navazuje na hypotézu č. 3 a má být potvrzena prostřednictvím otázek vztahujících se k zájmu o využívání technologií a zároveň současné informovanosti o možnostech nových médií hudebních pedagogů napříč hudebními institucemi v ČR.

6.3.5 Hypotéza č. 5

Vizualizace nejsou pedagogům známy, ale ve většině případech v nich vidí potenciál pro snadnější výuku.

Cílem poslední hypotézy bylo zjistit informovanost pedagogů na českých hudebních školách o možnostech vizualizací hudebního díla a jejich potenciálním přínosu do výuky. Bylo předpokládáno, že většina z respondentů se s podobnými vizualizacemi nikdy nesešla, ale v případě snadné implementace by ji považovali za přínosnou a měli by zájem její zapojení do výuky vyzkoušet. Tato otázka je aktuální především s ohledem na nárůst popularity hudebních vizualizací a pokusy o jejich využívání v oficiální hudební výuce během posledních let (viz např. projekt *Music:Eyes* podrobněji rozebíraný v kapitole 4.2.9).

7 Vyhodnocení výzkumu

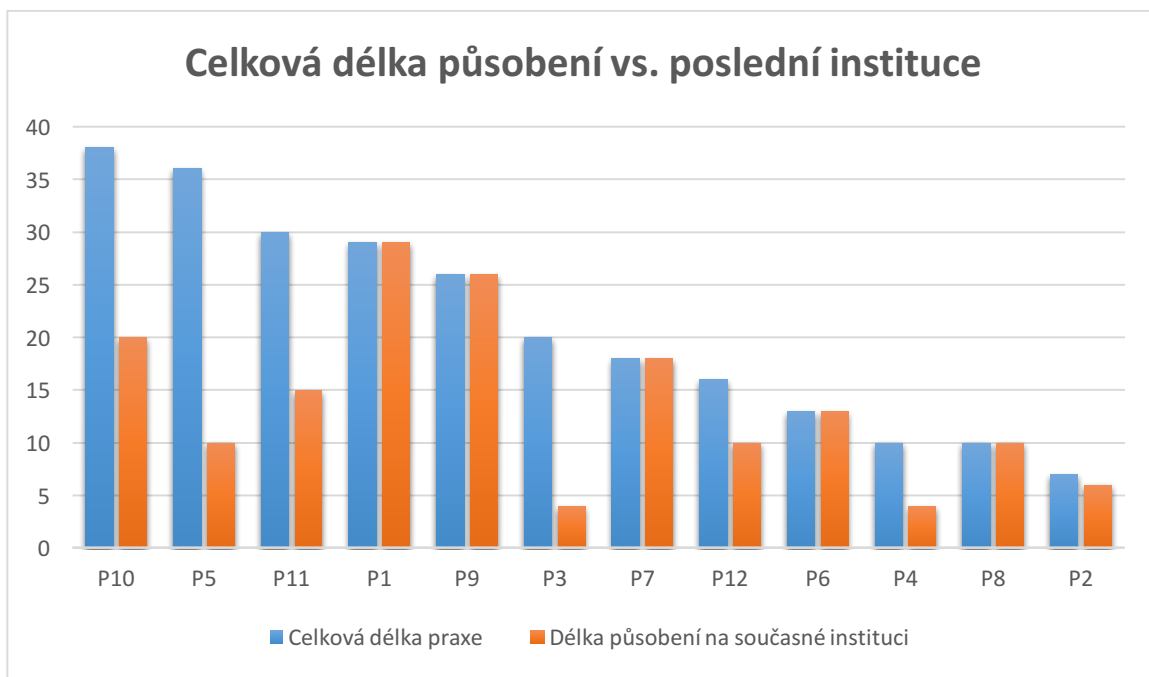
7.1 Kvalitativní výzkum – analýza odpovědí

Odpovědi jsou přepsány do tabulek, aby bylo k dispozici co nejvíce čistých dat z výzkumu. V případech, kdy je to relevantní, jsou téměř doslovně (bez opakujících se zájmen a podobných atributů mluvené řeči) přepisovány celé věty. Pokud je potřeba získat z odpovědí především konkrétní data (například využívané technologie), jsou často přepisovány pro danou otázku jen relevantní informace, a to v co nejstručnější podobě. Dále jsou odpovědi zpracovávány do grafů a tabulek pro větší přehlednost a možnost dalšího srovnávání. U přepisu všech odpovědí bylo přistoupeno k využití mužského rodu, aby nebyla narušena anonymita (není možné rozlišit, jestli se jedná o učitele či učitelky). Z důvodu zachování anonymity byla nahrazena i některá konkrétní označení nebo jména obecnými (např. místo konkrétního názvu instituce je uváděno jen VŠ, konzervatoř a pod.), všechny tyto úpravy jsou v textu označeny poznámkou pod čarou. Pokud je odpovědi pedagogů nějakým způsobem potřeba vysvětlit, např. je-li využíván nějaký termín, který není obecně známý, u prvního výskytu tohoto termínu/pojmu je vysvětlení uvedeno v poznámce pod čarou.

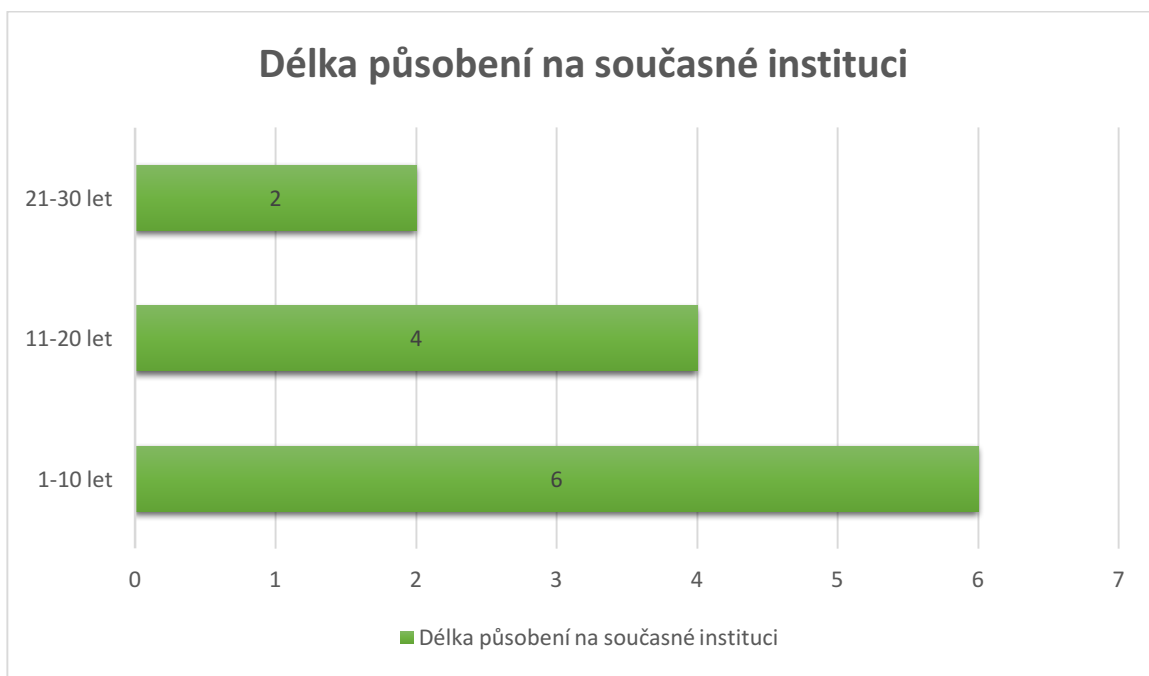
7.1.1 Otázka č.1

Jak dlouho už učíte, kde a jaké předměty? Jak dlouho na současné instituci?

Většina odpovědí na tuto otázku je zpracována v profilech pedagogů (viz výše). Pro potvrzení hypotéz je další zajímavou informací, jak dlouho pedagogové působí na své současné instituci – cílem je zjistit, zda tato okolnost (včetně celkové délky praxe) může mít vliv na případný nezájem o sledování trendů a modernizaci výuky.

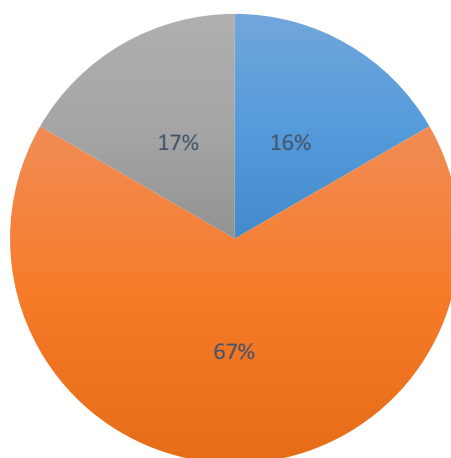

Graf 7: Porovnání celkové délky praxe s působením na poslední instituci u jednotlivých pedagogů.

Graf 8: Délka působení pedagogů na současné instituci procentuálně, data rozdělena do tří kategorií po desetiletích.

Složení vzorku respondentů podle vyučovaných předmětů (za celou dobu praxe)

- Hra na nástroj / zpěv / skladba
- Teoretické předměty a zároveň hra na nástroj / zpěv / skladba
- Teoretické předměty, hra na nástroj / zpěv / skladba a zároveň počítačové technologie

Graf 9: Procentuálně zobrazené vyučované předměty za celou dobu praxe včetně jejich kombinací.

Vyhodnocení:

Data uvedená v *grafu 7* jsou zajímavá především z hlediska potenciálního výskytu tzv. syndromu vyhoření, který by bylo možné předpokládat u pedagogů s dlouhou dobou praxe a setrváváním na jednom místě. Tato souvislost se vzhledem k dalším odpovědím nepotvrdila. Zároveň se ukázalo, že 5 z 12 respondentů působí dlouhodobě na první instituci, na kterou nastoupili, a celkově je fluktuace vyučujících velmi nízká. Polovina dotázaných působí na současné instituci více než deset let, na základě *grafu 6* si můžeme všimnout, že 4 z nich instituci nikdy nezměnili. Z *grafu 9* vyplývá zajímavá informace ohledně teoretických předmětů a počítačových technologií. Jen 16 % dotázaných pedagogů vyučuje a vždy vyučovalo pouze hru na nástroj, skladbu nebo zpěv. Většina vyučujících se alespoň v některém období své pedagogické kariéry musela věnovat zároveň i hudebně teoretickým předmětům. Z rozhovorů vyplývá, že se tak děje často v důsledku nedostatku žáků na konkrétní nástroj a také že je to poměrně běžný postup při náboru pedagogů – noví pedagogové na ZUŠ začínají výukou nauky (např. než si seženou dostatečné množství žáků).

Zároveň se ukázalo, že žádný z pedagogů se (v rámci celkové doby praxe) nezaměřuje pouze na výuku teorie, ale všichni dotázaní ovládají i hru na nástroj, zpěv nebo kompozici a alespoň po část svého působení se věnovali nebo věnují i praktické výuce.

7.1.2 Otázka č. 2

Mění se počty přihlášených?

Dlouhodobě se mezi pedagogy řešil pokles zájemců o studium a s tím související omezené možnosti výběru – nižší míra připravenosti a kvalita schopností potenciálních studentů. Cílem této otázky bylo zjistit, nakolik je tato situace skutečně reálná a jaký je postoj pedagogů k proměnam počtu zájemců o studium (případný pokles není všemi hodnocen jednoznačně negativně).

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Začátek 90. let extrémní zájem, ale pak třeba odešli už od zkoušek. ▪ Teď je velký pokles, ale zase jsou připravení a vědí, proč a co chtějí studovat.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Houslisti ubývají, nikdo nechce hrát na housle. ▪ A když už se nějaké dítě rozhodne, že chce hrát na housle, tak mu to rodiče strašně rozmlouvají. Málo rodičů v tom děti podporuje. Jeden žák tak dlouho prosil rodiče, že chce chodit na housle, až už byl v 6. třídě a od té doby chodí. Teď je na střední škole a nejen, že hraje na housle, ale i na klávesy v kytarovém souboru a skládá si vlastní věci. A housle si pořád drží. Myslím, že když se to dítě rozhodne a má touhu, tak by se mu to mělo poskytnout. ▪ Violoncellistu máme jednoho jediného. Kontrabas, to vůbec... ▪ Jinak velký zájem o studium. ▪ Teď je móda klasické kytary. Ředitel musel přijímat nového učitele. ▪ Např. v Polsku obrovský nárůst (na jednu stranu dobře, ale na druhou stranu všechny ty muzikanty trh neuživí). ▪ Také se u nás neustále opakuje, že starou hudbu šli dělat jen ti, kteří v klasické hudbě neuspěli – třeba v Polsku už to tak není.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ U nás hudební školství zastaralé. ▪ V současné době stále formálně učím, ale studenty nemám. ▪ Zkostnatělý akademický režim v ČR – odrazující pro zájemce. ▪ Hodně teorie, studenti se chtějí jít učit interpretaci. ▪ Náročné vstupní požadavky, mnozí si to rozmyslí a raději chodí soukromě. ▪ Zájem o obor nemizí, problém v přijímacím řízení a studijním plánu. ▪ Měli by rozvolnit plán, zliberalizovat studium (podobné nářky i z jiných škol). ▪ Když je absolventů moc, většina z nich nemá šanci se uplatnit.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Netuším. ▪ Záleží na předmětu. ▪ V současné době kvalita školy hraje velkou roli. Pověst školy, její image. Jakým způsobem se škola profiluje v té dané lokalitě. ▪ My máme velký nával. Když jsem nastupoval, byla škola v úpadku, měla 530 žáků, dnes mám tady 900 žáků. Už nemáme děti kam umisťovat.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ale například jiná ZUŠ upadá, nepořádají žádné reprezentační akce, nedávají o sobě vědět, pedagogové odbývají svoji práci. To dnes hraje velkou roli. ▪ Dřív, když já jsem byl malý, to nemělo žádný vliv. Prostě to byla hudební škola. Měli jsme (v oblasti) jednu jedinou a vychovávala zaběhnutým způsobem. Já dneska musím vymýšlet věci, které jsou pro to dítě zajímavé.

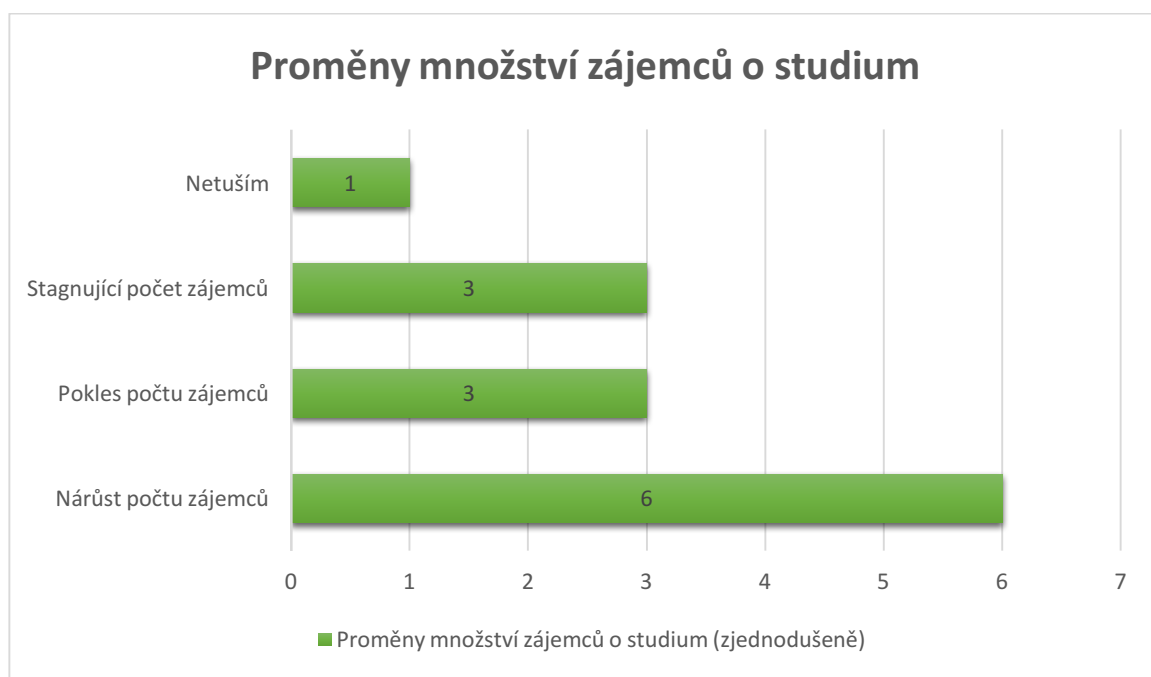
P6	<ul style="list-style-type: none"> Jsem strašně rád, když tady ty děti vidím každý den. Třeba některé sem opravdu chodí každý den a každý den tady mají nějaký zájem. To jsou ty nejcennější, které máme. Pak jsem dávají děti lidé, kteří se jim nějakým způsobem snaží naplnit čas a někdy to nedopadá. Jenom takové mlácení prázdné slámy.
P7	<ul style="list-style-type: none"> Hlásí se víc studentů (změna podmínek přijetí). Přihlášených přibývá. Silné ročníky, už asi 2 nebo 3 roky. Řeší se, jak pokrýt zájem... Kapacita základních škol (v okresu) cca 1300 a teď se to (za poslední 2-3 roky) navýšilo třeba o 300. Ale procento zájemců o ZUŠ zůstává stejné. Několikáté přijímačky, 19 zájemců a žádné volné místo. Menší děti se musí učit po dvou. Začínají fungovat i klasické nástroje – violoncello, housle, klarinet, dechové nástroje, o ty dřív zájem nebyl. Zobcová flétna, kytara a klavír samozřejmě největší zájem. Dokonce i akordeon má přetlak a vyučující si může si vybírat.
P8	<ul style="list-style-type: none"> Žádný velký výkyv. Vysokoškoláci mají zvýšené školné. Změnilo se to. V Olomouci se objevila nová Muzikologie. V Brně přešli asi před osmi lety na systém, kdy berou všechny zájemce (sítu v prvním ročníku). U nás se dělají poměrně náročné přijímačky, takže se hlásí čím dál méně lidí. V roce 1977 se hlásilo 70 lidí a brali jich třeba 6, teď se přihlásí 20 a berou jich 10. Zas se ale nehlásí lidé, kteří by se v oboru neorientovali. Vzniklo Hudební gymnázium (původně Gymnázium Jana Nerudy, teď je to Hudební gymnázium hl. m. Prahy), ze kterého chodí velmi dobře připravení studenti. V Ostravě je konzervatoř, kde byli často velmi dobře připravení z teorie a dějin. Zřídili jsme jazzové oddělení. Čím dál víc lidí si dopřává hudební vzdělání, které jim v praxi života v podstatě k ničemu nebude, jenom budou mít daleko větší kulturní rozhled a hudba připravuje (podle mojí celoživotní zkušenosti) univerzálně úplně na všechno.
P9	<ul style="list-style-type: none"> Přihlášených (VŠ) je vždy velké množství, kolem 400, přijímají tak 10-12. Rozhodující je talentová zkouška, teoretickou část si může opravit během prvního roku. Na VOŠ bohužel pokles. Uchazeči o oboru nevědí, velká neinformovanost, a s tím musíme něco udělat. Letos je to nejhorší rok. Nejvíce se vždycky hlásí na obor hudebně-dramatický (herectví). Dále pak na zpěv, hlavně na populární zpěv. Nejméně obsazené jsou žesťové nástroje. Hodně zájemců o smyčcové nástroje, to je asi pořád stejné. Každý rok jsou počty přihlášených na jednotlivé obory jiné. Celkově jsou zájemci pořád stejní.
P10	<ul style="list-style-type: none"> Na klavír se počty zvyšují. Porodnost šla v letech narození současných zájemců o studium nahoru.
P11	
P12	

Tabulka 4: Odpovědi pedagogů na otázku ohledně proměny počtu přihlášených ke studiu v průběhu let.

Pedagog	Výsledek
P1	Pokles počtu přihlášených, ale pozitivní postoj.
P2	Velký zájem o studium, počty přihlášených závisí na oboru.
P3	Pokles počtu přihlášených, negativní postoj.
P4	Netuším, počty přihlášených závisí na oboru.
P5	Nárůst počtu přihlášených.
P6	Nárůst počtu přihlášených.

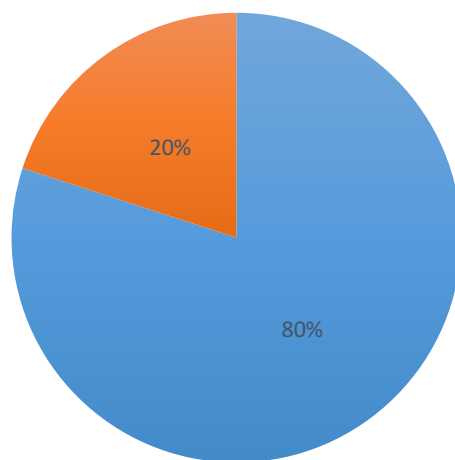
P7	Nárůst počtu přihlášených.
P8	Stagnující počty zájemců.
P9	Pokles počtu přihlášených.
P10	Na VŠ stagnující počty zájemců. Na VOŠ pokles počtu zájemců.
P11	Stagnující počty zájemců, závisí na oboru.
P12	Zvyšující se počty zájemců.

Tabulka 5: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny počtu přihlášených ke studiu v průběhu let.

Graf 10: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro ZUŠ, konzervatoře a VŠ.

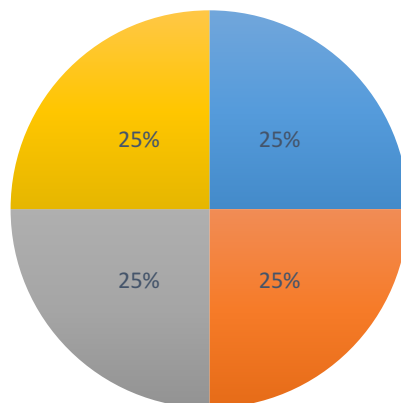
Proměny množství zájemců o studium – ZUŠ

■ Nárůst počtu zájemců ■ Stagnující počet zájemců

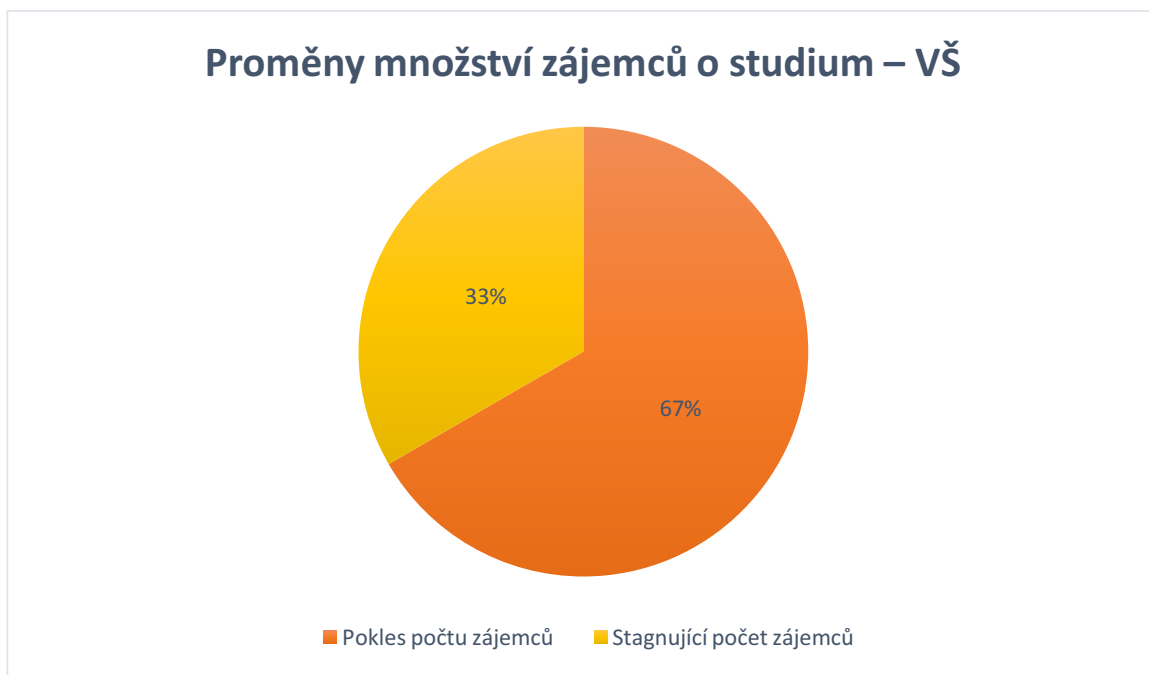
Graf 11: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro ZUŠ.

Proměny množství zájemců o studium – VOŠ a konzervatoře

■ Nárůst počtu zájemců ■ Pokles počtu zájemců ■ Stagnující počet zájemců ■ Netuším

Graf 12: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro konzervatoře a VOŠ.

Graf 13: Procentuální vyhodnocení proměn počtu přihlášených celkově pro VŠ.

Vyhodnocení:

Na základě získaných dat se ukázalo, že zájem o studium na hudebních školách v ČR stoupá na úrovni základního školství, stagnuje na VOŠ a konzervatořích a na VŠ lehce klesá. Informace získané od respondentů v rámci tohoto výzkumu korespondují se statistikami z ÚIV, grafy vývoje přihlášených na ZUŠ a konzervatoře jsou uvedeny v příloze. Hlavní nárůst zájmu o studium je pozorován na ZUŠ, pedagogové často zmiňují, že nemají děti kam umístit a neustále shání další vyučující na populární obory. Zájem o studium podléhá módním vlnám a v průběhu let se mění popularita jednotlivých nástrojů. V současné době se vrací zájem o hru na kytaru (klasickou i elektrickou) a dokonce se zvyšuje počet přihlášených na smyčcové nástroje a okrajové nástroje, jako je např. akordeon nebo cimbál. Postoj k proměnám počtu přihlášených byl u většiny pedagogů pozitivní, a to i v případě nižšího zájmu. Ke studiu na VŠ se sice hlásí méně studentů, ale jsou podle respondentů lépe připravení a vědí, co studium obnáší.

7.1.3 Otázka č. 3

Změnili se v průběhu let studenti, kteří se hlásí ke studiu na vaší škole? Mění se úroveň jejich znalostí?

S proměnou možností dnešních studentů se často diskutuje změna jejich postoje ke vzdělávání. Jsou méně ochotní učit se klasickým způsobem bez využívání technologií a speciálních postupů (vše je možné během pár vteřin dohledat a online výuka je často zábavnější než hodiny ve škole), příp. cvičit pravidelně na nástroj (příliš práce a minimum výsledků – počítačová tvorba hudby, včetně mixování apod., je kreativnější a často rychlejší).

Mezi hudebními pedagogy se zároveň často objevuje zklamání nad klesajícími znalostmi potenciálních a začínajících studentů. Cílem otázky bylo zjistit, nakolik je tato situace skutečně aktuální a čím by případně mohla být zapříčiněná. U vybraného vzorku pedagogů se ale tento pohled na proměnu dnešních studentů nevyskytuje, často spíše reflektují opačnou proměnu zájemců – děti jsou mnohdy informovanější, i když jiným způsobem, než dříve. Zároveň jsou ale přetěžované.

Pedagog Odpovědi

P1

- Hodně se o tom mluví, i na konzervatoři. Možná tyto problémy fungují i na jiných školách. Když se bavím s kolegy z průmyslovek nebo tak, občas vyprávějí zoufalé historky, jsou z toho nešťastní. Já nevím, přiznám se, že mě je v tom dobře.
- Chodí sem lidé, kteří chtějí dělat něco, co je trochu specifické, předem vědí, že obživa je pak, pokud nezdědí velký majetek nebo nemají mecenáše, možná, ale ne snadná. Určitě jsou profese, kde se dnes dá získat daleko větší ekonomický zisk. Člověk vždycky musí z něčeho žít, ale je otázka, jestli to je to podstatné, když je spokojený s tím, co dělá, a těší ho to, baví ho to.
- A tady to vidím, jsou to lidé, kteří budou dělat za pár korun v muzeu, kteří budou psát programy, bádát nebo budou sami učit. A dělají to proto, protože to chtějí dělat. Protože to mají rádi.
- Nepocituji, že by se ti lidé změnili. Možná v jiných oborech. Pro mne jsou to lidé, kteří to chtějí strašně moc studovat a třeba se sem ani hned napoprvé, napodruhé nedostali. Ale jsou samozřejmě obory, kde je větší přetlak, jako třeba psychologie. Většinou už docela vědí, do čeho jdou.
- Možná se to teď liší v tom, že si hledají už během studia nějakou práci, aby si mohli přivydělat, uživit se. Ale to bylo vždycky, taky nemohl člověk pořád chtít, aby ho živili rodiče, vždycky si někde něco najde. Ale jsou to prostě nadšenci. To je přece krásné! Kdyby tohle nebylo, kdyby to zmizelo, to už pak skončíme v nějaké šíleně tvrdé komerci. Mnoho chápu, ale i proto jsem hrozně rád, že tady mohu být.
- I na konzervatoři je to to samé – v podstatě, žít se vážnou skladbou, že chce někdo psát symfonie nebo sonáty? Ale je na tom krásné, že je chce psát. Tak se zase snažíte říct mu vše, co víte, aby se mu to psalo dobře. Vždycky se ti lidé užíví. Ale musí se počítat s tím, že když chcete dělat bankovního manažera, dá se tím vydělat víc. Tak to prostě je. Právě proto jsem hrozně rád, že tuto možnost mám.
- Nebo jsou to i praktiční muzikanti, kteří cítí, že se chtějí dozvědět více z teorie a historie. Jdou pak ještě sem, aniž by museli, jen proto, že se chtějí dozvědět něco zase z jiného pohledu, nejen z praktického pohledu výkonného interpreta.
- Byli tady i lidé, kteří pak třeba zjistili, že to není to ono nebo o tom měli jiné představy, ti pak zpravidla sami odejdou. Někteří se rozhodnou jít za hudbou až později, třeba po vysoké škole. Nejstaršího studenta, co dohlédnu, jsme na konzervatoři měli kolem 50 let. Byl to učitel, absolvent Pedagogické fakulty, který už léta učil a rozhodl se ještě dělat další obor. V kumštu se s tím setkáte. Většinou jsou to lidé, kteří už z životě mají nějaké svoje místočko a zabývají se nějakou jinou profesí, ale chtějí to dělat a nějakým způsobem je ten kumšt láká.

	<ul style="list-style-type: none"> Ten obor je menšinový a vždycky menšinový bude. Nebude vám nikdy po světě běhat sta tisíce dirigentů a skladatelů vážné hudby. Ale i kulturní niveau národa právě tyto obory dotvářejí – vezměte si, kolik je potřeba třeba básníků...
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> Případ od případu, nelze říct obecně. Je těžké přimět děti cvičit, je potřeba podpora rodičů. Mění se popularita jednotlivých nástrojů. Ti, co začnou studovat, pak ale většinou zůstávají. Končí pak po maturitě z finančních důvodů (školné je vyšší). Dneska jsou děcka úplně úžasná, vytykají se jim počítače, ale musí se přeci naučit žít s tím, jak ta doba funguje. Proč by se měly vracet někam zpátky, když to tak prostě není. Nic bych dětem dneska nevytykal.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> Záleží na instituci a složení studentů. V Polsku studenti (často už absolventi konzervatoří) třeba neznali pravidla interpretace staré hudby, ale měli hudební zázemí, u nás je připravenost horší (přestože projdou přijímacím řízením). Trend v tom ale nevidím, možná nemám dostatečnou zkušenost, ale je fakt, že podezřele mnoho lidí, kteří se hlásí do akademického prostředí (ale stále je to studium uměleckého směru) vykazují katastrofální nedostatky v teoretickém a částečně i praktickém hudebním vzdělání. Největší úspěchy mám ale stejně u soukromých studentů – můžu ušít program studia na míru. Podobné je to se studenty na kurzech (opakovaná výuka třeba s roční periodou). To je možná ta cesta – možná ne měnit školy, ale soukromá výuka. Zájem o starou hudbu neutuchá, dostává se i na největší evropské festivaly (už je to nedílná součást).
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> To nepozoruji, spíš hodnotím zájem – a to je individuální. V každé třídě jsou lidé, kteří mají o něco zájem, a to mě naplňuje. Proměna znalostí – to je strašné! Zazpívat lidovou písničku, to je nepřekonatelný problém pro 90% dětí. V této škole kladu důraz na lidovou píseň. Černé oči jděte spát nezná žádné dítě, Gingle Bells vám zazpívá každé dítě. To je strašné, opravdu. Nevzpomenou si na jedinou českou písničku. A to se zhoršuje. Zhoršuje se to s kvalitou a časem rodičů, těch mladých rodičů, už neznají lidové písničky. Je tam veliký dluh základní školy, veliký dluh rodičů jejich rodičů (tedy té mé generace). Regionálně to má velké rozdíly. Morava, to je pořád otevřená studnice, ještě tak ten Pardubický a Hradecký kraj (ten už méně) a jak to jde směrem k západu, tak se to horší – a Karlovarský kraj, ten je úplně nejhorší. Praha je mix všeho. Sem přijdou děti, které řeknou, že chtějí hrát na cimbál, folklor nějakým způsobem vnímají. A zároveň přijdou děti, které vůbec neznají lidové písně. Ještě Plzeňsko je báječné, ale Karlovarský kraj, tradičně ve všem úplně na chvostu.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájem se asi mění. Už nemáme tolik dětí, které rozumí vážné hudbě. A to je náš úkol samozřejmě, podněcovat děti k zájmu o vážnou hudbu. Rozhlas jako takový už téměř nefunguje. Když něco, tak poslouchají škvár. Děti mají stále méně a méně času. Mění se i rodiče. Ti čím dál tím méně stojí o kvalitní výkony dětí. V Německu: „Nehrajte s nimi žádné etudy(...), ale jen hezké písničky.“ Komercializace. Rodiče si myslí, že když zaplatí školné, mohou si diktovat podmínky. Př. Maminka si sama obtelefonovává jednotlivé pedagogy, kdo si dítě vezme, přeci tomu rozumí, sama učí na ZUŠ. Ambicióznost rodičů se v průběhu let mění – ZUŠ jen slouží. Někteří rodiče zase nemají zájem vůbec. U zrakově postižených dětí je situace ještě úplně jiná. Když jsem začínal, jediný handicap byl zrak, teď už jsou to kombinované vady a rok od roku je ta práce obtížnější.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none"> Zásadně se mění skladba studentů – ubývají zrakově postižení. Nešťastná inkluze. Přibývají žáci s kombinovanou vadou. Vstupní znalosti jsou různé, ale na nás je vzbudit u nich lásku k hudbě.
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none"> Vždycky přijdou neotesaná děcka, která neumí pozdravit a vysmrkat se. To je právě to, co mě na tom tak baví, ten lidský progres. V září se pak navíc vždycky vrátí jako někdo úplně jiný... Vstupní znalosti jsou většinou nulové, ale nijak se to nemění. Často přebírám žáky od kolegy flétnisty, takže už něco umí. Chodí šikovná děcka. Že by byly horší je hloupost. Mají jiný systém, dostatek informací, ne memorování. Děti mě baví. Jsou dobré. A ten životní progres je fascinující.
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none"> Myslím, že ne. Jen učitelé si poslední dobou stěžují, že studenti nechtějí doma cvičit, že nechtějí hře na nástroj věnovat čas. Počítačová generace je ráda když klikne, a je to hned hotové. A na ty housle se kliknout nedá. Za to u mě se kliknout dá. Chodí ke mě ti, co nechtějí moc cvičit. Znalosti zůstávají stejné. Chodí sem hodně pařani, kteří mají myš a klávesnici zvládnutou. Některé baví natáčet si domácí videa a pak si k tomu dodělávají muziku. Přibývá youtuberů. Jsou tady i takoví, kteří hrají na 4 nástroje a levou zadní se naučí na pátý. A to jsou často ti, kteří spoléhají na talent a nebaví je cvičit.

P9

- Radikální změna – když jsem začínal, PC měl jeden ze sta, psalo se na stroji, vysedávalo se v knihovnách a mezitím se odehrála ta revoluce, že už po roce 2000 přicházel takřka každý student do školy s notebookem.
- Mezitím se nám dovybavily učebny – přehrávače apod. A teď už to má každý v telefonu...
- Vyrůstají jiní lidé, můžu to sledovat i na vlastních dětech. Jen jedno dítě čte. Informace jsou strašně snadno dosažitelné. My jsme byli závislí na knihách, já jsem fanaticky četl.
- Studovat hudbu na VŠ nechodí lidé, které to nezajímá, jsou to lidé motivovaní.
- Pro instrumentalisty bývá důležitější dobře hrát než něco napsat, tady ale musí napsat práci, rozumět skladbě, respektovat pravidla pro odborný text. Některým to dělá problémy, nemají na to čas – nikoho jsem nikdy nevyhodil, když to bylo odbyté, dostal trojku. Stejně si se životem každý musí poradit sám, je to jen takové mentální cvičení. Vyhodit někoho za to, že se už musí žít na studiích... Koho to nezajímá, stejně odejde sám...
- Dneska stačí, když má člověk bakaláře a může studovat třeba něco úplně jiného. Transformace toho postkomunistického univerzitního modelu na celosvětově akceptovaný byla nesmírně prospěšná. A taky ta možnost, že všichni můžou studovat venku – to je tak úžasně povznášející.
- Někteří lidé jsou nadupaní, prostě je to zajímavá. Některé zase zajímá něco jiného a tak zase znají jiné věci.
- S některými lidmi je radost pracovat – jsou motivovaní, těší je to, působí jim to radost ze života. S takovými se rád podělím o všechno co mám a o všechno, co jsem se v životě naučil.
- Dnes absolutní přístup k jakýmkoliv informacím – v tom se liší. Změna je pozitivní. Studovat hudbu na VŠ nechodí lidé, kteří chtějí zbohatnout, ale ti, které to těší.
- Nejsou nejdůležitější znalosti, ale čas strávený s lidmi, které zajímají podobné věci.
- Dnešní lidé přicházejí s daleko širším rozhledem a méně limitovaní. Před 25 lety ten, kdo byl klasicky vzdělaný, vůbec nechápal, jak někdo může hrát bigbít – vůbec něco tak dementského dělat. Měli úzký rozhled jenom v tom svém oboru – někteří dokonce nechápali ani jinou hudbu než romantismus. Janáček už pro ně byl nesmyslná kakofonická hudba. Když vám pak přijde na vysokou školu člověk s takovým rozhledem, tak to je pak na pováženou. Tak takových lidí už dnes moc není, naopak v podstatě všichni už mají nějakou zkušenost s mimoevropskými kulturami, s jazzovou tradicí, povědomí o bigbítu, rock&rollu.
- Změna k lepšímu – ti lidé jsou motivovaní. Ještě méně je zajímavá, jak se uplatní, protože vědí, že se uplatní. Schůze jednou do roka – zkoumá se, jestli by se dalo to školství nějak vylepšit. A takoví ti staří vlčáci, ti zoufají z toho, že je příliš mnoho konzervatořů a že se produkuje příliš mnoho nekvalitních muzikantů. A já jsem ten, kdo jim vždycky vysvětluje, že nikoho ani ve snu nenapadlo, že by se všichni měli žít hudbou. Oni tu hudbu studují proto, aby si rozšířili obzory. Dobře připravený muzikant se může skvěle uplatnit třeba jako dramaturg v rozhlase a už nikdy nemusí na nic zahrát. Nebo se může uplatnit třeba jako vynikající prodejce hudebních nástrojů.

P10

- Liší se jednotlivé ročníky.
- Vyloženě tragický ročník si tam nepamatují.
- Problém je, že nastupují různě připravení lidé, někteří jsou už vybavení, někteří jsou tabula rasa.
- V průběhu let se to nemění, obecně je hudebnost docela slušná.
- Nemám pocit, že by se měnili. Stejný model člověka.

P11

- Jsou tady 2 druhy studentů. Jedni jdou na tu školu v 15 letech, to jsou lidé, kteří tíhnou k muzice, jsou bohem políbeni k hudbě a naopak jim nejde jiné učení, třeba matematika, takže jsou rádi, že jsou na umělecké škole, kde není matematika. Ale zas tu hudbu dělají vynikajícím způsobem a jsou velmi nadáni. A pak je druhý druh lidí, to jsou studenti většinou už po maturitě, kteří jdou ještě na vysokou školu, ale zároveň jsou taky nadáni hudbou a chtějí dělat ještě hudbu, takže vlastně tu konzervatoř mají jako takovou druhou školu. V tom je trošku problém, protože potom ne každý dokáže dělat ty dvě věci najednou a většinou – my tomu říkáme, že to tady mají jako hudebku zadarmo. Samozřejmě jsou výjimky, jsou tací, kteří vynikajícím způsobem vystudují obě ty školy a potom se i hudbou žijí. Ale hodně z nich jich dokončí konzervatoř a potom stejně dělají ten obor, který dělali na té vysoké škole.
- Vstupní znalosti studentů se velmi zlepšily, protože jsme dost zpřísnili podmínky přijímacích zkoušek z hudební teorie.
- V průběhu let se mění i profil absolventa základní umělecké školy. To, co dřív hráli na zkouškách ve 4. ročníku, tak teď už hrají na přijímačkách, tedy co se týče hlavního oboru.

P12

- Mění se, rozhodně. Nemůžu to říct celkově, ale myslím, že je víc dětí, které jsou citlivější, vnímavější a když se jim nechá prostor tak jsou hodně otevřené „sát“.
- Zároveň mám ve třídě děti, které jsou hodně zvalcované tím materialismem, který je mezi námi, ono to záleží na rodičích.
- Ve třídě mám víc dětí, které jsou otevřenější a mají různé zážitky ne materiální, ne spojené s materiálním světem a jsou ochotní, když jsou malí, o tom mluvit. Sdílet je. Mám studenty přibližně od 7 do 20 let.
- Hudební znalosti se nemění. Znalosti jako čtení a počítání, to mají větší základy.
- Děti mají strašně kroužků a na tu muziku jim zbývá jen vymezený čas, většinou i docela malý. Mají toho hodně. Nevím, jestli se to nějak změnilo, ale těch kroužků je strašně moc, každý den mají 1-2 kroužky a ještě se učí do školy... Děti jsou podle mě přetěžované. A pak málo cvičí, protože nemají čas.

Tabulka 6: Odpovědi pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let.

<i>Pedagog</i>	Výsledek
<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se nemění. ▪ Vyšší znalosti zájemců – hudební. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nelze říct obecně, studenti se nemění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nelze říct obecně, studenti se nemění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Negativní hodnocení studentů.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nelze říct obecně, studenti se nemění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se mění. ▪ Nižší znalosti zájemců – hudební. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se mění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se nemění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se nemění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P9</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se mění. ▪ Vyšší znalosti – hudební. ▪ Vyšší znalosti – obecné. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se nemění. ▪ Stagnující znalosti. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P11</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se nemění. ▪ Vyšší znalosti – hudební. ▪ Pozitivní hodnocení studentů.
<i>P12</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti se mění. ▪ Stagnující znalosti – hudební. ▪ Vyšší znalosti zájemců – obecné. ▪ Obecné znalosti se mění – zlepšení.

Tabulka 7: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let.

Proměny zájemců a jejich znalostí – kódování	
Studenti se mění.	3a
Studenti se nemění.	3b1
Nelze říct obecně, ale studenti se nemění.	3b2
vyšší znalosti zájemců - obecně	4a1
vyšší znalosti zájemců - hudební	4a2
nižší znalosti zájemců - obecně	4b1
nižší znalosti zájemců - hudební	4b2
stagnující znalosti	4c
stagnující znalosti zájemců – obecně	4c1
stagnující znalosti zájemců - hudební	4c2
Pozitivní hodnocení studentů	5a
Negativní hodnocení studentů	5b

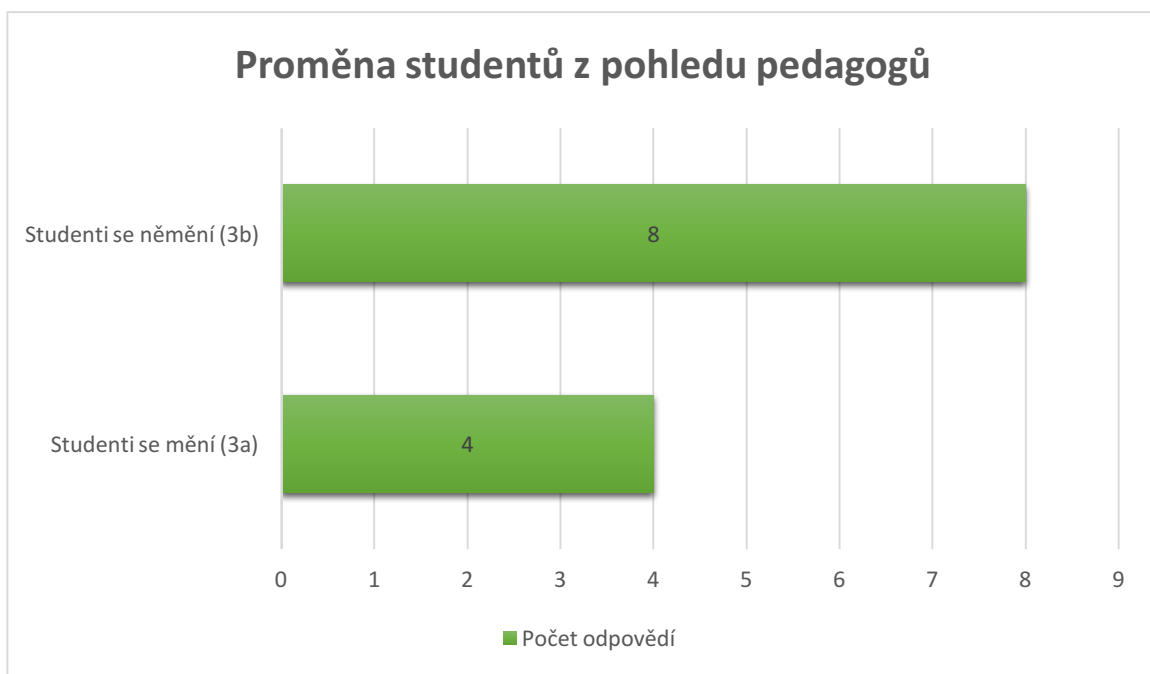
Tabulka 8: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let – kódování.

	Proměna zájemců	Znalosti zájemců	Hodnocení studentů
3a	4x		
3b1	5x		
3b2	3x		
4c		7x	
4a2		3x	
4a1		2x	
4b2		1x	
4c2		1x	
5a			11x
5b			1x

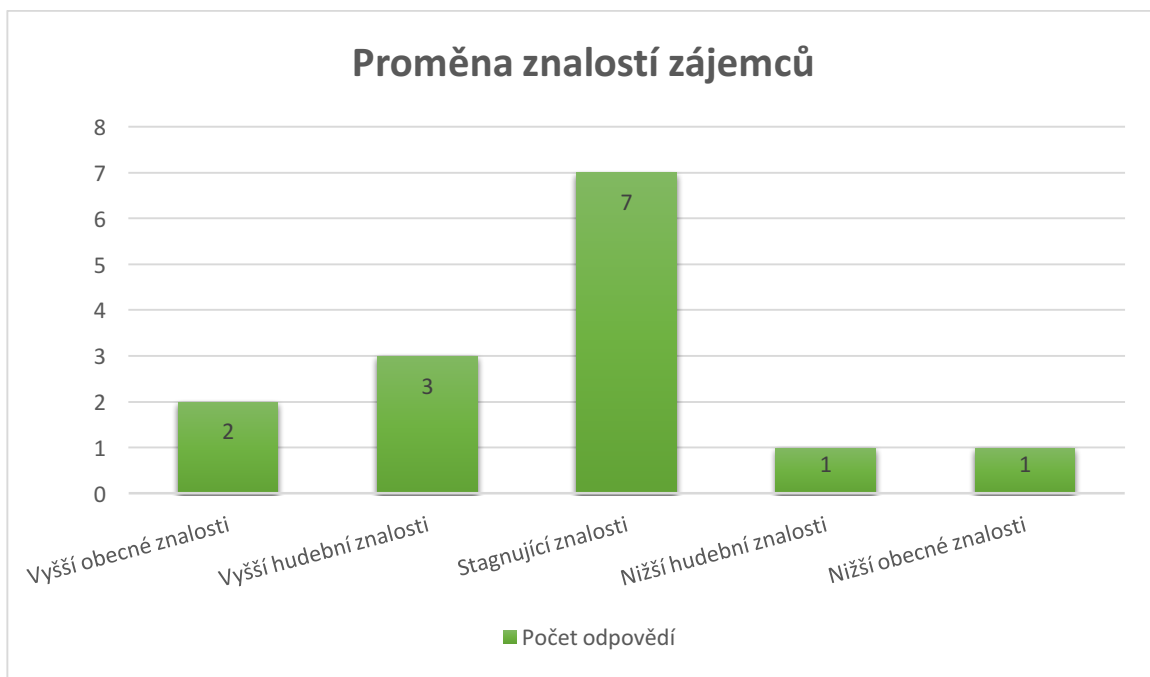
Tabulka 9: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let – kódované odpovědi podle témat.

	Proměna zájemců	Znalosti zájemců	Hodnocení studentů
P1	3b1	4a2	5a
P2	3b2	4c	5a
P3	3b2	4c	5b
P4	3b2	4c	5a
P5	3a	4b2	5a
P6	3a	4c	5a
P7	3b1	4c	5a
P8	3b1	4c	5a
P9	3a	4a1, 4a2	5a
P10	3b1	4c	5a
P11	3b1	4a2	5a
P12	3a	4c2, 4a1	5a

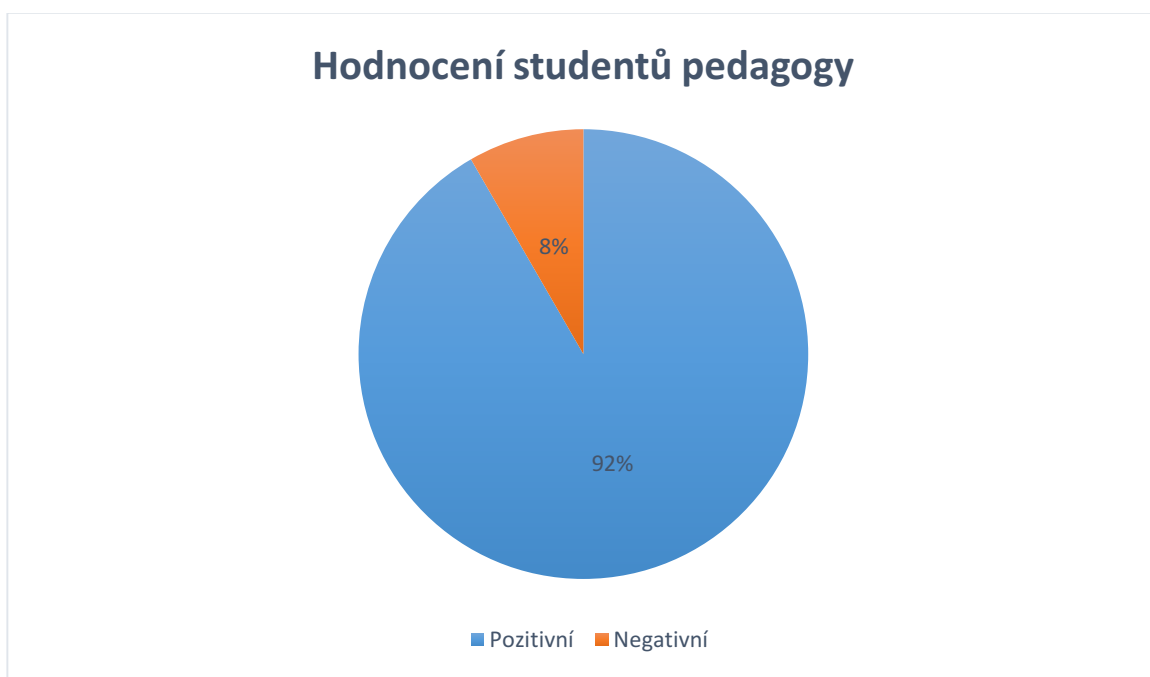
Tabulka 10: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku ohledně proměny studentů a jejich znalostí v průběhu let – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

Graf 14: Proměna studentů z pohledu pedagogů procentuálně.

Graf 15: Proměna znalostí zájemců o studium podle počtu odpovědí.

Graf 16: Celkové hodnocení studentů pedagogy procentuálně.

Vyhodnocení:

Data získaná z odpovědí na tuto otázku vyvrací mezi pedagogy a výkonnými hudebníky často tradovaný názor, že znalosti přihlášených se zhoršují a celkově se negativním způsobem mění jejich postoj ke studiu. Mezi pedagogy oslovenými v rámci výzkumu se tento dojem neobjevuje. 92 % jich hodnotí současné studenty pozitivně, několik jich v rozhovoru dokonce říká, že by dnešním dětem nic nevyčítali a že přesto, že se o negativní proměně poslední dobou často mluví, oni si to nemyslí. Znalosti zájemců o studium (a celkově studujících) byly hodnoceny negativně pouze ve dvou případech, jinak byly označeny jako stagnující nebo dokonce vyšší než dříve (vyšší obecné znalosti byly uvedeny dvakrát, vyšší hudební znalosti celkem třikrát). Pouze 4 z 12 pedagogů uvedli, že se studenti v průběhu let mění. Většinou to bylo ale konstatováno v kontextu již zmíněné tradované negativní proměny a respondenti se snažili vyhradit vůči ní. Absenci proměny hodnotí jako pozitivní. Pozitivní postoj byl patrný i u těch pedagogů, kteří proměnu reflektují. Zároveň bylo často zmíněno, že se studenti mění společně s proměnou hudebního světa a většina respondentů se snaží přizpůsobovat výuku právě této situaci.

7.1.4 Otázka č. 4

Máte pocit, že se mění hudební zaměření a zájem studentů?

Velmi diskutovaným tématem (nejen v rámci hudebního školství) je odklon dnešních dětí a studentů od vážné hudby a proměna hudebních zájmů. Cílem otázky bylo zjistit, jak tuto proměnu (pokud vůbec) vnímají pedagogové na českých hudebních školách. Důležitý je i samotný postoj pedagoga k hodnocení proměny studentů – změna hudebních zájmů je zcela přirozená a souvisí s prostředím, ve kterém se děti/studenti pohybují a ve kterém vyrůstají. Pedagog, který je schopný tuto změnu vnímat a učit podle ní má tak daleko větší šanci si se svými studenty rozumět, předat jim více informací a vlastních zkušeností a inspirovat je k dalšímu studiu/provozování hudby.

P1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Určitě. Je to odraz toho, že sem jdou studovat lidé, kteří už vědí, co chtějí dělat. ▪ Průběžně se mění studijní plán. Dlouho se u nás inklinovalo ke středověku a renesanci. Je to dáno i vývojem hudby v praxi. Dnes je velký boom autentická interpretace, baroko. Začátkem 90. let se zase objevil zájem o operu 19. století, i o českou muziku. ▪ Začínají sem chodit i lidé, kteří se zajímají o soudobou moderní hudbu. Inklinace k baroku a ke starší hudbě je sice silnější, ale ono je to přirozené. ▪ Někteří studenti se specializují na hudbu 20. století nebo i soudobou hudbu (žijících autorů). Ale to je tu až těch posledních přibližně deset let. Mění se na základě toho i výuka. ▪ Vyučují se tady i technologie (např. notační software) a třeba kompoziční techniky 20. století. ▪ Posun je, ale je podle mne přirozený. Je to i tím, jak se začala otevírat cesta do světa – najednou se ukázalo, že soudobá hudba v některých zemích (třeba Německo, Francie, Anglie, Amerika) jde trošku jinou cestou, než my jsme byli zvyklí (u nás to byla tradice hlavně Bohuslava Martinů) – jsou i jiné vývojové tendence. A tím jak ti lidé slyšeli a viděli – začal se jejich zájem (i skladatelský) přesouvat určitým směrem. Je logické, že pak následuje i teoretická reflexe. Čili jsou tady předměty, které se předtím neučily.
P2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Záleží na tom, co poslouchají doma rodiče. ▪ Je potřeba mít otevřené uši (dokud se tam něco nezjemní), bez toho když do dítěte někdo nahustí třeba Vltavu: „Dlouhý! Strašně, ježišmarja...“. Musí být dlouhá příprava. Když se dětem nějaká skladba použít, je potřeba jim to vysvětlit. Donutit je poslouchat a vnímat, co je ze skladby potřeba vytáhnout – naučí se tím soustředit. ▪ Záleží i na hudební výchově ve škole. ▪ Nemůžou za to ty děti, ale lidé, kteří je drží v rukou. ▪ Studijní program jsme si vytvořili sami. A každý rok máme právo si přizpůsobit osnovy (když třeba zjistíme, že to nefunguje tak, jak by mělo).
P3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zájem o starou hudbu neutuchá, dostává se i na největší evropské festivaly (už je to nedílná součást). ▪ Stará hudba se stává masovou záležitostí.
P4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vzhledem k zaměření školy mají zájem především o populární hudbu, o klasiku jen minimum. ▪ Pak ještě rocková opera, rocková hudba, pop. ▪ Z popu se jim snažím do výuky vybírat ten nejvyšší pop, který znám a který mě nějakým způsobem naplňuje. ▪ Někteří se zajímají o jazz, jsou tam na jazz dobří pedagogové.
P5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mění se. ▪ Už není tolik dětí, které rozumí vážné hudbě, ale to je samozřejmě náš úkol. ▪ Rozhlas už dnes téměř nefunguje, to poslouchá málo dětí. Poslouchají škvár.
P6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Někteří, kteří přijdou, jsou už hudební nadšenci. Někteří hrají, ale poslouchají jen tak na okraj. Neumím to úplně posoudit. ▪ Na začátku devadesátých let nebylo možné sehnat všechno, nedostatek nahrávek (nebyl YouTube). Každé nové CD bylo pro nás hit. Ale žáci teď vědí, že mají k dispozici v podstatě vše. „Když to budu potřebovat, tak to najdu.“ – a proto se stává, že si to ani nikdy neposlechnou. Dříve to bylo vzácné.
P7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ První tři roky se jen skládají prstíky. ▪ Nestačí se ale naučit třeba tři akordy, naučit se číst noty je důležité. ▪ Jsem spíš na ležérnější žánr. ▪ Nemyslím si, že by se to nějak významně měnilo. ▪ Děti to chtějí spíše prakticky, ale možná je tam podprahově manipulují.
P8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Každému říkám, ať si dělá muziku, která se mu líbí. Nikoho nebudu nutit, aby tady dělal klasiku, když poslouchá metal. ▪ Nejhorší je, když dítě nic neposlouchá. ▪ Každý podle svého zájmu, abych je nezprudil. ▪ Setkávají se ale i s jinými žánry, aniž bych je do toho musel nutit. Máme povinnost nahrávat všechny koncerty ZUŠ. Musíme to pak zpracovat a vyrobit z toho CD. Udělají to rádi, docela lační po informacích, každá nová dovednost je baví. ▪ Myslím, že jazz kolem nich tak jako plyne a moc mu nevěnují pozornost, ke klasice mají blízko, protože většinou chodí/chodili do ZUŠky a pořád to tady slyší. ▪ V mobilech mají svoje oblíbené skladby.
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Setkávám se s mladými lidmi, kteří za hudbu považují jen to, co je od techna novější, všechno to předtím považují za nějakou nesmyslnou blbost, kterou se vůbec nezabývají a nic o ní nevědí. ▪ Když pak najednou zjišťují, jaké úžasné podklady se odehrály dávno předtím, tak je to pro ně objevování celých nových obzorů a světů. Třeba na FAMU a DAMU, na hudebních školách ne.

P10	<ul style="list-style-type: none"> Mění se postupem doby, protože se mění muzika. Mění se to i podle ročníků a věcí, které vytvářejí . Hodně tíhnou k rockové muzice. Snažím se, aby šli cestou náročnější tvorby , což souvisí pochopitelně i s výběrem muziky. Objevila se u nás i deska, která byla částečně příběhem. Většinou tíhnou k tradičním písňovým tvarům. Na VŠ volím taktiku, kdy si myslí, že si to vybrali oni, ale ve skutečnosti jsem to vybral já. Dělali jsme třeba Ježka, vlastní úpravy. S jedním ročníkem Sofoklovu Antigonu jako sbor (zhudebnil jsem to). Pak jsem s nimi dělal cikánské písničky. Jeden ročník si vymyslel „smiřovací“ text mezi náboženstvími – židovská, arabská, řecká, cikánská píseň. Předtím jsme dělali lidové písničky.
P11	<ul style="list-style-type: none"> Nemění se, samozřejmě popoví zpěváci mají trochu jiné zájmy než klasičtí zpěváci, ale celkově jsou studenti asi pořád stejní. Myslím si, že ano. Myslím, že je větší tendence přidávat do výuky u těch, co už hrají, jazzové věci, populární věci, určitě ta tendence nedělat jenom klasiku tam je.
P12	<ul style="list-style-type: none"> A já to tak teda dělám. Je mi to blízké, sám si to rád zahraju. A chci aby ty děti, ti dospěláci potom, u toho zůstali. A když je to jenom klasika, tak u toho nezůstanou. Nejsem jazzman, ale kdyby pak chtěli něco dál, máme jazzové oddělení, tam je bezvadný učitel jazzového klavíru, ale základy a citění mám.

Tabulka 11: Odpovědi pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let.

Pedagog	Výsledek
P1	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se mění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.
P2	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se nemění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.
P3	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se mění. Výuka nereflektuje požadavky studentů. Není možné aktualizovat studijní plán.
P4	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se mění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.
P5	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se mění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.
P6	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se mění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.
P7	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se nemění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.
P8	<ul style="list-style-type: none"> Hudební zájmy studentů se mění. Výuka reflektuje požadavky studentů. Je možné aktualizovat studijní plán.

P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební zájmy studentů se mění. ▪ Výuka reflektuje požadavky studentů. ▪ Je možné aktualizovat studijní plán.
P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební zájmy studentů se mění. ▪ Výuka reflektuje požadavky studentů. ▪ Je možné aktualizovat studijní plán
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební zájmy studentů se nemění. ▪ Výuka se nemění. ▪ Studijní plán se nemění.
P12	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební zájmy studentů se mění. ▪ Výuka reflektuje požadavky studentů. ▪ Je možné aktualizovat studijní plán.

Tabulka 12: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let.

Proměny hudebních zájmů studentů – kódování	
Hudební zájmy studentů se mění.	6a
Hudební zájmy studentů se nemění.	6b
Výuka reflektuje požadavky studentů.	7a
Výuka nereflektuje požadavky studentů.	7b
Výuka se nemění	7c
Je možné aktualizovat studijní plán.	8a
Nemožné aktualizovat studijní plán.	8b
Studijní plán se nemění.	8c

Tabulka 13: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let – kódování.

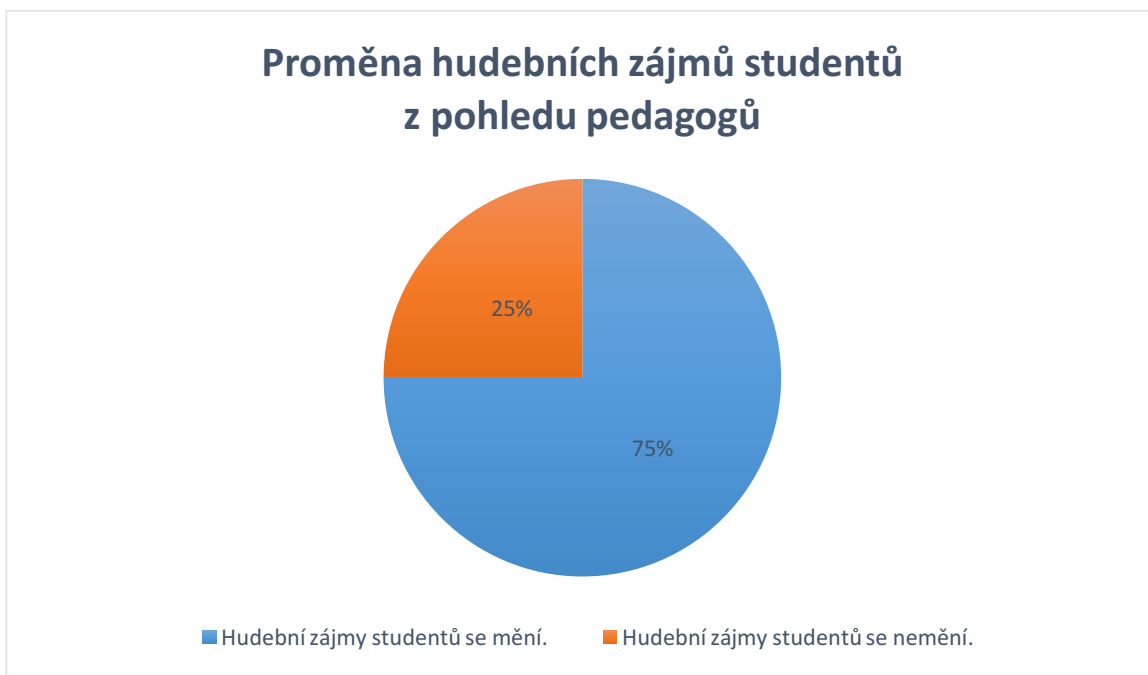
	Proměna hudebních zájmů	Aktualizace výuky	Aktualizace studijního plánu
6a	9x		
6b	3x		
7a		10x	
7b		1x	
7c		1x	

8a			10x
8b			1x
8c			1x

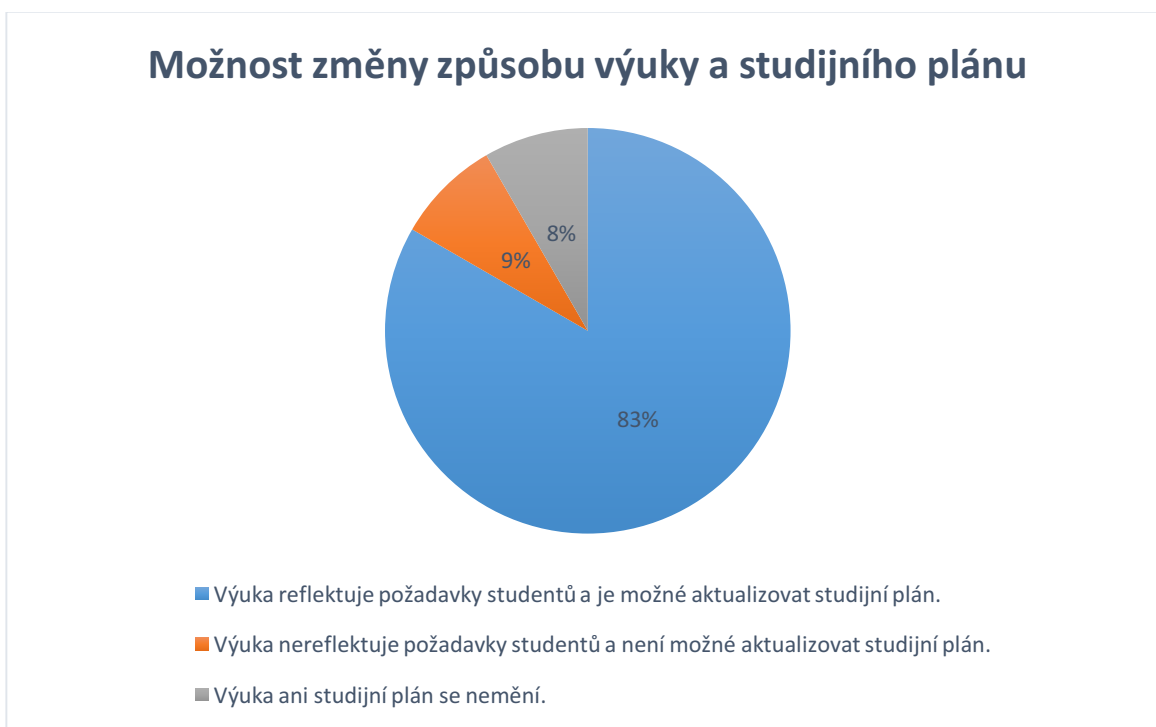
Tabulka 14: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let – kódované odpovědi podle témat.

	Proměna hudebních zájmů	Aktualizace výuky	Aktualizace studijního plánu
P1	6a	7a	8a
P2	6b	7a	8a
P3	6a	7b	8b
P4	6a	7a	8a
P5	6a	7a	8a
P6	6a	7a	8a
P7	6b	7a	8a
P8	6a	7a	8a
P9	6a	7a	8a
P10	6a	7a	8a
P11	6b	7c	8c
P12	6a	7a	8a

Tabulka 15: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se mění hudební zaměření a zájmy studentů v průběhu let – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

Graf 17: Procentuální zobrazení proměny hudebních zájmů z pohledu pedagogů.

Graf 18: Procentuální podíl pedagogů, kteří mají možnost měnit způsoby výuky a studijní plán. Odpovědi pro změnu výuky a studijní plán se zcela shodují, proto jsou uvedeny v jednom grafu. Možnost „Výuka ani studijní plán se nemění“ je uvedena záměrně samostatně – pedagog cíleně výuku nemění a vnímá to pozitivně, zároveň je ale ochotný ji obohacovat.

Vyhodnocení:

Ukázalo se, že 75 % dotazovaných pedagogů reflektuje proměny hudebního zájmu studentů. 83 % respondentů z vybraného vzorku má možnost měnit způsob výuky a studijní plán. V souvislosti s odpovědí na předchozí otázku je možné vyvodit závěr, že vyučující na českých hudebních školách z velké části vnímají proměnu hudebního světa, mají zájem aktualizovat výuku a zároveň je jim to ze strany vedení jednotlivých škol umožňováno (a často jsou v tom dokonce podporováni). Toto zjištění je zcela zásadní pro utvrzení se ve správnosti snahy o implementaci nových médií do českého hudebního školství.

7.1.5 Otázka č. 5

Změnil se nějakým způsobem váš způsob výuky, během posledních několika let? Využíváte při výuce nějaké speciální postupy?

Cílem otázky je zjistit, nakolik jsou hudební pedagogové ochotni měnit svůj způsob výuky a jestli jej reálně mění. Souvisí to i s předchozími otázkami, které mimo jiné zjišťovaly, nakolik dnešní učitelé sledují a reflektují proměnu dětí/studentů a světa (především toho hudebního) ve kterém vyrůstají. Důležité je také, nakolik má pedagog zájem na vylepšování a aktualizování výuky bez ohledu na schopnost (a možnosti) využívat ve výuce jakákoliv nová média.

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Dřív se předávala suma vědomostí, ale lepší je vzít si Bacha, Mozarta apod. a přímo na tom se snažit předvést, co je potřeba vyložit.▪ Nejlepší je vzít si Bacha a dívat se přímo do fugy, zjistit, jak to dělali. Dívat se do not. Je potřeba více praktické názornosti. Vidět do vnitřku skladby.▪ Ze začátku se člověk drží osvědčených autorit, časem dojde i k jiným možnostem.▪ Přehrávání na hodinách (klavír, záznamy). Vnímat hudbu jako celek.▪ Říct: „Máš to špatně“, je snadné, ale vždycky je důležité, říct i proč. Sám se tím učím. Když se vám podaří definovat, v čem je problém – tak většinou odstraníte problém. Jako v technice.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Byl jsem vzděláván tak, že jsem dostal noty.▪ Hodiny začínáme rozehrávkou – různé druhy smyků apod. Procvičuje se vždycky to, co je potřeba vyzkoušet. Hledání tónu, improvizace nad ostinátním basem – zvětšuje se hudební paměť. Někoho to fascinuje, někdo to odmítne – ty do toho nenutím.▪ Budování přímého vztahu k nástroji. Hrát si písničky bez not. Vymyšlení vlastních písniček s dětmi.▪ Ředitel nám dává velmi volnou ruku.

P3

- Určitě jsem se vyvíjel, podle vlastního hraní a cvičení, metodu jsem odvodil ze své vlastní empirie, to jak jsem se stále učil hrát jsem aplikoval i na svoje studenty.
- Ta metoda se neustále proměňuje, určitě učím jinak, než jsem učil před patnácti lety, pěti lety, před rokem. Protože jsem stále aktivní muzikant.
- Srovnání s vlastními pedagogy, někteří třeba na hodinách nikdy nehráli, nevzali nástroj do ruky – neúčinnější pedagogická metoda je učení nápodobou.
- Vždycky v hodinách hraju, nedokážu si představit, že bych nehrál (když nemám svůj nástroj s sebou, alespoň si půjčím od studenta), nedokážu si představit, že bych to neukázal – praktické ukázání vydá za 50 vět, za jakoukoliv verbalizaci. I na medicíně musí být i praktická stránka, i když už je to téměř vědecká práce (třeba mikrochirurgie). Musím to ukazovat, proces je pak stonásobně rychlejší. Vše ukázat.
- Člověk se musí sám zlepšovat. Není pravda, že nejlepší učitel plavání je ten, který neumí plavat. Člověk vždy musí mít náskok. A být připravený na všechno. Musím být víc (ještě víc) před svými studenty, víc než před konkurencí.
- Ukázky špatné techniky na YouTube (ale málokdy, třeba jednou za půl roku). Definice: sledovat ty dobré pedagogy/hráče a učit se od nich, a zároveň se dívat na ty hodně špatné (a tam si toho všimnout do detailů, ne se zlomyslností, ale zkusit to analyzovat do nejmenších detailů).

P4

- Sám zkouším různé metody, pozoruji výsledek – nabývám tak zkušenosti (harmonie, intonace, nauka o hudebních nástrojích – organologie mě ale zajímá dlouhodobě, tak jsem schopen o nich mluvit spatra), výuka harmonie je pro mne zajímavá tematika, zkouším ji vyložit různými způsoby, ne všichni ji chápou (největší problém s ní mají většinou zpěvačky).
- Metody se snažím neustále zdokonalovat, když látku učím třeba už druhý rok, cítím posun, třeba že to říkám srozumitelněji.
- Prioritu má u mne vzbudit zájem, ne cpát jim informace – když narazíme na problém, který je zajímavý, klidně odbočím (reagují a určitě si z toho něco odnesou), nedělám to tak, že se podívám do studijního plánu a snažím se to tam všechno narvat přes mrtvolu, snažím se vždycky reagovat.
- Na rocku, popu a jazzu jsme třeba celou hodinu řešili, co a proč se komu líbí a čím je to způsobené, jestli je to absolutní (třeba pobouřené reakce – disonantní jazz, metal) – nejde zavrhnout celý hudební styl třeba jen na základě jednoho interpreta, hudební vkus se navíc může vyvíjet.
- U předmětu soudobá hudba jsem si osnovy připravil sám.
- Harmonii se snažím vysvětlit z logiky jednotlivých hlasů. Taky se snažím vysvětlit, proč se harmonii vůbec učít.

P5

- V klasické hudbě jsou kantoři poměrně konzervativní. Snažím se kolektiv omladit (generační obměna).
- U klasické hudby přístup k výuce zůstává standardní. Ale pro jazz speciální vybava – kompletní zvuková aparatura, nahrávací zařízení, počítačové programy na nahrávání.
- Progrese u výuky klasické hudby přijde s mladými lidmi, ne sama od sebe.
- Jazzové oddělení dokáže velmi zvláštní věci a nemíchám se jim do toho, nechám to žít tak, jak to žije.
- Jazzové oddělení je velmi silné, nechci říct početně, ale kdybych měl hodnotit kvalitu vzdělávání v poměru s ostatními, tak to jazzové oddělení si na profesionalitě zakládá nejvíc. Jsou to praktičtí hráči, mám tady zaměstnané naše špičky, opravdu jazzové špičky, takže mají i strašně moc hraní. Ale když si pak poslechnu naše kapely (máme tady dvě žákovské jazzové kapely), jsou to naprosto profesionální kapely, které dokáží směle konkurovat jazzovým kapelám po klubech.
- Teď vyjde jazzové kapele deska, nechali jsme to udělat na černý nosič, na vinyl. Nový fenomén i u starších učitelů: hledají si literaturu na YouTube.
- Snažím se bránit zaběhlým metodám. Dříve jsem byl na děti poměrně dost prudký a mohl si to dovolit, dnes už nejsem tak prudký, protože se brzy zadýchám.
- Kantorem se člověk narodí a nestane. Kantor musí mít: vztah k dětem, slovní zásobu, empatii, fantazii, tvořivost, kreativitu – to vše je v hodině potřeba zapojit.
- Děti jsou obohaceni.
- V současné době mám obavy z inkluze – zvou mě do škol, abych jim vyprávěl o zkušenostech s handicapovanými dětmi.
- Pracuji s braillovou notací.

P6

- Vlastně ne. Vykládám dějiny hudby pokud možno zajímavě – ne mnoho bulvárních perliček, ale pouštím hudební ukázky a snažím se jich pouštět hodně.
- Zjednodušil jsem výklad, už toho povídám míň a snažím se to říkat méně suše, aby tomu opravdu rozuměli a hlavně jim pouštět víc hudby.

P7

- V rámci vzdělávacího plánu (ŠVP) letos nově reforma nauky – praktická výuka doprovodu.
- První tři roky mě úplně netrápí (beru i děti, u kterých vím, že to nikdy nebude dobré...), ve čtvrtém roce už je dobré něco hrát. Ale nepamatuju si, že bych měl někdy průseráře, pětkáře nebo tak. Muzikanti nejsou úplně blbí lidi.... Mají to v hlavě spočítané.
- Snižuji nároky – ze začátku (třeba prvních 3-5 let) jsem se divil, proč to těm dětem nejde.
- Je pro mě důležitější mít „ohňové hráče“, kteří hrají v kapelách a tak, než diplomy ze soutěží.
- Za posledních 10-12 let jsem to moc nezměnil. Speciální postup – chci, aby to ty děti pochopily. Hned od začátku harmonie, tónika, subdominanta, dominanta, sjedou v tom skoro všechny lidovky. Funguje to. Pak jim udělám přehled od C-Dur po 4 křížky (to stačí). Je velká výhra, když to nabíhá, pak jim to ještě naroubuji na barré.
- Důležitější než noty je bojovat, chytit se i při hraní v hospodě. Tři kila a basové linky, které nakopávají k dalším akordům. Nejde to s každým, ale většinou to ty děti docela pochopí.
- Založil jsem tam jazz-worldovou kapelu. Sehnal peníze na CD. Plním si tam své sny (vyrůstal jsem na jazzu, poslouchal jsem i world music). Připravuji aranže skladeb pro kapelu.
- Heslo: Z minima vytěžit maximum.

P8

- Studenti se dělí do několika zájmových skupin – někteří jsou hráči na nástroje, ti třeba chtějí zachovat to, co si zrovna nacvičili (umět si to nahrát), pak jsou ti, kteří mají kompoziční ambice (chtějí si dělat remixy nebo elektronickou hudbu na počítači), pak jsou ti, kteří třeba jen mají kapelu a ta zkouší ve zkušebně a chtěli by si to umět nazvučit.
- Na venkovských hudebkách skvělé vybavení, a tak jsem byl ze začátku bezradný – musel jsem si udělat vlastní ŠVP. Tak po třech letech jsem byl silný v kramflecích, od té doby stejně.
- Speciální postupy podle toho, jak vidím to dítě. Jak je schopné a chce se mu. Abych je nezprudil. Jeden kluk třeba může pracovat jen doma v noci na sluchátkách.

P9

- Jsem tělem i duší hudebník, teorie je pro mne inspirační model.
- Učím i hru na nástroj, ale jen ty, kteří se tomu každý den věnují.
- Stejně učitel nemá jinou možnost než toho studenta nějakým způsobem inspirovat svým příkladem. To ostatní všechno je mentální cvičení. Je dobré vědět, když slyším nějakou hudbu, že je to tak podobné Smetanovi, že to musí být Smetana... nebo nějaký z jeho epigonů, kterých bylo v české hudbě dost a dost (důležitější než umět bezchybně vyjmenovat pořadí Smetanových oper). Standardní dějiny hudby se učí tak, že se začíná někde od baroka – všechno to podstatné se odehrálo předtím, a o tom se ti lidé na konzervatoři vůbec nedozví, což považuji za zločin. Začínám od přírodních národů, od pravěku (první ročník do baroka, pak od baroka do 20. století). Pořád pouštím ukázky, aby si vybudovali takovou mozaiku ze všech záchytných bodů ve všem, co se kdy v hudebně odehrálo. Modelové záchytné body, kolem kterých si pak člověk může rozmnožovat další síť, když to potřebuje.
- Ke všemu jsem si vymyslel svoji vlastní metodiku. V rozboru skladeb, v 1. ročníku se probírají nějaké starší styly – z baroka každý musel zanalyzovat nějakou z Bachových invencí – u analýzy se modelové předvádí, že člověk je schopen pochopit struktury, zákonitosti v hudbě a kvalifikovaně o tom napsat. Každý ode mne dostal dvoustránku s důležitými body, co je potřeba respektovat v odborném textu atd. Ty jejich analýzy jsem sbíral a když jsem viděl, co by se dalo vylepšit, tak jsem to vylepšil.
- Na jedné z VŠ má teoretická výuka i praktickou rovinu – zkoušíme tam muzicírovat, zkoušíme různé rytmizace atd. Dříve jsem ty nástroje opravdu obětavě nosil. Pak jsou to změnil, že minimálně jednou do roka dělám výlet k sobě na inventuru hudebních nástrojů. Také děláme speciální hudební festival – spolupráce s katedrou skladby, vždycky mladé skladatele vyzveme, aby složili něco přímo pro tento festival a to jim pak zahrají ti mistři, kteří přijedou. A to je ta jejich odměna, že si mohou poslechnout svoji skladbu ve vynikajícím podání (neplatíme jim za to peníze). To jim pak změní život zcela zaručeně.
- Místo hromady materiálů a cédéček si teď nosím do školy ten harddisk. Využívám tu novou techniku. Tenkrát, když chtěl někdo něco promítat... to bylo snazší to namnožit (předtím se nesmělo xeroxovat). Spousta věcí se pro výuku zjednodušila, každému je všechno přístupné. Samozřejmě je taky jednodušší všechno opsat, ale to my zaručeně stejně poznáme. Když budou chtít dělat něco takového v praktickém životě, tak na to nakonec stejně vždycky doplatí, protože podvody dřív nebo později vyjdou najevo. A se zlomeným charakterem ten člověk stejně musí dřív nebo později dopadnout špatně. Jako všichni mafianti.
- Živé hraní ve výuce. Já sám jsem to při studiu teorie na VŠ nezažil, své studenty jsem k tomu přiměl prakticky všechny.

P10

- Snažím se jim všechno hrát.
- Někdy možná nasazuji pro někoho moc ostré tempo.
- Metodika výuky vlastní tvorby – prochází to různými žánry. Dnes absolvoval student s hiphopovou deskou.
- Upravuji jim materiály podle toho, jak zpívají, na co hrají...
- Trošku měním způsoby výuky – odvíjí se to od těch lidí. Mám něco, co mám ověřené za ta léta, ale pak musím hodně improvizovat, protože každý je jiný. Někomu jde líp to, někomu to – snažím se je neodradit.
- Mám takový mustr, který už dělám léta, ale vždycky to nějak přizpůsobuji té skupině, kterou učím.
- Nauku asi budu měnit. Někdy si říkám, že toho po nich chci víc, snažím se jít víc po praktických věcech, ukázat jim, jak to použít, dělat si doprovody.
- Často si písničky píšou sami, tak jim to může být k něčemu dobré.
- Oposlouchávání písniček – podle basu apod. Církevní stupnice už nedělám. Někdy jim na textu tu písničku rychle složím.

P11

- U analýz (harmonických, sluchových), třeba dominantní jádro – navádím je na basu. Taky jsou někteří, kteří slyší témbrově.
- Já ve svém předmětu ne, jsem prostě konzervativní.
- Tenhle předmět se asi moc jinak učit nedá, to bychom tady asi museli mít nějaké pomůcky, na které ani nejsou peníze, nějaké interaktivní tabule...
- Je to konzervatoř a tak jsme prostě konzervativní a já si myslím, že v případě intonace, rytmu a sluchové analýzy nám v podstatě stačí klavír, tabule, fix a notový sešit. Nic jiného nepotřebujeme. A notový materiál. Dalo by se asi, ale mám takovou zkušenost, že nic jiného nepoužívám.
- Někdy si pouštíme hudbu (třeba když je téma zápis z nějaké symfonie) z YouTube nebo z CD. Ale takhle se to dělalo vždycky. Buď hraji na klavír anebo se to pouští z přístroje.
- Speciální postupy – mám nejlepší postupy, samozřejmě 30 let praxe je 30 let praxe. Strašně mě baví právě výuka tohoto předmětu, protože to skýtá strašně množství postupů, cvičení, metodických plánů. Takže samozřejmě s každou třídou pracuju trošičku jinak, ale mám vytvořený svůj vlastní způsob, který používám.
- Používám různé učebnice, samozřejmě něco jsem se naučil na vysoké škole, ale léty si člověk vytvoří svůj vlastní způsob a zjistí, že na co třeba před dvaceti nebo deseti lety dával obrovský důraz (nebo když začínal), tak teď už na to třeba neklade takový důraz a naopak klade důraz na něco jiného. Prostě je to otázka profilace toho kantora.
- Na klavír hraju vlastně pořád.

P12

- Individuálně podle dětí. Vždycky jsem to kombinoval.
- Mění se to tím, že se ke mně dostaly další informace nebo další školy, takže jsem to třeba rozšířil. Ale celkově to moc extra neměním.
- Snažím se fakt individuálně. Speciální postupy nemám, jsou to všecko věci, na které přišli lidi přede mnou. Já si to třeba kombinuji, ale že bych extra něco vymyslel, to ne.
- Individuální přístup je i časově náročnější a třeba některé děti pak nemusí mít výsledky, které by byly obecně... (sice nemáme ty osnovy, jak to bývalo dříve), ale jsou pak i individuální výstupy, někdy jsou slabší, někdy jsou vyšší, někdy jsou nižší. Teď je taky otázka, aby ta škola byla ochotná na to přistoupit. Je to provázané zase se školstvím jako takovým.

Tabulka 16: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody.

Pedagog	Výsledek
P1	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P2	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P3	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P4	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P5	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P6	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ne.
P7	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P8	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.
P9	<ul style="list-style-type: none">▪ Změna způsobu výuky – ano.▪ Využívání speciálních postupů – ano.

<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Změna způsobu výuky – ano. ▪ Využívání speciálních postupů – ano.
<i>P11</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Změna způsobu výuky – ne. ▪ Využívání speciálních postupů – ano.
<i>P12</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Změna způsobu výuky – ano. ▪ Využívání speciálních postupů – ne.

Tabulka 17: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody.

Aktualizace výuky a využívání speciální postupů – kódované	
Změna způsobu výuky – ano	9a
Změna způsobu výuky – ne	9b
Využívání speciálních postupů – ano	10a
Využívání speciálních postupů – ne	10b

Tabulka 18: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody – kódování.

	Změna způsobů výuky	Využívání speciálních postupů
9a	11x	
9b	1x	
10a		10x
10b		2x

Tabulka 19: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody – kódované odpovědi podle témat.

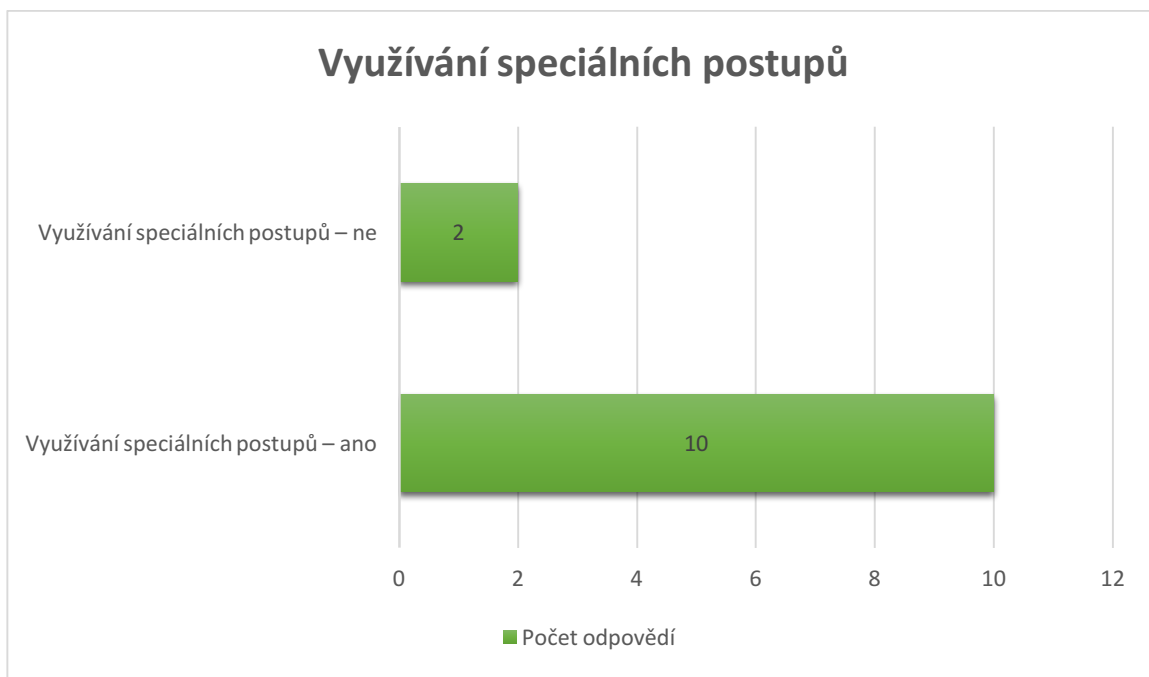
	Změna způsobů výuky	Využívání speciálních postupů
P1	9a	10a
P2	9a	10a
P3	9a	10a

P4	9a	10a
P5	9a	10a
P6	9a	10b
P7	9a	10a
P8	9a	10a
P9	9a	10a
P10	9a	10a
P11	9b	10a
P12	9a	10b

Tabulka 20: Odpovědi pedagogů na otázku zda v průběhu let změnili způsoby výuky a jestli využívají nějaké speciální metody – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

Graf 19: Změna způsobů výuky uvedená pedagogy – podle počtu odpovědí.

Graf 20: Využívání speciálních postupů uvedené pedagogy – podle počtu odpovědí.

Vyhodnocení:

11 z 12 pedagogů uvedlo, že v průběhu let mění (nebo změnili) svůj způsob výuky. 10 z 12 respondentů dále uvedlo, že ve výuce využívají speciální postupy. Využívání speciálních postupů je důležité nejen vzhledem k současnému stavu začlenění nových médií do výuky, ale je rozhodující i pro určení potenciálního zájmu o jejich implementaci. Pokud má vyučující zájem o vytváření nových a často i netradičních metod, bude tím spíše otevřen zařazení technologií do výuky. Mezi pedagogy bylo několikrát zmíněno i využívání sociálních sítí nebo online přehrávání hudby. Velmi často se v odpovědích vyskytuje individuální přístup ke studentům.

7.1.6 Otázka č. 6

Hrajete při výuce na nějaký hudební nástroj? Pouštíte hudební ukázky? Využíváte ve výuce nové technologie, např. notační software, e-learningové kurzy, sdílené dokumenty, videa nebo nějaké hudební aplikace? Měli byste o využívání technologií zájem?

Při výuce hudby je zcela zásadní názornost. Přesto není u všech pedagogů běžná pravidelná hra na hudební nástroj ve výuce a ne vždy mají v hodinách možnost přehrávat hudební ukázky. Cílem otázky je také zjistit, jaké technologie pedagogové ve výuce využívají, nakolik jsou obeznámeni s jednotlivými možnostmi nových médií a zároveň jaký je jejich postoj k problematice technologií ve výuce a jaké mají na jednotlivých institucích technické zázemí.

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hra na klavír. ▪ Přehrávání skladeb
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební hry ze začátku – otvírání uší, ale ne digitální. ▪ Děti zkoušejí hrát podle toho, co slyší, to znamená podle toho, co jim zahraju. Napřed jsou to jenom rytmy, pak přidáváme tóny. Vždycky se to uzavírá tím, že oni hrají nějaké ostinato a já jim do toho hraju písničku. A to se potom vyvíjí a vyvíjí až potom hrají složité melodie. Melodie třeba vymyslím, dva takty, on ji zopakuje a může na to navázat další. Zvětšuje se hudební paměť. ▪ S malými jsme dupali do rytmu, zpívali apod. Když jsem učil nauku, měl jsem speciální školení. Intervaly jako objednávání si jídla v restauraci. ▪ Přehrávání videí a písniček – děti ukážou, co by chtěli hrát. ▪ Naše škola je geniálně technicky vybavená. ▪ Promítání, digitální klávesové nástroje. ▪ Učí se u nás Sibelius, máme dokonce certifikát a speciální povolení. Můžeme si cokoliv pouštět, videa, hudbu. ▪ Děti mi pouští písničky, které chtějí hrát. Když nemám noty, tak je napíšu, nebo je napíšu moje děti. ▪ Vždycky v hodinách hraju, nedokážu si představit, že bych nehrál.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Přímo ve výuce technologie nepoužívám. ▪ Občas dávám nahrávky (CD) domů. ▪ Ladička v telefonu. ▪ YouTube (ukázky špatné techniky) ▪ Vlastní počítač.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ano, Cubase (hudební software). ▪ Loni jsem učil i práci s hudebními programy (zvukové programy i Sibelius). ▪ Hodně pouštím hudbu, občas i video (třeba dokument o vzniku heavy metalu). ▪ Možnost využívat audio, video, částečně hudební software, keyboardy. Ale ne v každé třídě. ▪ Na výuku intonace malá časová dotace. ▪ Teoretická možnost zažádat o vybavení do učebny je, ale moc se to nedělá.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pichtův psací stroj, Winbrail (software pro zápis braillové notace), notační software. ▪ Natáčení CD a LP. Nahrávací studio, zvukový aparát, počítače, nahrávací software. ▪ Dbám o to, aby učitelé měli vše, co potřebují. ▪ Všichni vedoucí oddělení mají počítače, ve sborovně 3, ve vedení (kanceláře) další, celkem tak 15-20 počítačů. ▪ Ale radši kupují dobré nástroje. Ale mladí lidé to umí i na mobilních zařízeních... ▪ Interaktivní tabule.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pouštění nahrávek z počítače. ▪ PC vybavený screenreaderem – zrakově postiženým zprostředkovává to, co je na obrazovce, braillový řádek.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Notační software, ale pro nevidomé je to docela obtížné (práce s myší). Používají např. Lime (drahý, asi 1500 dolarů, včetně doplňkového programu Goodfeel, který obsah zprostředkovává pro nevidomé). ▪ Často v hudebních programech Kapela. Nebo Lilipond (free, ale je poměrně složitý a nelze tisknout do Braillova písma). Celá kniha o možnostech využití notačního sw pro nevidomé (v rámci grantu). ▪ Počítačů je k dispozici dostatek.

P7

- Natáčení CD.
- Vybavená hudební nauka, už přes deset let. Dokonce i hudební software na výuku apod.
- Mají tam i klávesy spojené s počítačem, zapisují noty pomocí klávesnice. Já to ale neumím. Všechno píšu ve Finale a tisknu jim party do pdf.
- Žákovi, který neuměl frázovat, pomohlo Finale , ve kterém si to přehrával, aby to pochopil.
- E-mailem rozesílám party i partitury k nahlédnutí.
- Klasifikace běží kompletně na internetu, až 5 uživatelů může být připojených online z jakéhokoliv místa (vysvědčení, besídka, třídní knihy).
- Facebook pro komunikaci se studenty, třeba před 5 lety vůbec na mail děti nekoukaly a nešlo je jinak sehnat. teď už to zase trochu opadlo.
- Přehrává CD, má k dispozici přehrávač. Může si také zapojit telefon do komba a pouštět hudbu.
- Ladička v telefonu, metronom, děti to používají taky.
- Promítat bych mohl ve výtvarce, ale nemám tu potřebu.
- YouTube – děti posílají ukázky na mail, vyberou si písničky a ty jim pak připravím.
- Znáím lidi, kteří učí po Skypu, ale neumím si to představit – je důležitý osobní kontakt.

P8

- Cakewalk sonar platinum, plus integrovaný notační software.
- Soundforge na hotové skladby (remastering) a pak řadu podprogramků.
- Všichni se nemůžou naučit všechno, je to ZUŠ, ale děláme základy.
- Máme bezvadný synták ve kterém je spousta vzorků.
- Každý rok děláme CD.
- MySpace stránky oboru. Jinak si to všichni dávají sami na YouTube. Facebook nepoužívám záměrně.
- Co nepotřebuji ve studiu, to dám sem.
- Teď zrovna budu potřebovat od pana ředitele nový monitor.
- Můžu požádat o vybavení, jde to, vždycky, když jsem něco potřeboval, tak to šlo.
- V nauce jsou interaktivní tabule, jinak počítače ve třídách nejsou.
- Mám tady wifi, takže můžu cokoliv najít a ukázat.
- Máme americký server, looperman.com, kam zpěváci dávají jen svůj zpěv. K tomu pak doděláváme hudbu.

P9

- Ano. Je tam vybavení a mohu si přinést svoje.
- Mám notebook, používám iPad pro rychlé věci – vidím noty, vyfotím si noty. Fotografování (místo skenování) telefonem, tabletem. Skladby komponuji v profesionálním notačním programu.
- O to inspirativněji se pak může člověk věnovat komunikaci a inspiraci studentů
- A to, že si se mnou student zahraje na free-jazzové seanci, pro něj taky musí být inspirativní a zajímavé. Učit na VŠ dnes už ani jiným způsobem nejde...
- Přehrávání hudby, videa, mailová komunikace.
- Mohl bych to samozřejmě ještě vylepšovat, ale mám pocit, že už jsem to celkem úspěšně zakončil, tuto svou dráhu.
- Někteří známí učí po Skypu, ale mě to připadá neosobní.
- V této své životní fázi to už nepovažuji za (důležité). Když už jsem vlastně skončil, tak už něco podobného rozjíždět nemám zapotřebí.
- Možnost zažádat o vybavení ano, ale nikdy jsem to neudělal, vždycky jsem měl svoje vlastní ještě dřív, než si to oni pořídili.
- Když nebyl dataprojektor, nosil jsem si vlastní PC.
- Samozřejmě předvádím živé hraní. A přímo nabádám své studenty, aby si to vždy prakticky zkoušeli. protože když něco sebelíp vidíte na obrázku nebo na videu, tak teprve v tu chvíli, kdy si to vezmete do ruky a zkusíte na to hrát, tak na to pak už ten člověk do smrti nezapomene. Zcela zásadní přínos.

P10

- Snažím se jim všechno hrát.
- PC, přehrávání hudby, promítání.
- Internet a YouTube používám skoro pořád.
- E-mail ano, sociální sítě nesnáším.
- Dokonce jsme teď dostali velkou televizi. Nahrávač. Škola se tentokrát docela vyznamenala, nakoupila vybavení co jsme si řekli (teď máme peníze). Dvě velké bedny, obrovskou televizi, nahrávací zařízení, dva nebo tři nové počítače, bylo to hrozně peněz.
- Software tam sice je, ale nemáme nějak k tomu přístup. Na škole je Sibelius.
- Aplikace v telefonu, z Google obchodu: intervaly, akordy. Doporučoval jsem i studentům. A pak byla vynikající sluchová aplikace, která měla sluch.
- Také jsem měl z dějin hudby zajímavé CD-romy, celé dějiny hudby. To byly dvě aplikace, teď už je moc nepoužívám, protože byly pro Windows XP. Používal jsem je hodně i při výuce.
- Hudební hry, třeba pexesa (dějiny hudby).

P11

- Možnost přehrávat.
- Kontrapunkt, hudební formy, dějiny – tam se to používá dost, kolegové pouští hudbu z YouTube nebo z CD.
- Zkoušel jsem notační software. Studenti mají předmět informační technologie v hudbě, takže už to opravdu používají, mají to jako předmět a je to docela tvrdé. Mají tam Sibelius, Finale a ještě další notační programy.
- Já jsem to párkrát zkusil, ale zjistil jsem, že jak v tom nejsem zbláhý, tak všechny testy, které píšu, je pro

P12

- mne mnohem rychlejší napsat v ruce. A ofotit si to. Takže já to nepoužívám, ale je možnost to tady používat a někteří kolegové to používají. Zejména v úvodu do hudební teorie, kde pořád pišou nějaké testy.
- Na webu školy máme dokonce aplikaci na sluchovou analýzu (pro zájemce o studium). Studenti si to můžou procvičovat, když mají nějaký problém, tak si toto najdou.
 - Většinou už sem jdou s tím, že intervaly umí. To už musí umět k přijímacím zkouškám. Kvintakordy, septakordy – to už děláme v hodinách a když to někomu dělá problém, tak si ještě najde třeba nějakou aplikaci na internetu a zkouší to, ale já to tedy nepoužívám ve svém předmětu. Všechno zvládneme v hodinách – hraju jim, zpíváme to, zapisujeme, analyzujeme. Takže nám to v podstatě stačí, ten klavír.
 - Kdo opravdu pracuje a chodí do hodin, tak se to stíhá a po těch třech letech jsou opravdu velmi vycvičení.
 - S online kurzy hudby jsem se nikdy nesetkal, ani na škole se to nepoužívá. Kolegové používají maily, v předmětu diplomový seminář, konzultují to navíc mailem. A stejně tak v předmětech Informatika a Informatika v hudbě. Asi i v Dějepise a v Dějinách divadla.
 - Na klavír hraju vlastně pořád.
 - Moc ne.
 - Přehrávání hudby vlastně ano, ale nemám ve třídě nějaký elektronický přístroj.
 - Ani nevím, jestli bych si o to mohla zažádat...
 - Na YouTube hledáme na mobilech.
 - Komunikujeme mailem a na Facebooku (posíláme si nahrávky, noty, odkazy).
 - Používám v telefonu ladičku a metronom, nic jiného tam nemám. Doporučuji to i studentům.

Tabulka 21: Odpovědi pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem.

Pedagog	Výsledek
P1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ přehrávání hudby ▪ ve třídě je možnost využívat technologie. ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ano mohlo by to být prospěšné.</i>
P2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ digitální klávesové nástroje ▪ notační software ▪ ve třídě je možnost využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Nevím. Často mají děti oddělenou teorii a praxi. A stejně by asi doma necvičily. Muselo by to být spojené přímo s jejich nástrojem.</i>
P3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ vlastní počítač ▪ ladička v telefonu ▪ ve třídě není možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Možná. Bylo by to zajímavé pro moje děti.</i>

P4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hudební software ▪ notační software ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ digitální klávesové nástroje ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Možná, záleží i na možnostech třídy (ne vždy se lze třeba napojit na zvukový systém apod.).</i>
P5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ natáčení CD a LP ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ano. Pracuji na tom, aby v každé učebně byl počítač.</i>
P6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ano.</i>
P7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ hudební software ▪ notační software ▪ Facebook ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ ladička v telefonu ▪ metronom v telefonu ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Spíše ne.</i>
P8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hudební software ▪ notační software ▪ přehrávání hudby ▪ MySpace ▪ natáčení CD ▪ digitální klávesové nástroje ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ano.</i>
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software ▪ hra na nástroj ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ vlastní počítač ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ano.</i>

P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ notační software ▪ nahrávání hudby ▪ hudební software ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ hudebně-vzdělávací aplikace v chytrém telefonu ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ano.</i>
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ notační software ▪ přehrávání hudby ▪ ve třídě je možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Ne.</i>
P12	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hra na nástroj ▪ přehrávání hudby ▪ přehrávání videí ▪ Facebook ▪ ladička, metronom v telefonu ▪ ve třídě není možné využívat technologie ▪ zájem o využívání dalších technologií: <i>Moc ne.</i>

Tabulka 22: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem.

Hra na nástroj a využívání technologií ve výuce – kódované	
Hra na nástroj – ano	11a
Hra na nástroj – ne	11b
notační software	12a
natáčení CD / nahrávání hudby	12b
hudební software	12c
přehrávání hudby	12d
přehrávání videí	12e
sociální sítě	12f
aplikace v chytrém telefonu	12g
vlastní počítač	12h
digitální klávesové nástroje	12i
ve třídě je možné využívat technologie	13a
ve třídě není možné využívat technologie	13b
zájem o využívání dalších technologií – ano	14a
zájem o využívání dalších technologií – ne	14b

zájem o využívání dalších technologií – možná	14c
zájem o využívání dalších technologií – spíše ne	14d
zájem o využívání dalších technologií – nevím	14e

Tabulka 23: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem – kódování.

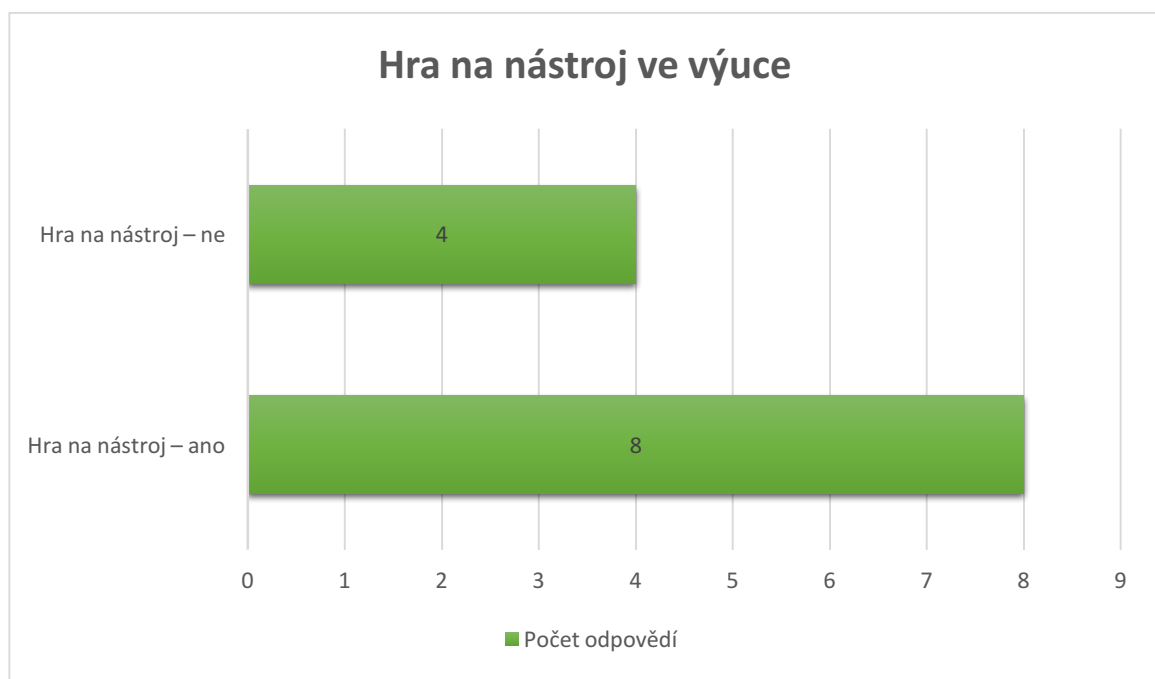
	Hra na nástroj	Využívání technologií	Možnost využívat technologií ve třídě	Zájem o další technologie
11a	8x			
11b	4x			
12a		8x		
12b		3x		
12c		4x		
12d		12x		
12e		9x		
12f		3x		
12g		4x		
12h		2x		
12i		3x		
13a			10x	
13b			2x	
14a				6x
14b				1x
14c				2x
14d				2x
14e				1x

Tabulka 24: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem – kódované odpovědi podle témat.

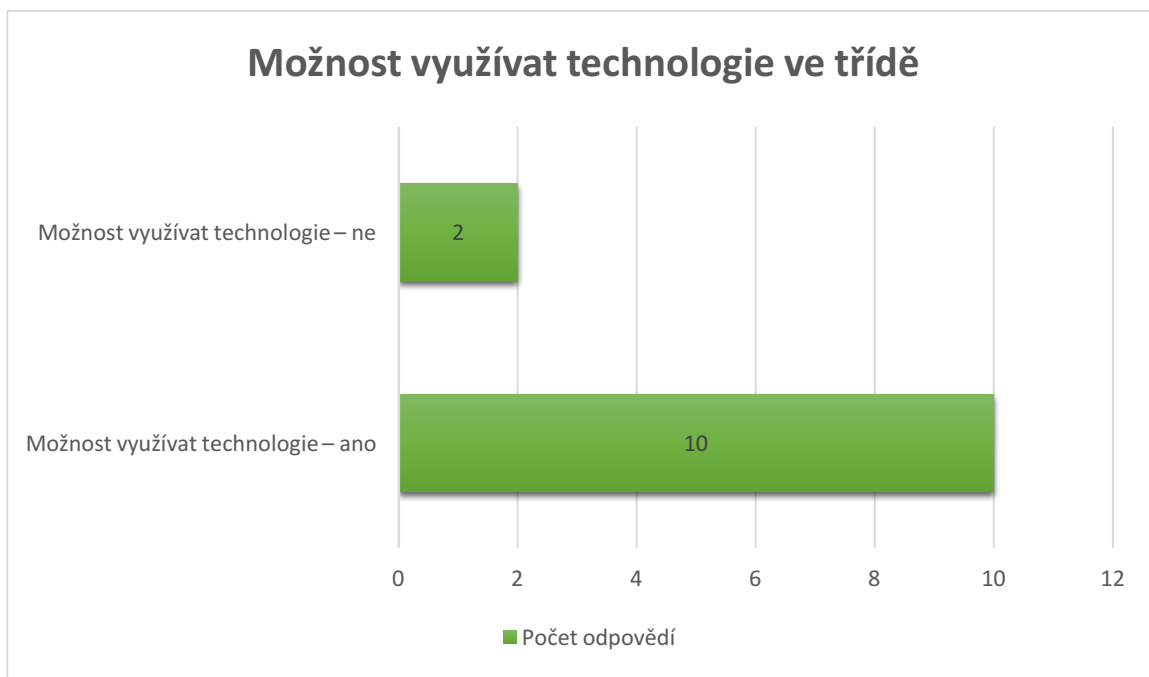
	Hra na nástroj ve výuce	Využívání technologií ve výuce	Možnost využívání technologií ve třídě	Zájem o další technologie
P1	11a	12d	13a	14a
P2	11a	12a, 12d, 12e, 12i	13a	14e
P3	11a	12d, 12e, 12g, 12h	13b	14c
P4	11b	12a, 12c, 12d, 12e, 12i	13a	14c

P5	11b	12b, 12d, 12e	13a	14a
P6	11b	12a, 12d, 12e	13a	14a
P7	11a	12a, 12c, 12d, 12e, 12f, 12g	13a	14d
P8	11b	12a, 12b, 12c, 12d, 12f, 12i	13a	14a
P9	11a	12a, 12d, 12e, 12h	13a	14a
P10	11a	12a, 12b, 12c, 12d, 12e, 12g	13a	14a
P11	11a	12a, 12d	13a	14b
P12	11a	12d, 12e, 12f, 12g	13b	14d

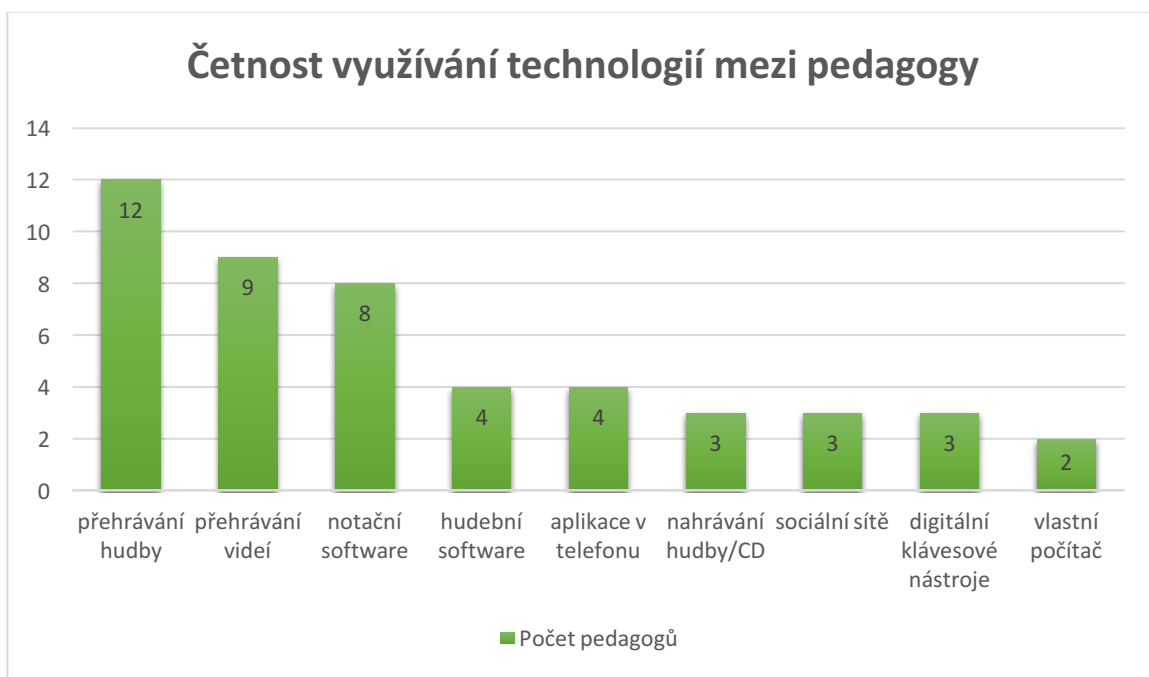
Tabulka 25: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda ve výuce hrají na nástroj, pouští hudební ukázky, využívají technologie a měli by případně o jejich využívání zájem – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

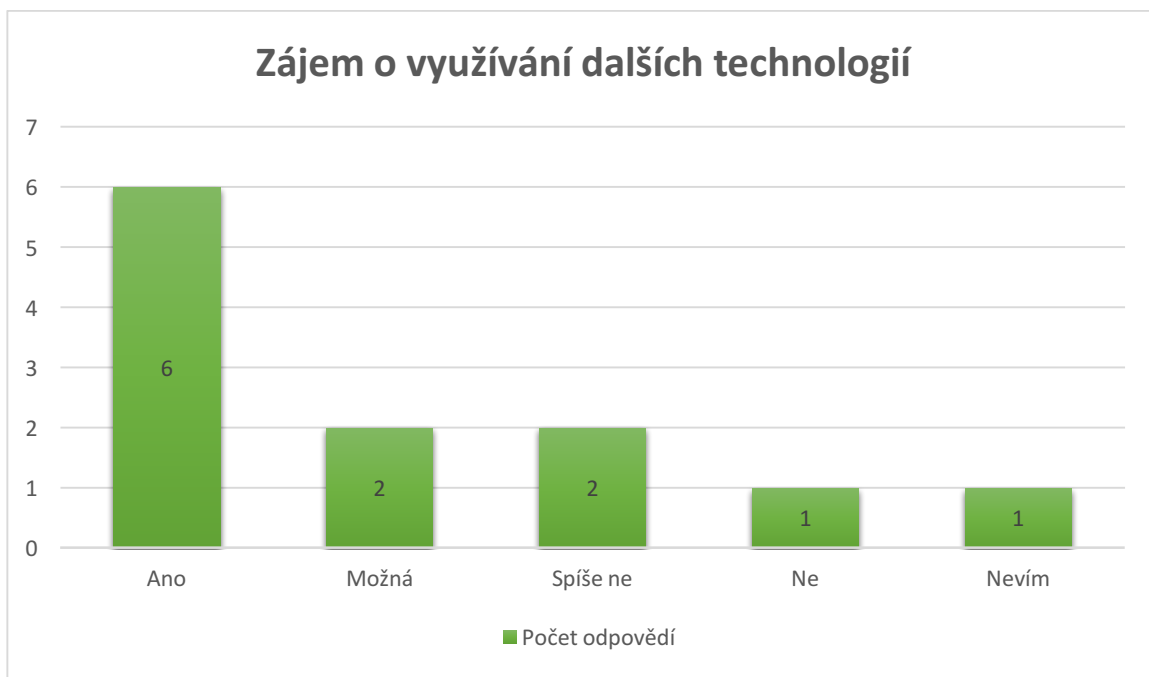
Graf 21: Poměr pedagogů, kteří ve výuce hrají na hudební nástroj. Data jsou společná pro teoretické i praktické předměty. Zahrnuta je i výuka hudebního softwaru, kde je místo hry na nástroj využíván především počítač.

Graf 22: Možnost využívání technologií ve třídě – podle počtu odpovědí.

Graf 23: Rozdělení jednotlivých technologií mezi pedagogy – podle počtu odpovědí.

Graf 24: Zájem respondentů o využívání dalších technologií – podle počtu odpovědí.

Vyhodnocení:

8 z 12 pedagogů ve výuce hraje na hudební nástroj. Běžné je jeho využívání dokonce i v teoretických hodinách. Dalším důležitým zjištěním je, že 10 z dotazovaných pedagogů má možnost využívat ve třídě technologie a 6 pedagogů uvedlo, že by měli zájem dozvědět se o dalších technologiích a případně je také zařadit do výuky. Striktně tuto možnost odmítl pouze jeden z respondentů. Z výzkumu vyplynulo, že mezi pedagogy je nejvíce rozšířené přehrávání hudby a videí, dále pak využívání notačního a hudebního softwaru a 4 vyučující dokonce využívají hudební aplikace v chytrém telefonu. Zajímavé je i uplatňování sociálních sítí ve výuce, celkem je zmínili 3 z dotazovaných pedagogů.

7.1.7 Otázka č. 7

Máte zkušenosti s nějakým online kurzem hudby nebo hudební aplikací, softwarem třeba jako účastníci/uživatelé?

Cílem výzkumu je zjistit také osobní postoj a zkušenosti pedagogů s novými médii. Ne vždy je možné vše využít přímo ve výuce, ale to, nakolik je pedagog sám schopný využívat

hudebně-vzdělávací aplikace, hudební/notační software nebo je informován o možnostech online vzdělávání, má zásadní vliv i na způsob, jakým učí.

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spolupráce po Skypu. Ale osobní kontakt s kantorem je nenahraditelný. Např. práce na partiturách na velké vzdálenosti apod. ▪ Notační software.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Přes vlastní děti a studenty. Dělal online internetové kurzy – barové piano, bicí atd. ▪ Nezkoušel jsem to, ale pozoruji svoje děti. V tomhle jsem trochu negramotný, není to tím, že bych byl hloupý, ale spíš líný, nebo spíš k tomu nejsem nucený. ▪ Používám Sibelius.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software ▪ ladička v mobilu
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Online výuku jsem nikdy nezkoušel, ale znám třeba lidi, kteří učí přes Skype (sám jsem za učitele jezdil po celém světě, Londýn, Indie,...). ▪ Využívám techniku, nahrávám, jeden můj projekt je založený na živém smyčkování.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Online kurzy jsme využívali k tvorbě vzdělávacího programu.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vlastní zkušenost s online kurzy nemám, ale hledám něco podobného pro dceru. ▪ Rád pracuji s počítačem a s internetem, ale že bych to měl jako koníčka... Zabere to poměrně dost času (čas na hraní si s dětmi, cvičení...). ▪ Využívání e-mailů apod. ve výuce ano, sociálním sítím se bráním kvůli soukromí.
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ladička, metronom v telefonu ▪ notační software ▪ sociální sítě ▪ YouTube ▪ O online výuce vím, ale vlastní zkušenost s tím nemám.
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dělal jsem si nějaké Berklee kurzy. Technologie. Ale pak jsem už furt něco platil, tak jsem to zrušil. ▪ Škola na Zbraslavi má taky online kurzy. A pak Deccart (Disk) ale je to spíš pro zvukaře, co jezdí s kapelami.
<i>P9</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iPad, e-knihy, online zprávy ▪ hudební a notační software ▪ propojování přes Bluetooth, nahrávání ▪ Encore, Sibelius, vybavení za 100 000, vlastní studio. ▪ Používám to i do práce ve škole.
<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osobní zkušenost s online kurzy nemám, ale mám kytaristu v kapele, který online studoval Berklee (aranžování symfonického orchestru a samplů). A umí to, naučil se to. ▪ Notační software, Cubase jako studio. PhotoScore, AudioScore. ▪ Hudební aplikace v telefonu. ▪ Používám Spotify.
<i>P11</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zkoušel jsem notační software.
<i>P12</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Až tak moc přes to nejsem. Mám tam notační program, ale moc to nevyužívám. Bylo by dobré, umět si v něm něco napsat, ale noty píšu ručně. ▪ S online výukou jsem se nikdy nesetkal. ▪ Používám v telefonu ladičku a metronom, nic jiného tam nemám. Doporučuji to i studentům.

Tabulka 26: Odpovědi pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé.

<i>Pedagog</i>	Výsledek
<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obeznámenost s možností využívat online kurzy/výuku ▪ notační software
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obeznámenost s možností využívat online kurzy/výuku ▪ notační software
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software ▪ ladička v mobilu
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obeznámenost s možností využívat online kurzy/výuku ▪ notační software
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software⁶¹ ▪ osobní zkušenost s online kurzy
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obeznámenost s možností využívat online kurzy/výuku ▪ notační software⁶²
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obeznámenost s možností využívat online kurzy/výuku ▪ notační software ▪ sociální sítě ▪ ladička, metronom v telefonu
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osobní zkušenost s online kurzy ▪ notační software⁶³ ▪ hudební software ▪ sociální sítě
<i>P9</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hudební software ▪ notační software ▪ aplikace v telefonu
<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hudební software ▪ notační software ▪ obeznámenost s možnostmi online kurzů/výuky ▪ sociální sítě ▪ hudební aplikace v chytrém telefonu
<i>P11</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pro vlastní hudební činnost nevyužívá žádné technologie
<i>P12</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ notační software ▪ ladička, metronom v telefonu

Tabulka 27: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé.

⁶¹ Uvedeno v odpovědi na využívání technologií ve výuce.

⁶² Uvedeno v odpovědi na využívání technologií ve výuce.

⁶³ Uvedeno u otázky na využívání technologií ve výuce, stejně tak hudební software a sociální sítě. U této otázky je důležité využívání technologií pro vlastní hudební činnost.

Technologie využívané pedagogy pro jejich vlastní hudební činnost	
notační software	15
hudební software	16
osobní zkušenost s online kurzy	17a
obeznámenost s možnostmi online kurzů / výuky	17b
aplikace v telefonu	18
sociální sítě	19
žádné technologie	20

Tabulka 28: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé – kódování.

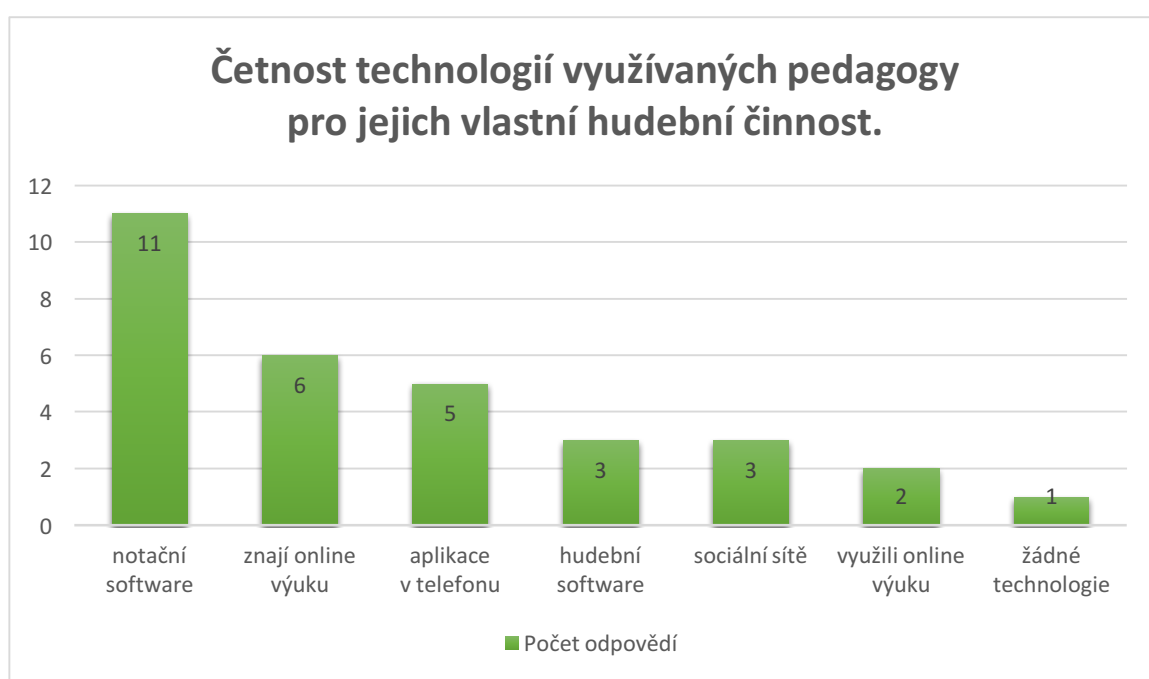
Technologie využívané pedagogy pro jejich vlastní hudební činnost	
15	11x
16	3x
17a	2x
17b	6x
18	5x
19	3x
20	1x

Tabulka 29: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé – kódované odpovědi podle témat.

Technologie využívané pedagogy pro jejich vlastní hudební činnost	
P1	15, 17b
P2	15, 17b
P3	15, 18
P4	15, 17b
P5	15, 17a
P6	15, 17b
P7	15, 17b, 18, 19

P8	15, 16, 17a, 19
P9	15,16, 18
P10	15, 16, 17b, 18, 19
P11	20
P12	15, 18

Tabulka 30: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda mají zkušenosti např. s nějakým online kurzem, aplikacemi nebo hudebním softwarem jako účastníci nebo uživatelé – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

Graf 25: Četnost technologií využívaných pedagogy pro jejich vlastní hudební činnost.

Vyhodnocení:

Z výzkumu vyplynulo, že pedagogové využívají pro svou vlastní hudební činnost tytéž technologie jako ve výuce a že osobní zájmy a způsob práce se studenty jsou na sobě přímo závislé. Pokud je vyučující s technologiemi obeznámen a umí je využívat, zcela přirozeně je uplatňuje i ve výuce. Toto zjištění je důležité pro hledání způsobů implementace nových médií do českých hudebních škol – prvním krokem je vycházet z technologií, které už pedagogové sami využívají a pak je seznamovat s dalšími možnostmi. Implementace nově

osvojených technologií do výuky už by pak měla být na základě těchto zjištění poměrně snadná.

7.1.8 Otázka č. 8

Jakou hudbu sledujete, zajímáte se o trendy v interpretaci hudby, sledujete současnou populární hudbu? Kde si vybíráte novou hudbu k poslechu? Chodíte na koncerty?

Šíře hudebních zájmů pedagoga a ochota sledovat hudební trendy je zcela zásadní pro komunikaci se studenty a jejich motivaci. Vzhledem k tomu, že většina oficiálního hudebního školství v ČR je zaměřena na vážnou hudbu (která není v zenitu zájmu většiny dnešních dětí/studentů) a online studium je dostupnější, než kdykoliv dříve, mohlo by se zdát, že institucionální studium hudby je dnes už přežitek. Také by se dalo předpokládat, že šíře hudebního zájmu (a konzervativní přístup) by mohl souviset s délkou pedagogické praxe pedagoga. Hypotéza byla ale taková, že tato souvislost není nezbytná.

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Soudobá hudba. ▪ Hrával jsem jazz. ▪ Večer si nejraději pouštím baroko. ▪ Z populární muziky mám rád zpěváky jako byla třeba Ella Fitzgeraldová, protože je to hluboké. U nás třeba Eva Olmerová. ▪ Blues. Je to přirozené, zpívají tak, jak narostli. Odpočinek, oproštění se od tenzí. Zpívají, protože se s tím narodili. Blues, folklor – vědí, co tam patří a nemusí o tom přemýšlet.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vážná hudba. ▪ Vlastní děti (18 a 26) – když jsou z něčeho nadšení, pouštějí mi nahrávky, jinak bych věděl starou belu. ▪ Teď jsme třeba jeli Rhapsody in Blue.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stará hudba, doma několik tisíc CD.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ klasická hudba ▪ současná hudba ▪ jazz ▪ blues ▪ etnická hudba ▪ populární hudba ▪ metal

P5

- Já jsem tady přesycený hudbou, tak ten rozhlas neposlouchám taky. Když se vrátím odsud domů, tak abych si ještě pustil rozhlas a poslouchal ještě další hudbu, tak to už bych opravdu přišel do Beřkovic .
- Manžel/ka je klavírista/ka a strašně rád/a chodí po koncertech. Povinnost se přidat (ale někdy mě zastoupí vlastní děti).
- Pražské jaro – jdu na krásný klavírní koncert, samozřejmě si to vychutnám, ale nemusím to příliš často.
- Moje dítě se živí jazzovou hudbou, má vystudovanou Konzervatoř Jaroslava Ježka, i Vyšší odbornou školu, která je při tom. Jede v jazzu. Pracuje zároveň jako dramaturg . Má daleko širší vhléd do muziky než já, i do té jazzové, i do té klasické.
- Já popravdě řečeno tomu improvizovanému jazzu, který se hraje po klubech, moc nerozumím. Vydržím to poslouchat chvíli, ale že bych musel být na celém tom jazzovém večeru, to nedokážu, nebo jen málokdy. Je tam horko, hluk, s nikým si nepovídáte. Některé momenty dokážou být úžasné, ale celé to nevydržím. Nerozumím tomu, pro mě ten improvizovaný jazz nemá stavbu, chybí mi tam konkrétní osnova (vyvrcholení, závěr), taková ta klasická stavba hudební skladby, formální.

P6

- Poslouchám hlavně klasickou hudbu – od té nejstarší až po tu soudobou.
- Mám rád i jazz a populární hudbu (třeba country, v autě nejlépe).
- Lukáš Vondráček (vyhrál Soutěž královny Alžběty v Bruselu), což nikdy žádný český klavírista nevyhrál. Sleduji trendy, snažím se.
- Dnes zrovna jdu na Pražské jaro.
- Mám rád také starou hudbu v interpretaci na kopie starých nástrojů. Myslím si, že je to i moje povinnost – nejen povídat o historii, ale i o tom, jak se ty skladby interpretují.
- Už nechodím na koncerty tak často (dříve třeba i 2x týdně), ale snažím se. Na koncerty vždy na klasickou hudbu, na jazz bych šel rád, ale tam hluk.

P7

- Klasika, jazz, world music, lidová hudba. Koncerty, které ti změni život.
- Teď jsem mimo, ty nové věci už úplně neznám, občas něco dostanu od dětí, ale že bych se z něčeho z toho zbláznil....
- Koncert – Skety. Málokdy už na něco fakt jdu, ale Skety byly výborné. Využívají technologie, ale opravdu vkusně a dá jim to ještě 30-40% navíc. Nevyhýbají se žádným stylům. Zjev z nebes.
- Pojedeme s dětmi na Red Hot Chili Peppers.
- Pouštím si bigbít, jazz. Snarky Puppy. Richard Bona. Dobrý pop s prvky jazzu mě dost baví. Nebo klasický bigbít.
- Na moderní vážnou hudbu úplně nejsem, jsem hledač melodie a když jí tam nemám, tak se ztrácím.
- Minimalismus, když je logický, tak to mě baví. A Leonard Cohen.
- Děti se dnes často vrací ke starým věcem. Dřív jsem se ptal, jak na to přišli, teď už se neptám.
- Na koncert chodím tak 4x za rok.
- Doma poslouchám hudbu, třeba když vařím.
- Hledám hudbu kvůli kapele, na YouTube, pak to připravuji pro děti. Přes to jsem se dostal k Richardu Bonovi a přes něj zas k Snarky Puppy.
- Mám rád hudbu na hraně, kdy už to má tendenci spadnout do ..., ale ještě to tam nespadne.

P8

- Teď už jsem líný, tak poslouchám různé chillouty.
- Ale klidně si pustím The Chemical Brothers nebo cokoliv.
- Reggae mám rád, pohoda.
- Ale i instrumentální, co vyrábím u sebe ve studiu.
- Spotify – mám rád kytaru, tak si pouštím kytaru, zpěvačky s kytarou.
- Všechno možné, hlavně ne dechovku.
- Jazz taky.
- Tenhle rok jedu Spotify fest.
- Koncerty: Colours of Ostrava. Hodně jsme hráli s kapelou, a tak to podium vidím pořád zezadu... teď jsem byl v Rock Café, smutné, 50 lidí. Na klasiku nechodím.

P9

- Především etnická hudba.
- Experimentální hudba mě hodně zajímá.
- V poslední době už často poslouchám přírodní zvuky, mám nahrané velryby a sbíral jsem všechny ptáky. To jsem si přinesl z Austrálie – úplně jiné zvuky, než jsme tady zvyklí. Hmyz je taky zajímavý.
- Hrál jsem i po hospodách – na studiích jsem se tím živil. Taková hudební prostituce – člověk by měl být při tom opatrný.
- Jsem opatrný na scénickou hudbu, tomu se vyhýbám. Mám pár scénických hudeb (co jsem dělal), ale takové ty klasické filmy... jednou po mně chtěli, abych jim udělal hudbu jako Janáček, tak to jsem odmítnul. Jsem ochotný dělat scénickou hudbu jenom takovému režisérovi, který mi do toho nebude kecat, a těch je opravdu málo. Odmítám dělat kompromisy, když se jedná o mojí tvorbu. Sice se tím dají vydělat hodně slušné peníze za krátkou dobu, ale já to považuji za nepřijatelný kompromis, tak se tomu vyhýbám.
- Občas, zřídka, chodím na koncerty – pořád někde hraju. Byl jsem třeba na The Residents, byla to oblíbená kapela, když jsme tady začínali s bigbitem, byla pro mne nesmírně inspirativní. Byli to především výtvarníci a mělo to dominantní výtvarnou složku, přitom to bylo fakt excentrické, pološilené. Tak to mi udělalo velkou radost, to bylo v Akropoli.
- Občas jdu na dobré etno.
- Dcera dělá výzkum o romech, byl jsem na Khamoro .
- Pak Paul McCartney, toho jsem měl z Beatles vždycky nejradši.

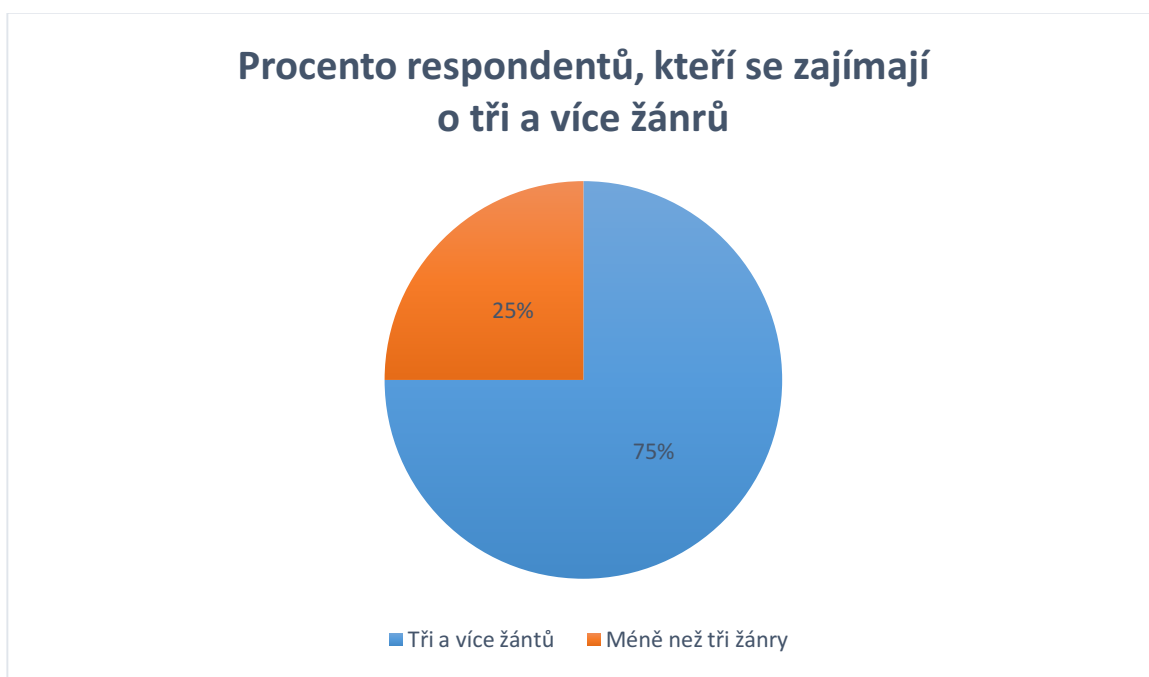
<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spíš obráceně, co nesleduji... ▪ Používám Spotify. ▪ Poslouchám hodně vážnou muziku, to poslouchám furt. ▪ Jazz poslouchám furt, blues poslouchám furt. ▪ A pak to mám spíš od studentů nebo od svých dětí... ▪ Když píšu pro divadlo, tak si k tomu taky musím naposlouchat hudbu. Teď jsem psal duc duc, to nesnáším, ale zkusil jsem si to napsat. Na tom se člověk učí. ▪ Populární hudbu sleduji málo, není na všechno čas. ▪ Doporučení na hudbu získávám od lidí, čtu pravidelně v Lidových novinách Orientaci, tam je ta hudební stránka, co dělá Pavel Klusák. Pak internet, kultura na iDnes. Knihy – třeba Alex Ross: Zbývá jen hluk. Hodně dělají kamarádi, vyměňujeme si zkušenosti z toho, co jsme tak slyšeli. Pak studenti: „To si musíte poslechnout!“. A pak ta divadla – teď jsem třeba dělal Karla IV. Poslechnu si i středověkou muziku... ▪ A teď elektronická muzika, všechno je uměle vyrobené, předpokládalo by se, že se mi to nebude líbit. A mě se to hrozně líbilo! ▪ Populární hudba: Mám rád starou hudbu, 60. léta, melodie. Třeba Tom Waits, Nick Cave, k tomu ten blues, jazz, vážná hudba – a to už je toho tolik... ▪ Na koncerty chodím málo, to považuji za svoji velkou chybu. Někdy je to i lenost. Chodím tak 4x za rok. ▪ Mám to velmi pestré. Tím, jak tady mám studenty ze všech žánrů, i z klasické i z populární hudby. Jsem s nimi v kontaktu i po studiu a často mě zvou na svoje koncerty. ▪ Mám rád muziku od jazzu přes folklór (mám tady zase studenty, kteří hrají třeba v cimbálovce) až po klasickou hudbu.
<i>P11</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Velmi často navštěvuji koncerty všech možných žánrů. ▪ Podle mne je hudba dobrá nebo špatná a nezáleží na tom, jaký ten žánr je. ▪ Novou hudbu hledat nemusím, vlastně to pořád mám. ▪ Mám abonentku na Českou filharmonii, chodím na Pražskou komorní filharmonii a pak právě na různé koncerty Českého symfonického orchestru národního a hlavně sám hudbu provozuji. Takže jsem vlastně v hudbě pořád, takže to objevování je pro mne každodenní záležitost. ▪ Ve svém volném čase mám rád ticho. Když večer přijdu domů a nejdu někam hrát, tak si nepustím vůbec nic. ▪ Sleduji barokní muziku, to se nějak průběžně snažím. ▪ Různé směry a nápady taky, třeba cembalo v soudobé hudbě, to mě hodně zajímá. ▪ Popík mám rád, jazz stříhnutý popikem, i dobrý rap. Všechno vlastně. ▪ Nemusím klasický popík, ale když je to právě s tím rapem nebo jazzrock, tak to mám rád. ▪ Snažím se chodit i na koncerty. Chodím na naše orchestry, na PKF, všude, kde mám kamarády. Pražské jaro si třeba i koupím. ▪ Rozhlas, Filharmonie. ▪ V té Praze se toho děje tolik... Teď jsem byl na Danu Bártovi. ▪ Na mega koncerty nemusím, mám rád třeba Lucerna Music Bar a podobné prostory, ale jen občas, to je docela výjimka. ▪ Ale mám rád divadla, chodím docela do divadla.
<i>P12</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sleduji barokní muziku, to se nějak průběžně snažím. ▪ Různé směry a nápady taky, třeba cembalo v soudobé hudbě, to mě hodně zajímá. ▪ Popík mám rád, jazz stříhnutý popikem, i dobrý rap. Všechno vlastně. ▪ Nemusím klasický popík, ale když je to právě s tím rapem nebo jazzrock, tak to mám rád. ▪ Snažím se chodit i na koncerty. Chodím na naše orchestry, na PKF, všude, kde mám kamarády. Pražské jaro si třeba i koupím. ▪ Rozhlas, Filharmonie. ▪ V té Praze se toho děje tolik... Teď jsem byl na Danu Bártovi. ▪ Na mega koncerty nemusím, mám rád třeba Lucerna Music Bar a podobné prostory, ale jen občas, to je docela výjimka. ▪ Ale mám rád divadla, chodím docela do divadla.

Tabulka 31: Odpovědi pedagogů na otázku jakou hudbu poslouchají, zda sledují trendy v interpretaci a současnou populární hudbu. Dále pak, kde hledají novou hudbu k poslechu a zda chodí na koncerty.

Pedagog	Výsledek
<i>P1</i>	▪ vážná hudba, jazz, blues, soudobá hudba, folklor
<i>P2</i>	▪ vážná hudba, jakákoliv hudba, kterou dostane k poslechu od žáků / vlastních dětí
<i>P3</i>	▪ vážná hudba
<i>P4</i>	▪ vážná hudba, současná hudba, jazz, blues, world music, metal, populární hudba
<i>P5</i>	▪ vážná hudba, občas jazz
<i>P6</i>	▪ vážná hudba, jazz, populární hudba (country)

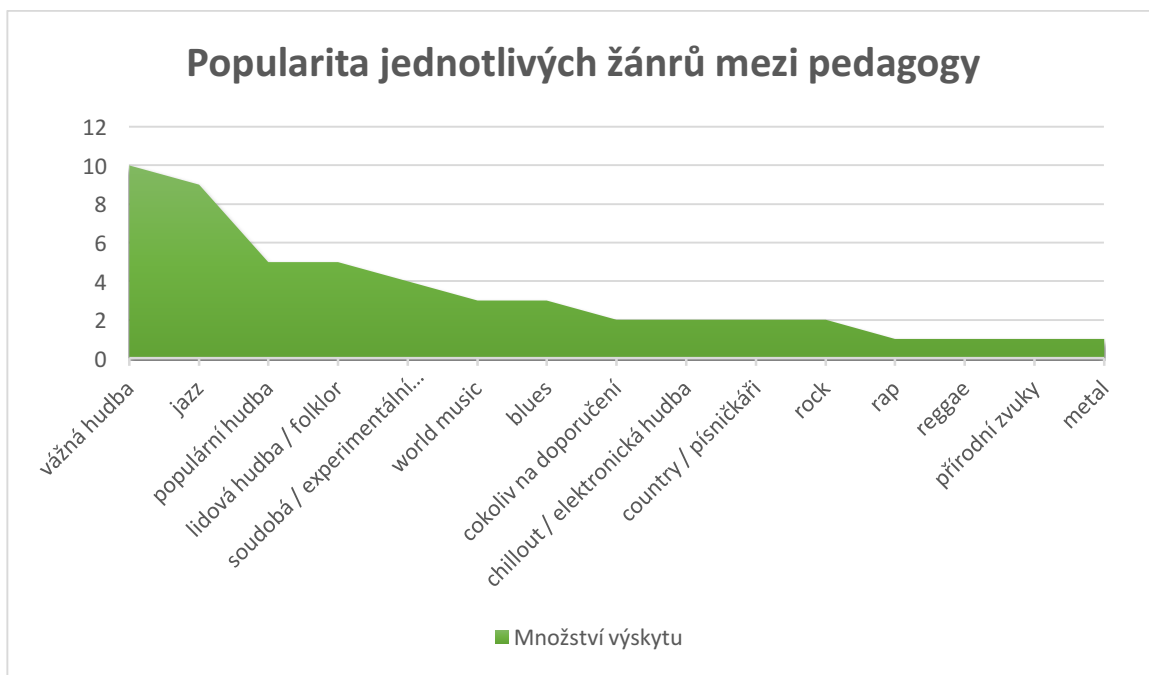
P7	▪ vážná hudba, jazz, world music, lidová hudba, rock
P8	▪ chillout, reggae, elektronická hudba, instrumentální hudba, jazz, rock, kytarová hudba + písničkářky
P9	▪ etnická hudba, experimentální hudba, přírodní zvuky, hudba propojená s výtvarným uměním
P10	▪ vážná hudba, jazz, blues, populární hudba, elektronická hudba, lidová hudba, písničkáři
P11	▪ vážná hudba, populární hudba, jazz, folklor
P12	▪ vážná hudba, barokní hudba, současná vážná hudba, pop, jazz, rap, folklor ⁶⁴

Tabulka 32: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku jakou hudbu poslouchají, zda sledují trendy v interpretaci a současnou populární hudbu. Dále pak, kde hledají novou hudbu k poslechu a zda chodí na koncerty.

Graf 26: Pedagogové, kteří se zajímají o více než tři různé žánry – procentuálně.

⁶⁴ „folklor“ doplněn na přání respondenta mimo záznam.

Graf 27: Rozložení zájmu o jednotlivé žánry mezi respondenty výzkumu.

Vyhodnocení:

Z dotazovaných pedagogů uvedl ve svých hudebních zájmech výhradně vážnou hudbu pouze jeden. 75 % respondentů aktivně poslouchá více než tři různé žánry a mezi vyučujícími je hned po vážné hudbě nejčastěji zastoupen jazz. Na další příčce se (poměrně neočekávaně) umístila populární hudba a ukázalo se, že pedagogům na českých hudebních školách není cizí ani rock, rap nebo metal. Zároveň se většina respondentů snaží pravidelně chodit na koncerty (opět na různé žánry) a rozšiřovat si tak hudební rozhled. Respondenti často zmiňují nedostatek času – rádi by se věnovali koncertům a poslechu hudby ještě intenzivněji. Vzhledem k tomu, že většina z dotazovaných pedagogů se zároveň věnuje vlastní hudební činnosti, mají možnost sledovat hudební trendy přímo z pozice výkonných umělců.

7.1.9 Otázka č. 9

Má to, že jste aktivní hudebník, vliv za způsob vaší výuky?

Cílem této otázky je potvrdit nebo vyvrátit hypotézu č. 1. Otázka nebyla položena všem respondentům.⁶⁵ U těch, kteří jsou aktivními hudebníky a z rozhovoru jednoznačně vyplývá, že to má zásadní vliv na způsob jejich výuky (např. pokud vyučující vystupuje se svými studenty na koncertech, komponuje pro ně skladby apod.), je ve vyhodnocení u výsledku uvedeno „Ano“ bez ohledu na to, zda byla otázka přímo položena. Tito respondenti jsou do vyhodnocení zahrnuti tak, jako by byla otázka zodpovězena pozitivně.

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ To, že jsem skladatel, pomáhá.▪ Snažím se říkat, co na té skladně vidím zajímavého. Můžou být i skvělí samoukové, ale mohou pak objevovat už objevené. Je to technika, řemeslo.▪ Na konzervatoři jsme zavedli po vzoru vídeňské akademie, která to dělá od 19. století, tzv. stylovou kompozici. Napsat třeba variace ve stylu Mozarta apod. Nemusí tak pak psát, ale je důležité to umět.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ O tom jsem nikdy nepřemýšlel.▪ Musím cvičit každý den. Když necvičím každý den, tak hraju falešně.▪ Vždycky jsem to bral tak, že by mě nebavilo jenom učit.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Určitě.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Určitě, neustále se do výuky snažím vkládat příklady z praxe a nějak studenty inspirovat.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Otázka nebyla položena.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Otázka nebyla položena.
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Ano, inspirace. Nakopne to a posouvá. Např. práce s dirigentem apod. Rozhodně ano.▪ Člověk je pak mnohem svěžejší a ochotný nasávat jiné věci a jít tomu naproti.▪ Řešit to: „To je ten kšeftař“, tak to je hloupost. Důležité je domluvit to s rodiči a dětmi.
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Sleduji vývoj hudebních technologií. Tak jsem profesionální muzikant... V sedmnácti jsem zdrhnul z domova k bigbítu a od té doby to jede. Založili jsme skupinu, z které pak vznikla další skupina . A pak jsem si založil svojí skupinu a s tou jsem jezdil už i po Evropě.▪ Za komunistů člověk musel být zaměstnaný, tak jsem byl 20 let v Divadle na Vinohradech v orchestru. Jeden rok se sešli muzikanti a udělali jsme elektronickou kapelu a hráli jsme v sále živě.
<i>P9</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Otázka nebyla položena.
<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ To určitě ano.

⁶⁵ U některých respondentů byla opomenuta úmyslně, a to v případě, kdy odpověď na ni byla jednoznačná už na základě dříve položených otázek.

P11

- Stoprocentně. Má to obrovský vliv a myslím, že každý učitel, který učí cokoli s hudbou, tak by měl zároveň hudbu provozovat.
- Často se to právě stává v těch hudebních školách, že někdo může rezignovat na ten svůj hudební praktický vývoj a podle mě nemůže těm dětem předat tolik, co aktivní hudebník.
- Vyučující hlavního oboru jsou většinou hudebníci z České filharmonie a tady učí. Ale i v teoretických předmětech, kdo učí hudební teorii je většinou i aktivní muzikant a mě se toto naštěstí daří skloubit krásně, takže cítím, že je to tak určitě v pořádku, že dělám oboje.
- Hlavně je krásné, že se potom s nimi (i se zpěváky i s muzikanty) setkávám já jako aktivní hudebník (třeba zpívám v nějakém projektu ve sboru a v orchestru sedí moji studenti, které jsem učil nebo zrovna učím). Nebo se mnou zpěváci zpívají ve sboru jako kolegové. To je úžasná zkušenost a hrozně rádi se tam setkáváme.

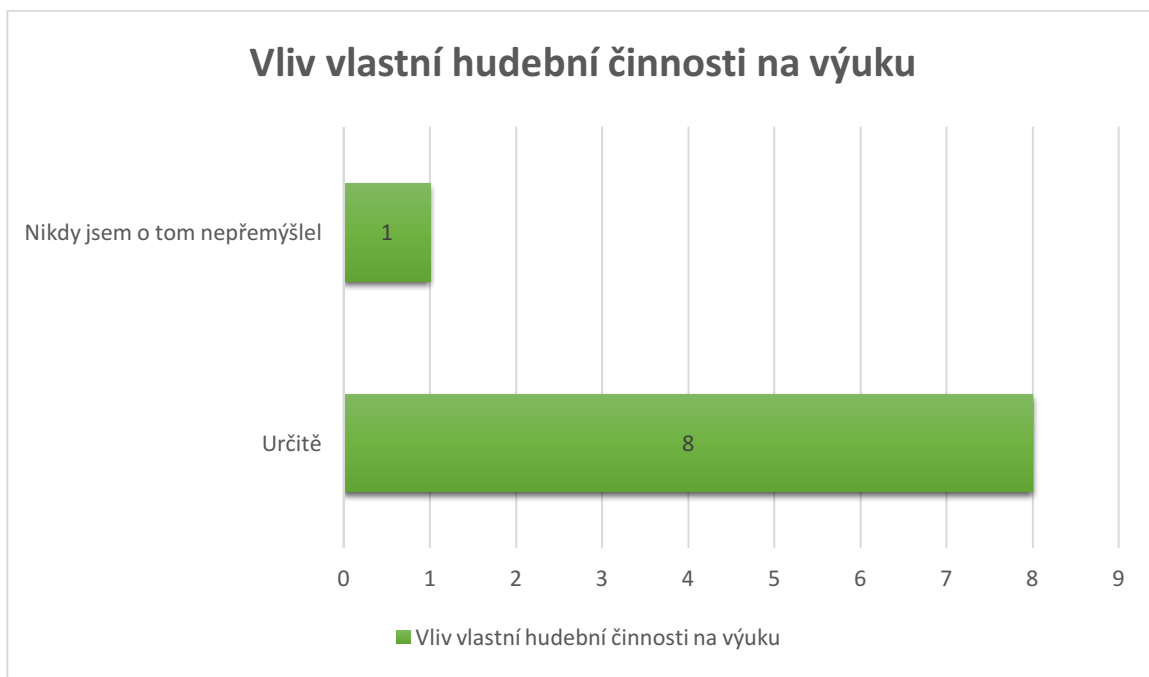
P12

- Rozhodně. Jsem tolerantnější. Ta praxe ukáže různé věci, i na co dávat pozor, co je vůbec potřeba a co zase potřeba není. A na některých věcech třeba tolik nelpím, když se udělá chyba, tak z toho nic nedělám. Jednou se to zahraje líp, jednou hůř... Podle nálady...
- Určitě je obohacuju tím, že jim říkám věci z praxe. Účastní se i mých projektů, zapojují je. Teď jsem měl tři roky mezírku, ale vždycky přes léto jsem organizoval cyklus koncertů v Praze. A oni mi tam třeba dělali v šatně, prodávali lístky... I ty rodiny se do toho pak dostanou, nahlédnou také do organizace a přijdou na koncerty... I výuka může být taková živější.

Tabulka 33: Odpovědi pedagogů na otázku zda má jejich vlastní hudební aktivita vliv na způsob, jakým učí.

Pedagog	Výsledek
P1	▪ Ano, pomáhá to.
P2	▪ Nikdy jsem o tom nepřemýšlel.
P3	▪ Určitě.
P4	▪ Určitě.
P5	▪ Otázka nebyla položena.
P6	▪ Otázka nebyla položena.
P7	▪ Ano, je to inspirace.
P8	▪ Ano.
P9	▪ Otázka nebyla položena
P10	▪ Určitě.
P11	▪ Stoprocentně.
P12	▪ Rozhodně.

Tabulka 34: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda má jejich vlastní hudební aktivita vliv na způsob, jakým učí.

Graf 28: Vnímání vlivu vlastní hudební aktivity na způsob výuky – počet odpovědí. Celkově byla otázka položena 9 respondentům.

Vyhodnocení:

Otázka byla položena 9 respondentům. 8 z nich uvedlo, že vlastní hudební činnost má vliv na jejich pedagogické působení, ve všech případech pozitivní. Jediný respondent, který odpověděl, že o tom nikdy nepřemýšlel, je zároveň výkonným umělcem a vzhledem k celému průběhu rozhovoru je tento vliv silně patrný. Shrnutí této otázky v dalších souvislostech je uvedeno u vyhodnocení hypotézy č. 1.

7.1.10 Otázka č. 10

Jak hodnotíte současnou elektrifikaci a digitalizaci hudby?

Postoj k elektrifikaci a digitalizaci hudby je důležitý ve vyhodnocování pedagogova zájmu o moderní technologie a trendy a zároveň ukazuje, nakolik je ochotý je sledovat. Od toho se pak odvíjí jeho schopnost oslovit a zaujmout studenty, včetně další motivace ke studiu hudby.

Vzhledem k formě rozhovoru se u některých respondentů stalo, že jim nebyla otázka položena nebo nebyla položena zcela explicitně (přestože na ni určitým způsobem odpověděli u jině

otázky). V takovém případě uvádím, že otázka nebyla položena a vyhodnocení otázky probíhá bez těchto respondentů.

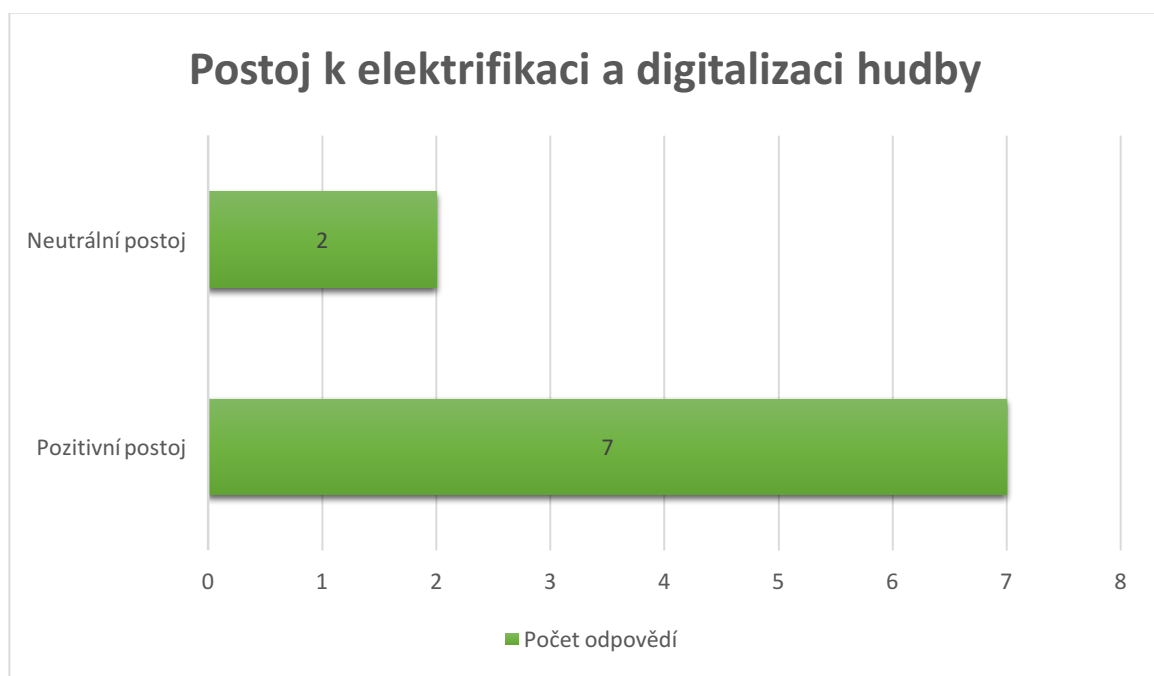
Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otázka nebyla položena.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Učí se u nás elektrická a basová kytara. Ale nemáme nástroje na půjčení, dítě si kytaru, kombo atd. musí koupit samo. ▪ Víím o 5 studentech elektrické kytary a dvou basáčích (jeden si na basovku sám našetřil). ▪ Děti nepřebíhají, učitelé často učí klasickou i elektrickou kytaru (jsou dva v jednom).
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otázka nebyla položena.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Používám to hodně, mám technické vzdělání, počítač používám denně. ▪ Nahrávám, mám teď projekt na živé smyčkování (je na tom postavený celý repertoár). ▪ Pracuji na tom, aby v každé třídě byl computer, aby všichni učitelé měli stejnou možnost přístupu k informacím. Protože informace jsou cenná deviza. ▪ Aby všichni kantoři měli šanci přehrávat CD a pustit si třeba doprovod. Aby mi nikdo z nich nemohl říct, ten je na tom líp apod. ▪ Nejde to tak rychle, ale pracuji na tom. Je naplánované zasiťování celé školy, za školní rok se mi daří dokupovat tak 5 počítačů. Třeba Police nad Metují – tam mají neuvěřitelně vybavenou třídu hudební nauky. Já tady mám interaktivní tabuli a myslím si, co nemám. Mám tady úžasnou paní učitelku na hudební teorii, ta ji používá. Druhá na to neumí ani sáhnout. Má ji málo ZUŠ, ale je moje ctižádost mít to nejlepší, je to přeci moje škola, abych byl spokojený, potřebuji jí vybavit. Je potřeba mít k elektronice vztah, to sem pak zase musí zasednout ředitel, který tomu rozumí a ví, co od té elektroniky chtít. To já neumím. ▪ Pro jazzovou větev jsem musel vybavit oddělení speciální výbavou – kompletní zvuková aparatura, nahrávací zařízení, počítačové programy na nahrávání.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Expert na to nejsem. Mistři na klávesy umí dělat krásné věci. ▪ Někdy mi vadí, když jsou zbytečně zesílené akustické nástroje a zvuk je pak jiný. ▪ Včera jsem byl na koncertě kde byla elektroakustická skladba – klarinet a elektronika. ▪ Spousta těch věcí se dá krásně použít v klasické i populární hudbě. Neměla by to být náhražka, ale když to může něco nového přinést... ▪ Ani klávesy nejsou jen „samohrajka“, ale dá se na to udělat spousta krásných věcí.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Je to fajn, tak nějak jsem na tom vyrostl. ▪ Ale někdy 2002 jsem nastoupil do takového kvartetu (viola, violoncello, flétny, zpěv) – zase návrat zpátky k akustické hudbě. Stačí vytáhnout futrál na zelené louce a hrát. To má taky něco do sebe. ▪ Zkreslený zvuk беру, ale nesmířil jsem se nikdy se zvukem z komba, mám z toho problém. Když je člověk v blbém prostředí a ten nástroj hraje jinak – najednou se ti nechce. ▪ V jedné vlastní kapele jsme byli cíleně proti zkreslení, ale už zase jsme přidali komba...
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obrovský posun dopředu. I v hudební oblasti, nejenom technické – celá muzika šla o oktávu výš a o oktávu níž. Subbasy taneční scény (Drum and basse) šustivé výšky shakerů. Led Zeppelin má najednou hnusný placatý zvuk.
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otázka nebyla položena.
<i>P9</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tak to se používá od 50. let... ▪ Každé má své, musí to sloužit té muzice. ▪ Vždyť jsme vyrostli na bigbitu. Mimo jiné.
<i>P10</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tak je to vývoj, já to naprosto respektuji. ▪ Samozřejmě neodsuzuji nic a je to zase jedna z cest, kam se hudba vyvíjí. ▪ Proč ne. Zvlášť ty elektrické klavíry jdou tak dopředu. Jasně, podle toho, co se koupí, ale dá se vybrat (i když je to pak už dražší relace) elektrické piano, kde je odpor, dynamika a ještě ta výhoda, že se dá cvičit po desáté hodině. To je super! ▪ Když by někdo chtěl být profesionální klavírista, tak ten kontakt s klasickým pianem je podle mne nezbytný, ale když už je na určité úrovni, tak proč si tím nepomocet. Ale myslím si, že na profesionální dráhu je nezbytné, aby člověk hrál na klasický klavír.
<i>P11</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tak je to vývoj, já to naprosto respektuji. ▪ Samozřejmě neodsuzuji nic a je to zase jedna z cest, kam se hudba vyvíjí. ▪ Proč ne. Zvlášť ty elektrické klavíry jdou tak dopředu. Jasně, podle toho, co se koupí, ale dá se vybrat (i když je to pak už dražší relace) elektrické piano, kde je odpor, dynamika a ještě ta výhoda, že se dá cvičit po desáté hodině. To je super! ▪ Když by někdo chtěl být profesionální klavírista, tak ten kontakt s klasickým pianem je podle mne nezbytný, ale když už je na určité úrovni, tak proč si tím nepomocet. Ale myslím si, že na profesionální dráhu je nezbytné, aby člověk hrál na klasický klavír.
<i>P12</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tak je to vývoj, já to naprosto respektuji. ▪ Samozřejmě neodsuzuji nic a je to zase jedna z cest, kam se hudba vyvíjí. ▪ Proč ne. Zvlášť ty elektrické klavíry jdou tak dopředu. Jasně, podle toho, co se koupí, ale dá se vybrat (i když je to pak už dražší relace) elektrické piano, kde je odpor, dynamika a ještě ta výhoda, že se dá cvičit po desáté hodině. To je super! ▪ Když by někdo chtěl být profesionální klavírista, tak ten kontakt s klasickým pianem je podle mne nezbytný, ale když už je na určité úrovni, tak proč si tím nepomocet. Ale myslím si, že na profesionální dráhu je nezbytné, aby člověk hrál na klasický klavír.

Tabulka 35: Odpovědi pedagogů na otázku jak vnímají současnou elektrifikaci a digitalizaci hudby.

Pedagog	Výsledek
P1	▪ Otázka nebyla položena
P2	▪ Neutrální postoj
P3	▪ Otázka nebyla položena
P4	▪ Pozitivní postoj
P5	▪ Pozitivní postoj
P6	▪ Pozitivní postoj
P7	▪ Pozitivní postoj
P8	▪ Pozitivní postoj
P9	▪ Otázka nebyla položena
P10	▪ Pozitivní postoj
P11	▪ Neutrální postoj
P12	▪ Pozitivní postoj

Tabulka 36: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku jak vnímají současnou elektrifikaci a digitalizaci hudby.

Graf 29: Poměr pozitivního a neutrálního postoje k elektrifikaci a digitalizaci hudby mezi dotazovanými pedagogy – počet odpovědí.

Vyhodnocení:

Otázka byla zodpovězena 7 z 9 dotázaných pedagogů pozitivně, 2 vyučující měli k fenoménu elektrifikace a digitalizace neutrální postoj. Žádný z dotázaných pedagogů se k této problematice nestavěl negativně. Pro některé z respondentů je elektrifikace běžnou součástí nejen vlastní profesionální činnosti, ale i hudebního života – dlouhodobě poslouchají populární nebo jazzovou hudbu a sami se jí věnují.

7.1.11 Otázka č. 11

Setkali jste se někdy s vizualizací hudby? Myslíte, že by mohla být přínosná ve výuce?

Otázka zaměřená přímo na zjištění zájmu o hudební vizualizace. Důvodem takto konkrétně položené otázky je stoupající popularita této technologie a významný edukační potenciál, který v oblasti hudební analýzy a skladby nabízí. Data získaná z vyhodnocení této otázky zároveň slouží jako podklad pro další práci – možnosti vizualizace hudby budou dále zpracovávány v rámci disertační práce.

Pedagog Odpovědi

<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Hodila by se pro výuku většího počtu studentů najednou.▪ Výborné pro popularizaci.▪ Ukázat vizualizovanou partituru – proč to, co obdivujeme, zní tak báječně.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Zajímavá myšlenka.▪ To by bylo úžasné – rovnou by to viděli.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Ve výuce by se mi to asi nehodilo, musel bych vidět konkrétní systém... Ale kdyby to bylo něco jako 3D partitura, tak rozhodně.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Rozhodně by mi to přišlo hodně zajímavé, určitě by mi to pomohlo (velký pomocník v tom je už notační software – ve výuce zatím nevyužívám, ale mohl bych).▪ Kdyby to bylo technicky možné udělat, tak určitě.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Setkal, ale nedokážu si představit, jak bych to tady využil.▪ To už spíš pro ty špičkové děti, kterým by to člověk nabídl jako vzdělávací nadstavbu.▪ Dobrý nápad pro kolektivní vyučovací předměty. Vizualizace hudby by mohl být nový námět kolektivního studia, děti by to mohly mít jako interpretační seminář.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Pro vidícího člověka je to dobrá věc.▪ Na YouTube nahrávky s partiturou.
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Nikdy jsem se s tím neseťkal.▪ Tenký led, musel bych to vidět, nevím, jestli by se to hodilo. Nevím.
<i>P8</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ To jsem neviděl, ale zajímalo by mě to.

P9

- Mám to jako hobby. Píšu skladby, které mají vždycky ještě nějaký výtvarný rozměr. Fascinuje mě symetrie.
- Při analýzách (ve výuce) je vždy potřeba to vizualizovat. To je jako s mapou. Když vás bude někdo učit zeměpis, tak k tomu je ta mapa naprosto nezbytný prostředek. To je vizualizace naší zeměkoule. Nikdo nemůže tu zeměkouli prochodit a sám si učinit představu o světě, ale z té mapy si tu představu učinit může. Hudba – znějící architektura. Tak jako musíte prochodit ten chrám sv. Víta, když ho chcete poznat sami z vlastní zkušeností, tak jako se poznává skladba tím, že si ji poslechnete. Tak si ji musíte poslechnout třeba stokrát, než se vám tam objeví nějaká souvislost, která tam je. Ale při tom prvním průchodu třeba nedojdete až do hrodek, tak do té doby než jednou dojdete až k hrobkám, tak potom víte, že tam jsou někteří naši panovníci atd. V té skladbě taky – na jeden poslech nelze prostě v tom dešifrovat všechno, co tam je. Dokonce ani na tisíce poslech to nelze, když je to dobrá hudba. Samozřejmě, když je to nějaký kýčovitý slaboduchý popěvek ještě s libým textem, tak tam si to poslechnete desetkrát a pak už vás to bude jen trápit, každý další poslech. Ale to neplatí na skutečně zajímavé a skutečně tvůrčí činy. Tam pokaždé, když si to poslechnete znovu, objevíte něco dalšího, co vám předtím třeba nepřišlo na mysl nebo jste si toho nevšimli. To je krása toho umění. Stejně je to u Mony Lisy – pokaždé se tváří jinak, namaloval to tak význačně, že opravdu ta lidská představivost v tom vidí podle vlastní nálady... Snad je to ta význačnost – má ty tvary tak krásně rozplývavé. A to je v té hudbě taky. Někdy interpret to dokáže pointovat tak, že tam najednou slyšíte něco, co jste tam nikdy předtím neslyšeli. Ta představivost jde tak daleko, že údajně nějakému dirigentovi nějaký bicista v nějakém pianissimu – asi 5x po sobě ho požádal, že je to pořád moc nahlas, tak při tom posledním jen naznačil, že uhodil, ale vůbec neuhodil – a dirigent: „Teď to bylo to pravé, pane kolego!“ Ta představivost jde tak daleko, že i člověka může ošálit. V té hudbě zejména.

P10

- Podle toho, jak je to myšleno.
- První možnost je, že se udělá něco, co inspiruje k nějakému obrazu.
- Nebo když hudba sama vytváří nějaké grafy. To někdy používám i ve výuce, je to na YouTube. Ukazuje se třeba, kdy nastupuje nové téma... A Alex Ross to tam má mimochodem taky. Jako výuková věc je to skvělé. Walt Disney – Svěcení jara s brontosaury, to se mi moc nelíbilo. Zápisník zmizelého s nahou lvou Bittovou. Běží noty s hudbou – to je taky dobré.

P11

- Nesetkal jsem se s tím, ale v podstatě je to to, co se tady učíme se studenty konkrétně v tomto předmětu.
- Oni už musí analyzovat fugu a nepotřebují na to obrázky, protože se to už učí slyšet a zapisují, třeba tu fugu zapisují ve 4. ročníku (specialisté).
- Zapisujeme složitá čtyřhlasá cvičení, musí slyšet, kde to téma nastupuje a konkrétně to tam zapsat, takže už obrázky ani nepotřebují. Zapišou to rovnou do not.
- Asi by to možná bylo zpestření, ale nikdy jsem se s tím nesetkal a nepoužívám to. Ale děkuji za inspiraci.
- V intonaci celkově pracujeme s vizuální podobou, musí mít nějakou vizualizaci. Cokoliv mají zapsat do not – každý si musí vytvořit nějakou svoji vizuální představu. Někdo si představuje svůj nástroj (jak to hraje na klavír nebo na housle). Někdo si představuje notovou osnovu. A někdo si vytvoří třeba svojí vlastní vizuální řadu. Ale stoprocentně je k tomuto předmětu strašně důležitá vizuální představa.

P12

- Obrazce, tak to ano. Vizualizace jako analýza – k tomu jsem ještě nepřišel, po tom jsem nešel.
- Určitě by to bylo zajímavé. Nepřišlo to ke mně vůbec.
- Když je něco vizualizované, tak to vnímá další smysl a rozhodně by to pomohlo.

Tabulka 37: Odpovědi pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné.

Pedagog	Výsledek
P1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nesetkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nesetkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nesetkal. ▪ Nevyužil bych to.
P4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nesetkal. ▪ Bylo by to přínosné.

P5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Setkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Setkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neseťkal. ▪ Nevím, jestli bych to využil.
P8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neseťkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Setkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Setkal. ▪ Bylo by to přínosné.
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neseťkal. ▪ Nevyužil bych to.
P12	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neseťkal. ▪ Bylo by to přínosné.

Tabulka 38: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné.

Zájem o vizualizace – kódované	
Setkal jsem se s tím	20a
Neseťkal jsem se s tím.	20b
Bylo by to přínosné.	21a
Nevím, jestli bych to využil	21b
Nevyužil bych to.	21c

Tabulka 39: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné – kódování.

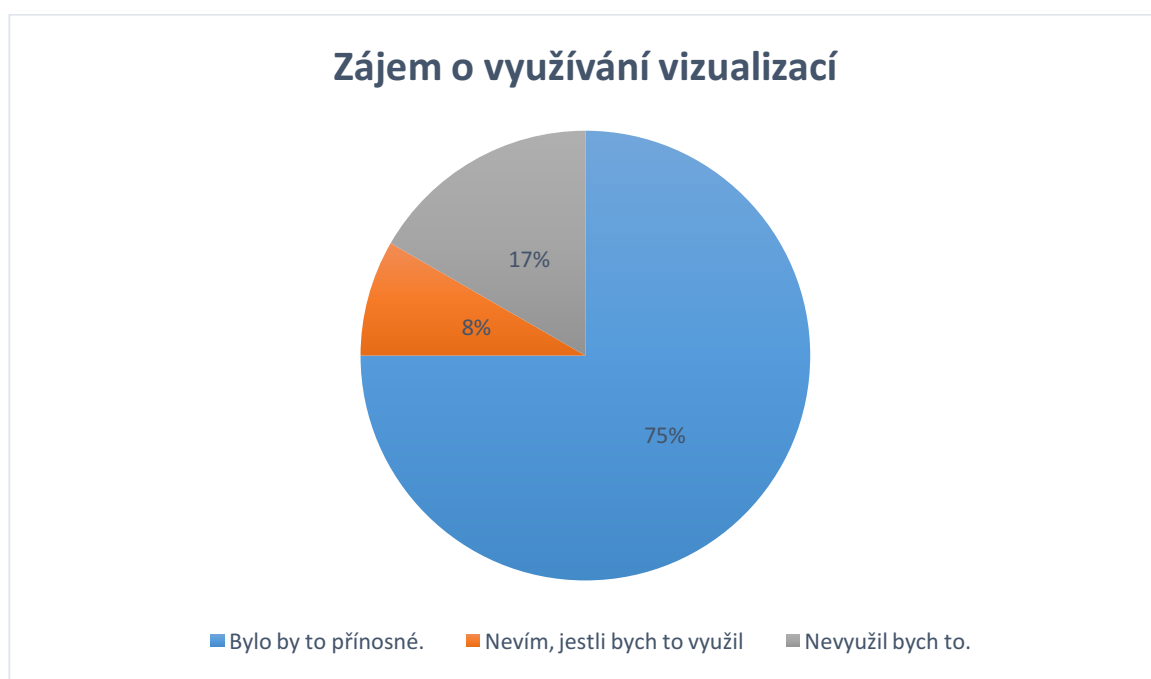
Zájem o vizualizace – kódované	
P1	20b, 21a
P2	20b, 21a
P3	20b, 21c
P4	20b, 21a
P5	20a, 21a
P6	20a, 21a
P7	20b, 21b

P8	20b, 21a
P9	20a, 21a
P10	20a, 21a
P11	20b, 21c
P12	20b, 21a

Tabulka 40: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné – kódované odpovědi podle témat.

	Obeznamenosť s vizualizacemi	Zájem o využívaní vizualizací
20a	4x	
20b	8x	
21a		9x
21b		1x
21c		2x

Tabulka 41: Vyhodnocení odpovědí pedagogů na otázku zda se někdy setkali s pokusy o vizualizaci hudby a jestli by to mohlo být pro výuku přínosné – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

Graf 30: Procentuální zobrazení zájmu o využívaní hudebních vizualizací ve výuce.

Vyhodnocení:

75 % respondentů uvedlo, že by pro ně hudební vizualizace mohly být ve výuce přínosné, pouze 2 respondenti jsou přesvědčeni, že by je nevyužili. Celkově je tedy zájem o hudební vizualizace poměrně jednoznačný, přestože jsou s touto možností pedagogové velmi málo obeznámeni. Tato otázka potvrzuje hypotézu č. 5 (viz kapitola 7.3.5).

7.1.12 Otázka č. 12

Probíhají u vás ve škole nějaké kurzy/workshopy pro pedagogy? Vzděláváte se sami?

Výsledek této otázky je důležitý i s ohledem na implementaci nových médií do výuky – možnosti kurzů v rámci instituce a vlastní zájem pedagogů o další vzdělávání je pro začlenění technologií do výuky zcela zásadní.

Pedagog Odpovědi

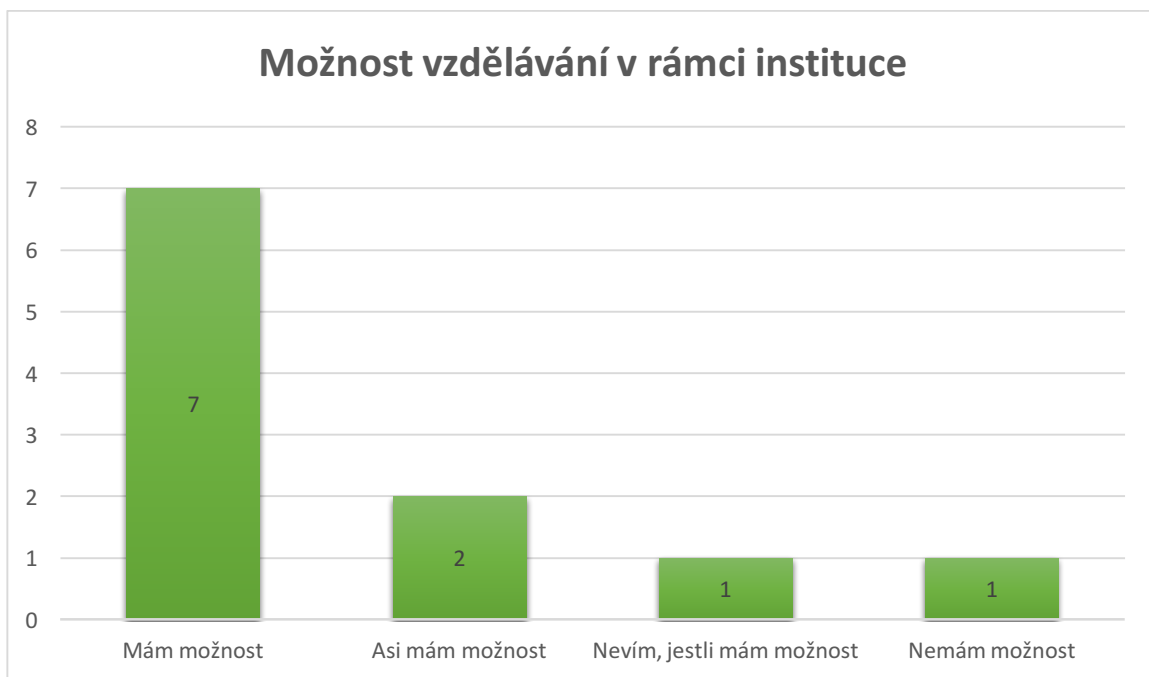
<i>P1</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Otázka nebyla položena.
<i>P2</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Na žádost asi ano. Ale nevyužívám.▪ Byl jsem na kurzu o výuce staré hudby na hudebních školách, ale to mě nezaujalo (pozn. respondent se na oblast staré hudby specializuje). Pak také kurz o vývoji studentů violy.
<i>P3</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Nemám možnost. V nějakém okamžiku už je cenné si na tom kutat sám.▪ Už bych se možná i nudil. Kdybych měl chodit na nějaké atestace, zní to elegantně, ale na druhou stranu si vůbec nedovedu představit, že bych teď zavolal třeba některému z velkých hráčů a řekl, že bych potřeboval poradit. Brání v tom už nějaká stavovská čest, ne ego, ale už se očekává, že si na to člověk přijde sám.▪ Učím se ze studentů, poslouchám konkurenci – to je lepší než nějaké atestace.▪ Neustále si sháním nahrávky, nejen svůj nástroj, ale i další věci. A z toho se mi pak podvědomě skládají další impulzy, jak jet dál.▪ Ale kurzy, abych vstřebal něco nového nebo se naučil novou techniku, to asi ne.
<i>P4</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Nevím, nikdy jsem nezkoušel, mám toho tolik, že je hlavní to stíhat (sám studuji další VŠ).▪ Jezdil jsem na kurzy po celém světě.
<i>P5</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Kurzy, semináře – samozřejmě. Učitelé si je vyhledávají sami, využívají je.▪ Nikdy neřeknu ne, ale jsou tu pedagogové, kteří jsou naprosto neteční a nikam nechtějí.
<i>P6</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Možnosti školení např. o poruchách učení nebo očních vadách.▪ Školení k notačnímu software.▪ Přehrávky instruktážní literatury (aby se to nevidomý učitel nemusel učit sám).▪ Sám se snažím dozdělovat v oboru dechových nástrojů. Celoroční semináře – Brněnské dechové soboty.
<i>P7</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Dělal se na škole flétnové kurzy pro děti. Ředitel měl nějaké takové vize.▪ Něco k dispozici je. Vlastní výběr kurzů je vítaný, škola to zaplatí.▪ Chodíval jsem třeba na kytarové soboty. Flétnisti se teď v létě chystají na kurz. Ředitel zaplatí i ubytování a tak, peníze na to jsou a na Kraji (zřizovatel) jsou z toho spíš plusové body, když se ty peníze upotřebí.▪ Hodně to řeší flétnisti a klavíristi.

P8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Byl jsem na semináři od školy. ▪ Dokonce tu snad proběhl kurz Sibelia. ▪ Sám jsem dělal Berklee kurzy.
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ano. Byl jsem na spoustě stáží, kam mě poslala škola.
P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ano. Chodil jsem na kurz angličtiny, to mi zaplatili, 3 roky. ▪ Posílali nabídky, využil jsem angličtinu, teď už to moc nechodí. ▪ Teď chodí divadla. A škola má dost koncertů.
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jednou jsme měli kurz nějakého pana doktora pedagogiky, který přednášel o nových metodách pedagogiky, ale to nebylo moc dobré. ▪ Asi je možnost případně si o kurzy zažádat.
P12	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ano. Je to vlastně vítané, ne že bychom to měli povinné, ale rozhodně je to vítané. ▪ Přes nějaké fondy nám může být i něco hrazeno. Několikrát jsem byl.

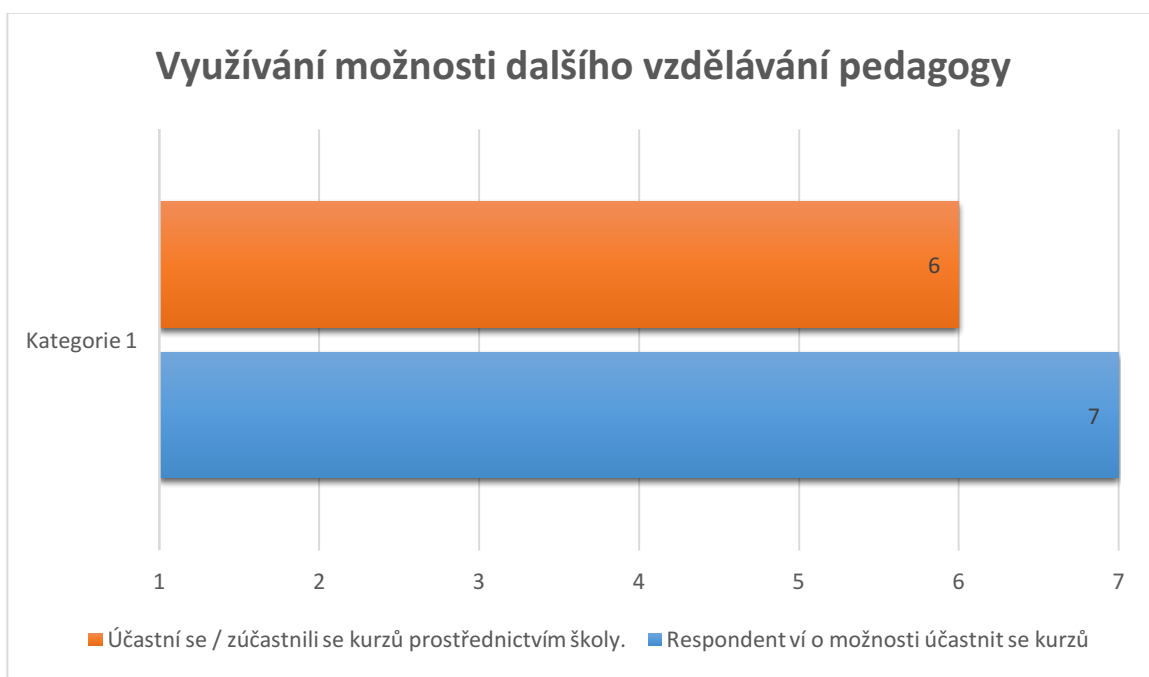
Tabulka 42: Odpovědi respondentů na otázku zda probíhají u nich ve škole vzdělávací kurzy nebo workshopy pro pedagogy a jestli se sami dále vzdělávají.

Pedagog	Výsledek
P1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otázka nebyla položena.
P2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asi si mohu zažádat, ale nevyužívám. ▪ Nové informace od vlastních dětí a studentů.
P3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nemám možnost. ▪ Učím se od studentů a konkurence, poslouchám nahrávky.
P4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nevím, jestli si mohu zažádat. ▪ Sám studuji další VŠ, jezdil jsem na kurzy po celém světě.
P5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Je možné zažádat si o kurzy a semináře.
P6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Máme možnost školení. ▪ Dovzdělávám se i sám (včetně seminářů).
P7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Máme možnost vybírat si semináře, je to vítané. Chodíval jsem na kurzy.
P8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Máme možnost chodit na semináře, byl jsem tam. ▪ Sám jsem dělal online kurzy.
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Máme možnost účastnit se kurzů, sám jsem byl na několika stážích.
P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Máme možnost účastnit se kurzů, sám jsem to využil.
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nějaké kurzy jsou a asi máme možnost si o ně zažádat.
P12	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Máme možnost účastnit se kurzů, několikrát jsem byl.

Tabulka 43: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku zda probíhají u nich ve škole vzdělávací kurzy nebo workshopy pro pedagogy a jestli se sami dále vzdělávají.

Graf 31: Možnost vzdělávání v rámci instituce uvedena respondenty – počet odpovědí.

Graf 32: Četnost využívání dalšího vzdělávání prostřednictvím instituce ve srovnání s povědomím o této možnosti – počet odpovědí.

Vyhodnocení:

7 z 11 dotázaných respondentů uvedlo, že mají možnost v rámci instituce navštěvovat kurzy nebo semináře, případně si nějaké sami vybrat a zažádat si o ně. 6 z nich se kurzů již zúčastnilo nebo pravidelně účastní. Tento pozitivní výsledek je pro implementaci nových médií do výuky významný především vzhledem k možnosti rozšířit nabídku v současné době dostupných kurzů. Kromě výuky notačního softwaru žádný z pedagogů neuvedl kurzy zaměřené na hudební technologie a nová média. Zároveň se na základě výzkumu potvrdilo, že o podobné kurzy potenciální zájem je.

7.1.13 Otázka č. 13

Co je vaším cílem studenty naučit?

Otázka, která byla do výzkumu přidána až jako poslední, přestože je pro celkový výsledek výzkumu důležitá. Na základě odpovědi je možné vypočítat celkový vztah pedagoga k oboru a výuce, využívání vlastních zkušeností a schopnost předat studentům potřebné praktické znalosti a motivaci k dalšímu studiu. S tím souvisí i vztah k novým médiím a zájem o sledování proměn hudebního světa, ve kterém dnešní děti vyrůstají.

Pedagog Odpovědi

P1

- Na VŠ vidím smysl v tom, aby se studenti dokázali orientovat v partituru. Až o tom budou psát apod.
- Analýza díla. Jako u všech kunsthistorických oborů.
- Vymyšlení čehokoliv nového musí být podloženo technikou.
- U komponování je to řemeslo – umět napsat cokoliv jako kdokoliv (hodí se třeba ve filmové hudbě). Ne všem se do toho chce, ale je to potřeba.

P2

- Příprava na život, ne na profesionální dráhu.
- Aby byli schopní si sednout a poslouchat s otevřenými ušima.
- Porozumění pro hudební zvuky.
- A ochočít si nástroj natolik, aby si na něj mohli hrát. Je jedno, jestli v rámci rodinného kruhu nebo veřejně. Aby rodiče vodili svoje děti na „chlastačky“, kde se hraje.
- Aby z nich byli vášniví muzikanti.

<p>P3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mě zajímá, co si odnesu já. Ty prachy. ▪ To je vlastně úplně základní otázka, ale na to se nedá pořádně odpovědět. Dá se na ni odpovědět několika odpověďmi, které se za prvé budou trochu vylučovat a za druhé každá bude jiná. ▪ Primární je, když budu úplně přízemní, že mě někdo vyhledá a chce ode mne pomoc, a já budu pomůžu nebo nepomůžu. Ta pomoc spočívá v tom, že ho naučím hrát. A nebo nenaučím. ▪ Druhá odpověď je, že se něčím musím žít. A teď to nějakým způsobem vybalancovat... ▪ Další odpověď je, jaký je třeba můj cíl – mají být ty lidi lepší než já nebo na stejné úrovni jako já nebo je to úplně šumafuk? Mám je nechat tam kde jsou a jenom jim pomáhat v tom jejich vlastním vývoji? ▪ Neexistuje na to odpověď. Existuje na to tisíce odpovědí, ale ani jedna vlastně neobstojí sama o sobě. Zároveň je to výborná otázka, kterou si kladu, kdykoliv někdo přijde. Vždycky si jí kladu – na začátku a na konci. Znechuceně nebo naopak jsem nadšený, že ten člověk odchází, protože vím, že se něco naučil. A nebo naopak. Ale ta otázka nemá odpověď. ▪ Z vlastní zkušenosti je neučím, aby měli nějaké ambice. Ale aby se naučili co nejvíc, co to jde. Co jim dá jejich mozek a talent a ruce. Maximum, čeho jsou schopní. ▪ A co s tím potom provedou, jestli je to povede někam dál, výš, hůř, do pekla nebo nakonec zase sáhnout po tý votřískaný prostřílený base a budou hrát někde v nějakém baru. Já nevím. Ale tohle je zajímavé, protože jsem se s tím setkal už x-krát, s tlakem na moji vlastní osobu, abych za ně rozhodnul, co s tím vlastně potom mají dělat, kam mají jít potom, co mají vlastně dělat. Když se už naučí nějaké to penzum, tak se okamžitě ode mne očekává jako od učitele, to je jedno na jaké úrovni, ať je to prostě učit dvanáctiletého kluka a nebo nějakého už hotové člověka, který už má vystudovaný nějaký nástroj, abych jim řekl, co dál. Setkal jsem se s tím už mnohokrát, že se od učitelů čeká, že je povedou za ruku, už za tu hudbu. Že jim začnou suplovat něco jako rodiče, nějakým způsobem, pomyslného rodiče, ne full-time, ale toho, který ho posune někam dál. Ale já si myslím, že je to strašně špatně a vždycky je od toho zrazují. ▪ Jedno z těch velkých dilemat učení, když člověk není čistý učitel, není to o tom, že sedí jen v té škole a všechno dá žákům, je něco úplně jiného. Když je člověk hráč, žije s tím a zároveň učí lidi, kteří se to chtějí líp nebo hůř naučit, tak tam už je zakleté riziko. Je to možná něco jako vytváření konkurence.
<p>P4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aby si odnesli co nejvíc praktických informací, které jim budou k užítku v hudebním životě. ▪ Nemusí si odnést letopočty, data úmrtí skladatelů, ale praktické informace, třeba jak udělat doprovod k písničce, rozšířit si hudební obzor (speciálně na téhle škole to vidím jako důležitou věc), posunout vkus. ▪ Naučit je být kvalitními lidmi. Nic jiného si nepřejdu, než aby ti mladí lidé, kteří absolvují naši školu, byli: charakterními lidmi, pracovitými lidmi (to je úkol té muziky, přes ni se dětem vnukne, že nedostanou nic zadarmo, že pro výsledek je potřeba něco udělat, to je ten nejzákladnější moment vzdělávání na naší škole), lidi, kteří oceňují kolektivní práci, sounáležitost s kolektivem a zodpovědnost k ostatním. ▪ A jestli zahrají Beethovenskou sonátu nebo Sarauera, mě ani tak nebolí. Ale tím nechci říct, že nemám radost, když naše děti přivezou cenu z ústředního kola soutěže, mám obrovskou radost. Tím se škola zviditelňuje, ale primárně to není ten hlavní cíl. Málo platné, spousta ředitelů ZUŠ, kde nemají tu výsadu, že jejich děti dosáhnou na ty mety nejvyšší, vám řekne, že jim o ty soutěže vůbec nejde. Ale díky těm soutěžím je pak škola vidět. Potřebuje to vyvážený poměr. Soutěže a vynikající výsledky a děti, které vzbuzují úžas a obdiv potřebuje škola stejně tak, jako masu dětí, které tvoří dobré jméno té školy.
<p>P5</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vše musí být vyvážené. Stejně tak, jako škola potřebuje starší i mladé pedagogy. Nechtěl bych mít jen mladý kolektiv, jsem vděčný za ty starší kolegy. A dnešní mladí kolegové jsou si velmi vědomí svých práv a člověk s nimi musí být velmi opatrný („Mě nemůžeš vyhodit, mě nemůžeš to a to, tohle mi nesmíš říct!“, apod.). Starší kolegové už jsou ve věku, kdy si té práce váží, v tom smyslu, že vidí dveře důchodu a nebo už jsou za nimi. Nejsou tak výkonní, co se týká množství práce, ale zase mají jiné atributy, kterými ta škola žije. Často sázím na ty starší kolegy. Když je potřeba něco udělat, starší kolegové vám pomůžou. ▪ Zodpovědnost za talent, je kolikrát horší, než když okopáváte mrkev a ona pomalu roste a nakonec vyroste a něco z ní bude, ale když už máte krásnou mrkev, tak máte strach, abyste s ní něco nezkazili...
<p>P6</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chtěl bych, aby milovali hudbu. ▪ A aby se orientovali, student této školy by měl vědět, kdy žil Mozart. Měl by vědět, že existoval nějaký Brahms a jak se hudba vyvíjela. Musí mít síť základních znalostí. ▪ Inteligentní hudebník nemůže hrát a nevědět nic okolo. ▪ A musí tu hudbu mít rádi, snažím se o to, aby je hudba začala zajímat. ▪ Často je zajímavá jen jejich nástroj nebo hlas, ale je potřeba chodit i na symfonické orchestry a snažím se je podnítit, aby je to zajímalo, aby byli nadšení. Vychováváme především učitele – a učitel musí být nadšený.
<p>P7</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvořit praktické muzikanty, kteří když si sundají v hospodě kytaru ze stěny, tak se nebudou muset stydět.
<p>P8</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jednak je to hudební rozhled, který by měli získat, aby neposlouchali pořád ty srágo. Aby byli schopní tu muziku nějak zaškatalkovat a zjistit, co je kvalitní a co ne. ▪ Pak jsou to ty technické věci, dovedností práce s programy. ▪ Pak je to touha vybudovat si třeba vlastní domácí studio, kde by trávili nějaký čas a bavilo by je to. Než aby seděli v hospodě třeba. ▪ Ale určitě tu nejde o to, vyrobit deset skladeb za měsíc, jde o to je nějak udržet v zájmu o tu muziku.

	Zvlášť ty, kteří už zběhli od hraní, od nástroje. Tohle je u toho třeba ještě udržet.
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nejvíc by mě potěšilo, kdyby se z nich stali dobří lidé. ▪ A abych jim neznechutil hudbu, to je v mých očích další důležitý úkol učitele, hudby zejména. ▪ A možná na ně přenést trošku ze svého nadšení, které ve mě stále hudba vzbuzuje. Víc nelze, podle mě.
P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aby dobře hráli, zpívali, textovali. ▪ Aby v tom byli šťastní. ▪ Cílem číslo jedna (cíl předmětu Intonace, rytmus a sluchová analýza) je, aby na konci studia byli schopní pracovat s notovým materiálem podle svých možností a schopností a aby s ním uměli pracovat tak, že dokážou přečíst noty, aniž by si to zahráli na jakýkoliv nástroj. Jako my čteme text a můžeme si ho číst v duchu, tak aby oni měli představu, co se v té hudbě děje.
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aby měli schopnost se orientovat ve skladbě jak formálně, tak harmonicky. Aby z toho uměli vybrat to nejdůležitější, co tam je – hlavní téma, a uměli správně frázovat. Aby dokázali interpretovat dílo, které mají, komplexním způsobem. ▪ U intonace je důležité, aby opravdu používali mozek. Všechno je to v jejich hlavě, aby nic nenechávali náhodě, aby opravdu pronikli do díla, nejdříve teoreticky a potom na tom dokázali tu praktickou stránku.
P12	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mít rád muziku. To je podle mne to úplně nejdůležitější. ▪ Jestli bude hrát na klavír nebo jestli bude dělat něco jiného, to je úplně jedno. ▪ Nebo jestli v dospělosti nebudou hrát vůbec na nic, ale budou k tomu třeba vést svoje děti. ▪ A kdyby si zahráli na klavír, tak by to bylo úplně bezva! Taky proto se snažíme dělat i něco jiného, než jenom takové ty přednesy, etudy, a tak. To je jeden ze způsobů, jak ty lidi u toho zůstanou.

Tabulka 44: Odpovědi respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit.

Pedagog	Výsledek
P1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientace v partituru, analýza hudebního díla. ▪ Technika, řemeslo.
P2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Příprava na život. ▪ Aby z nich byli vášniví muzikanti.
P3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zdroj peněz. ▪ Pomocť jim – naučit je hrát, tak, jak mohou, ale je to vytváření konkurence.
P4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Praktické informace, které jim budou k užítku v hudebním životě. ▪ Posunout vkus.
P5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naučit je být kvalitními lidmi.
P6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aby milovali hudbu.
P7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvořit praktické muzikanty.
P8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební rozhled. ▪ Řemeslo.
P9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aby se z nich stali dobří lidé. ▪ A bych jim neznechutil hudbu a přenesl na ně něco ze svého nadšení.
P10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aby dobře hráli. ▪ A byli v tom šťastní.
P11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Práce s notovým materiálem, orientace ve skladbě.

P12

- Mít rád muziku.

Tabulka 45: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit.

Co je cílem studenty naučit – kódované	
Praktické dovednosti, řemeslo.	22a
Vytváření vkusu.	22b
Příprava na život.	22c
Láska k hudbě.	22d
Zdroj peněz.	22e

Tabulka 46: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit – kódování.

Co je cílem studenty naučit – kódované	
22a	7x
22b	2x
22c	3x
22d	5x
22e	1x

Tabulka 47: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit – kódované odpovědi podle témat.

Co je cílem studenty naučit – kódované	
P1	22a
P2	22c, 22d
P3	22a, 22e
P4	22a, 22b
P5	22c
P6	22d

P7	22a
P8	22a, 22b
P9	22c, 22d
P10	22a, 22d
P11	22a
P12	22d

Tabulka 48: Vyhodnocení odpovědí respondentů na otázku co je jejich cílem studenty naučit – kódované odpovědi podle jednotlivých pedagogů.

Graf 33: Cíle výuky uvedené respondenty podle počtu odpovědí.

Vyhodnocení:

Většina respondentů (celkem 7 pedagogů) uvedla, že jejich cílem je naučit studenty co nejlepší orientaci v příslušném oboru a rozvíjet jejich teoretické a praktické dovednosti. To je velmi často spojeno s individuálním přístupem ke studentům, včetně respektování jejich hudebních zájmů a potenciálního uplatnění. Při aktualizaci výuky se pedagogové nebrání využívání nových médií v rozsahu, který je jim aktuálně přístupný. Celkem 5 respondentů uvedlo jako jeden z hlavních cílů přenést na své studenty lásku k hudbě a vlastní nadšení pro

obor. Na dalších příčkách se umístila příprava na život (nejen ten hudební, ale především s ohledem na pěstování vlastností využitelných pro jakékoliv obory) a vytváření vkusu. Hudební vkus souvisí i s dostatečnou širokou znalostí hudebních žánrů a většina pedagogů v rámci výzkumu uvedla využívání online dostupné hudby a vyhledávání skladeb na internetu. Pouze 1 respondent uvedl na prvním místě zdroj vlastních příjmů. U téhož respondenta se objevila obava z případného vytváření si konkurence mezi studenty. Tato obava je mezi výkonnými umělci poměrně běžná, v rámci tohoto výzkumu se objevila pouze jednou.

7.3 Vyhodnocení hypotéz

7.3.1 Hypotéza č. 1

Vzhledem k téměř stoprocentnímu výskytu aktivních hudebníků mezi analyzovanými pedagogy není možné tuto hypotézu zcela uspokojivě zodpovědět – nelze porovnat odpovědi aktivních hudebníků a pedagogů, kteří se věnují pouze výuce. 11 z 12 pedagogů ve vybraném vzorku se zároveň aktivně věnuje vlastní hudební činnosti, zbývající 1 v současné době již svoji profesionální činnost ukončil a věnuje se výhradně pedagogické činnosti, nicméně má za sebou 20 let působení v různých orchestrech. Ale celkové výsledky výzkumu ohledně ochoty respondentů sledovat hudební trendy, měnit způsob výuky a využívat nová média jsou jednoznačně pozitivní. To může být způsobeno právě vysokou koncentrací výkonných hudebníků ve vybraném vzorku. Pokud by se v dalším výzkumu potvrdilo, že vlastní hudební aktivita pedagoga mimo školu má významný vliv na způsob jeho výuky, včetně její modernizace a přístupu k osvojování si nových technologií, mohlo by to školy a jejich ředitele vést k tomu, aby vyučující v jejich mimoškolní aktivitě podporovali, nikoliv naopak (jak bylo ještě nedávno zvykem). Ukazuje se zároveň, že aktivní hudebníci se přirozeně dále vzdělávají, bez ohledu na dostupnost kurzů a seminářů v rámci institucí, kde působí. Učitelé, kteří se pohybují v reálném hudebním prostředí (nejen za zdmi školy) mají navíc daleko více příležitostí sledovat trendy v hudbě a sami podle nich hrát.

V rámci výzkumu bylo také nejménou zmíněno, nakolik je důležité zahrát si s vlastními studenty a potkávat se s nimi na skutečných hudebních akcích:

„A to, že si se mnou student zahraje na free-jazzové seanci, pro něj taky musí být inspirativní a zajímavé.“

(P10)

„Hlavně je krásné, že se potom s nimi (i se zpěváky i s muzikanty) setkávám já jako aktivní hudebník (třeba zpívám v nějakém projektu ve sboru a v orchestru sedí moji studenti, které jsem učil nebo zrovna učím). Nebo se mnou zpěváci zpívají ve sboru jako kolegové. To je úžasná zkušenost a hrozně rádi se tam setkáváme.“

(P11)

„Určitě je obohacuju tím, že jim říkám věci z praxe. Účastní se i mých projektů, zapojují je. Ted' jsem měl tři roky mezírku, ale vždycky přes léto jsem organizoval cyklus koncertů v Praze. A oni mi tam třeba dělali v šatně, prodávali lístky... I ty rodiny se do toho pak dostanou, nahlédnou také do organizace a přijdou na koncerty...“

(P12)

7.3.2 Hypotéza č. 2

Pro potvrzení této hypotézy je potřeba porovnat data vztahující se k délce praxe a využívání technologií, včetně ochoty aktualizovat výuku. Obecně by se dalo předpokládat, že starší pedagogové nebudou mít takové technické schopnosti jako jejich mladší kolegové. Na základě výzkumu se ale ukázalo, že korelace mezi věkem a využíváním nových médií není. Dokonce naopak – z odpovědí analyzovaného vzorku vyplývá spíše protichůdný trend. Pedagogové s nejdelší praxí a zkušenostmi v oboru zároveň využívají nejvíce různých moderních technologií nejen ve výuce, ale i v rámci své vlastní hudební činnosti. Jsou ochotni aktualizovat způsoby výuky a sledují hudební trendy. Hypotéza byla potvrzena.

	Délka praxe	Proměna zájemců	Znalosti zájemců	Proměna hudebních zájmů
P1	29	3b1	4a2	6a
P2	7	3b2	4c	6b
P3	20	3b2	4c	6a
P4	10	3b2	4c	6a
P5	36	3a	4b2	6a
P6	13	3a	4c	6a
P7	18	3b1	4c	6b
P8	10	3b1	4c	6a
P9	26	3a	4a1, 4a2	6a
P10	38	3b1	4c	6a

P11	30	3b1	4a2	6b
P12	16	3a	4c2, 4a1	6a

Tabulka 49: Srovnání odpovědí na otázky vztahující se k proměně zájemců a jejich hudebních zájmů v průběhu let s ohledem na délku praxe pedagoga. Délka praxe je barevně rozdělena do tří kategorií: žlutá nad 20 let, tyrkysová 11-20 let, magenta méně než deset let. U výsledku jsou označeny zelenou barvou ty odpovědi, které jsou brány jako pozitivní.

Na základě dat získaných z odpovědí respondentů lze usuzovat, že vyšší délka praxe nemá vliv na to, zda je pedagog schopný reflektovat proměny studentů. Souvislost mezi těmito dvěma parametry není možné vysledovat. Z rozhovorů také vyplynulo, že pokud si pedagog s delší praxí nevíšimá proměny studentů, není to většinou důvodem neochoty tuto změnu přijmout, ale snahou o její pozitivní vnímání a popření tradovaného trendu o jejich negativní proměně (úpadek znalostí apod.). U pozitivního hodnocení znalostí studentů (ať už hudebních nebo obecných) souvislost vysledovat lze – 3 ze 4 pedagogů, kteří uvedli vyšší míru znalostí u zájemců o studium, má praxi více než 20 let. Pozitivní hodnocení studentů bylo zaznamenáno u 11 z 12 respondentů, proto už zde není uváděno (v kódování odpovědi 5a a 5b).

	Délka praxe	Aktualizace výuky	Aktualizace studijního plánu	Změna způsobů výuky	Využívání speciálních postupů
P1	29	7a	8a	9a	10a
P2	7	7a	8a	9a	10a
P3	20	7b	8b	9a	10a
P4	10	7a	8a	9a	10a
P5	36	7a	8a	9a	10a
P6	13	7a	8a	9a	10b
P7	18	7a	8a	9a	10a
P8	10	7a	8a	9a	10a
P9	26	7a	8a	9a	10a
P10	38	7a	8a	9a	10a
P11	30	7c	8c	9b	10a
P12	16	7a	8a	9a	10b

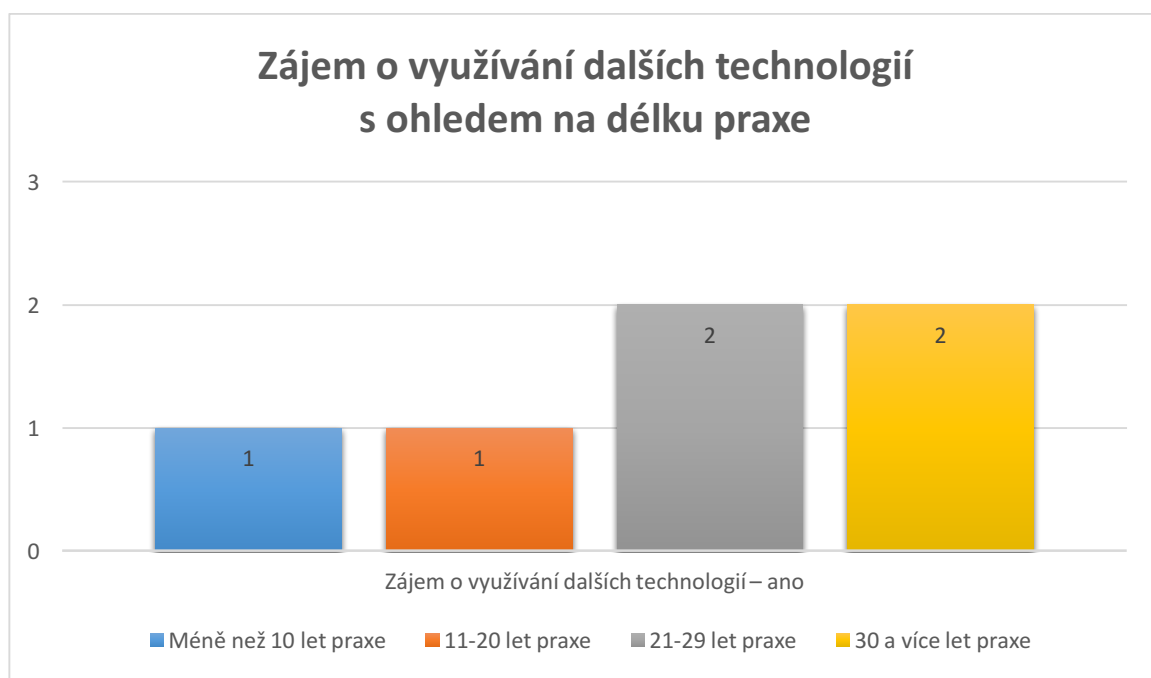
Tabulka 50: Srovnání odpovědí na otázky vztahující se k aktualizaci výuky/studijního plánu a využívání speciálních postupů s ohledem na délku praxe pedagoga. Délka praxe je barevně

rozdělena do tří kategorií: žlutá nad 20 let, tyrkysová 11-20 let, magenta méně než deset let. U výsledku jsou označeny zelenou barvou ty odpovědi, které jsou brány jako pozitivní.

Aktualizaci výuky a studijního plánu uvedlo 10 z 12 pedagogů a z dat nevyplývá souvislost s délkou praxe respondentů. Závislost není možné prokázat ani u otázek zaměřujících se na změnu způsobu výuky a speciálních postupů – spíše než na délce praxe závisí na názoru jednotlivých pedagogů. Např. u pedagoga 11 je ponechávání stávajících postupů zcela záměrné, vychází z jejich osvědčení se v praxi, nechce je tedy měnit, ale nebrání se občasnému obohacení výuky.

	Délka praxe	Využívání technologií ve výuce	Možnost využívání technologie ve třídě	Zájem o další technologie
P1	29	12d	13a	14a
P2	7	12a, 12d, 12e, 12i	13a	14e
P3	20	12d, 12e, 12g, 12h	13b	14c
P4	10	12a, 12c, 12d, 12e, 12i	13a	14c
P5	36	12b, 12d, 12e	13a	14a
P6	13	12a, 12d, 12e	13a	14a
P7	18	12a, 12c, 12d, 12e, 12f, 12g	13a	14d
P8	10	12a, 12b, 12c, 12d, 12f, 12i	13a	14a
P9	26	12a, 12d, 12e, 12h	13a	14a
P10	38	12a, 12b, 12c, 12d, 12e, 12g	13a	14a
P11	30	12a, 12d	13a	14b
P12	16	12d, 12e, 12f, 12g	13b	14d

Tabulka 51: Srovnání odpovědí na otázky vztahující se k využívání technologií s ohledem na délku praxe pedagoga. Délka praxe je barevně rozdělena do tří kategorií: žlutá nad 20 let, tyrkysová 11-20 let, magenta méně než deset let. U výsledku jsou označeny zelenou barvou ty odpovědi, které jsou brány jako pozitivní.

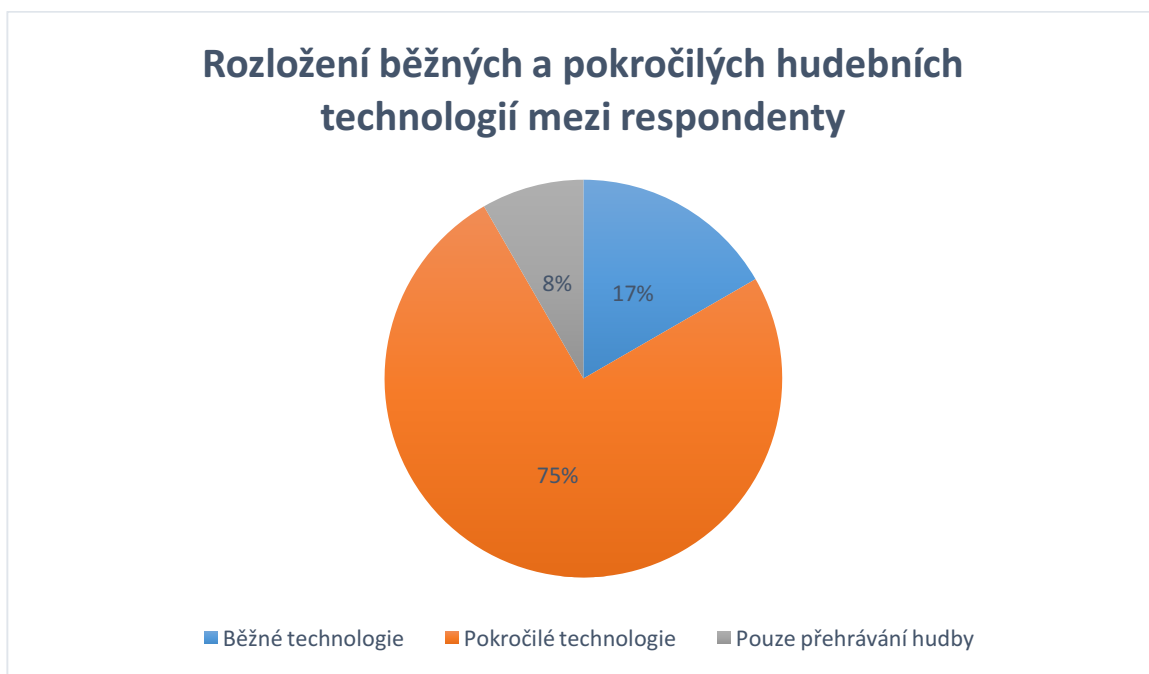
Graf 34: Zájem o využívání dalších technologií s ohledem na délku celkové praxe pedagoga – počet odpovědí.

4 z 5 pedagogů s praxí delší než 20 let uvedli, že mají zájem o využívání dalších technologií ve výuce, 2 z 5 z téže skupiny již nyní využívají ve výuce více než tři různé technologie (P10 dokonce 6 různých technologií včetně mobilních aplikací). Naopak pouze 1 ze 3 pedagogů s praxí nižší než 10 let uvedl zájem o implementaci dalších technologií. Z grafu zobrazujícího poměr zájmu o využívání dalších technologií podle délky praxe je patrné, že vyšší délka praxe nemá negativní vliv na ochotu a schopnosti pedagoga využívat ve výuce moderní postupy a technologie. Naopak by bylo možné vysledovat mírný nárůst zájmu mezi respondenty s většími pedagogickými zkušenostmi.

7.3.3 Hypotéza č. 3

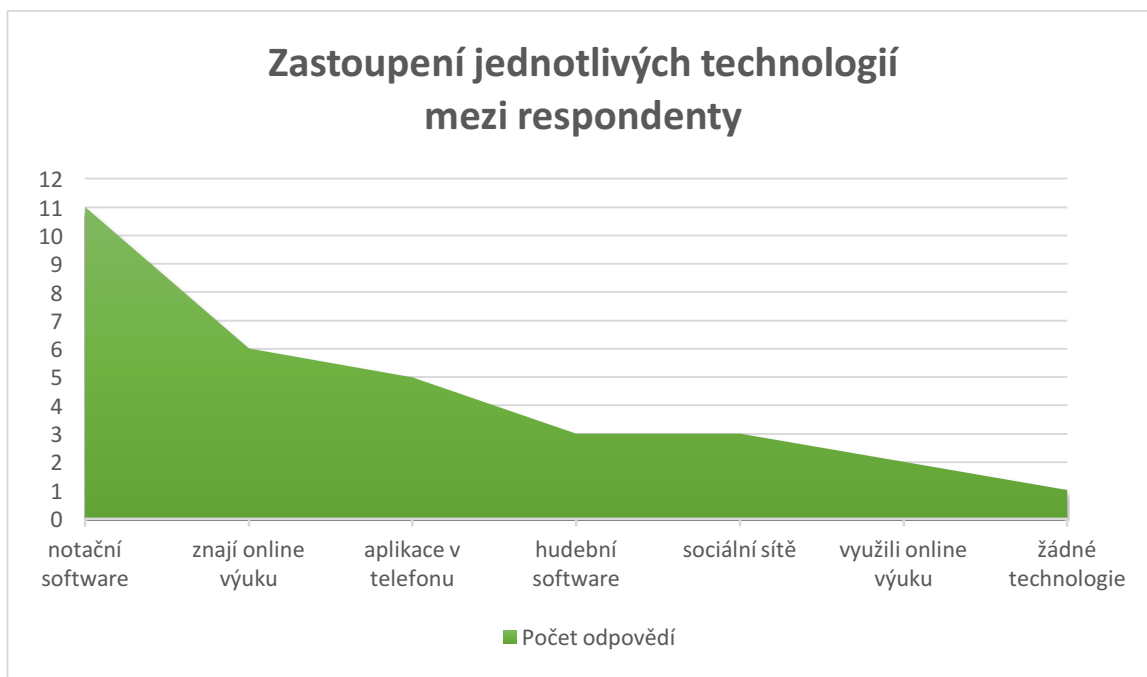
Na základě osobní zkušenosti a názorů tradovaných mezi hudebními pedagogy a výkonnými hudebníky byla stanovena hypotéza, která říká, že na českých hudebních školách nejsou technologie využívány téměř vůbec. Tato hypotéza se nepotvrdila. Přestože nová média nejsou běžnou součástí výuky, většina pedagogů využívá alespoň základní technologie, jako např. přehrávání hudby a videí nebo hledání skladeb na internetu (většinou prostřednictvím YouTube). Dokonce se mezi pedagogy objevuje využívání sociálních sítí ve výuce. To,

vzhledem k častým obavám pedagogů o vlastní soukromí a bezpečnost studentů v online prostředí, není běžné ani v zahraničí.⁶⁶

Graf 35: Procento pedagogů využívajících pokročilejší technologie (nejen přehrávání hudby, videí a notační software).

⁶⁶ Viz článek na téma sociálních sítí ve výuce: ALBERT, Daniel J. 2015. Social Media in Music Education. *Music Educators Journal* [online]. **102**(2), 31-38 [cit. 2016-07-28]. DOI: 10.1177/0027432115606976. ISSN 00274321.

Graf 36: Počet zmínění jednotlivých technologií respondenty.

75 % dotázaných pedagogů používá pokročilejší technologie (tvorba hudby v počítači, nahrávání CD, sociální sítě ve výuce, hudební aplikace v telefonu apod.), což hypotézu zcela jednoznačně vyvrací. Nová média v hudebním vzdělávání na českých školách využívána jsou a často dokonce na vysoké úrovni. Implementace do výuky souvisí většinou s vlastní hudební aktivitou pedagoga. Pokud respondent využívá technologie pro svou vlastní praxi, přenáší je i do výuky – vyhodnocení odpovědí na tyto dvě otázky vyšlo zcela identicky. Lze předpokládat, že s rozšířením dalších možností do povědomí pedagogů (hudební hry, skladatelské sociální sítě, vizualizace) bude hudební školství obohaceno i o jejich využívání, a to přirozeným vývojem. Důležité je tedy především upozornit na existenci těchto možností.

7.3.4 Hypotéza č. 4

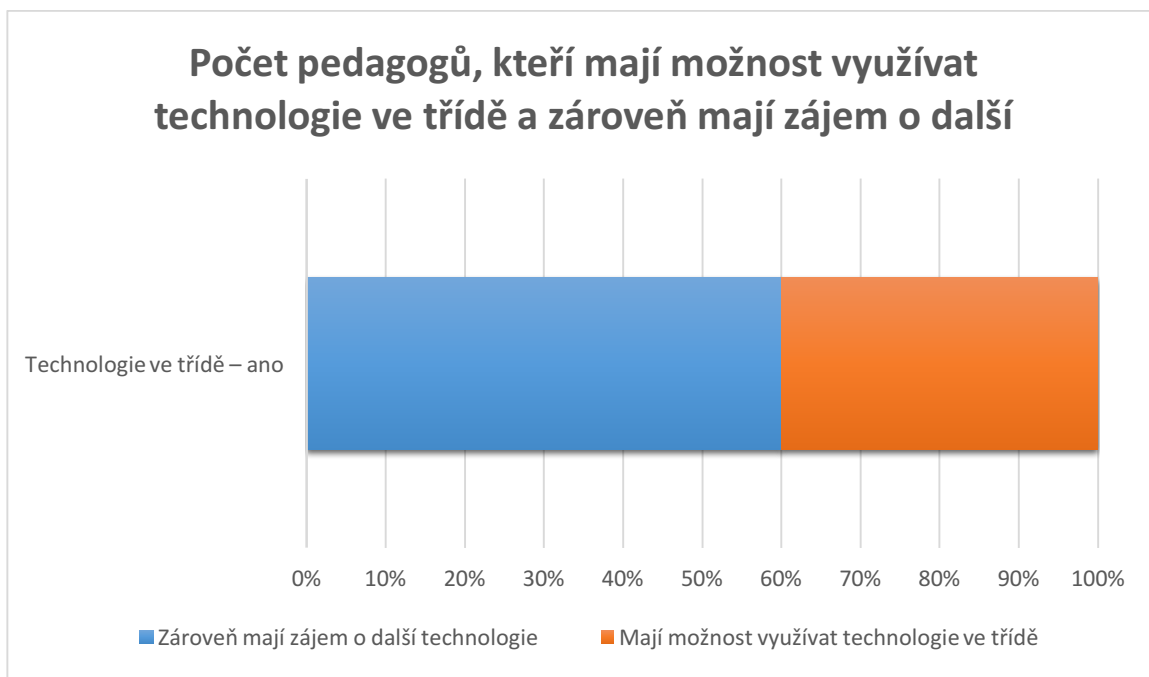
Tato hypotéza měla ukázat, že přestože nová média nejsou ve výuce na českých hudebních školách využívána dostatečně, není to způsobeno nezájmem o ně, ale spíše nedostatečnou informovaností. Tato hypotéza se částečně potvrdila. 2 z vyučujících, kteří technologie ve výuce dosud příliš nevyužívají, o tuto možnost ani příliš nejeví zájem – nepovažují je za

přínosné a nemyslí si, že by to nějak významně obohatilo jejich výuku.⁶⁷ Další 3 pedagogové, kteří v současné době nová média ve výuce využívají jen v malé míře, o další technologie zájem projeví, pouze jeden (P11) ne. Zároveň se ukázalo, že absence využívání nových médií ve výuce není bezprostředně zapříčiněna nedostatečným technickým vybavením škol a nemožností zažádat si o ně – 83 % respondentů uvedlo, že mají možnost ve třídě technologie využívat.

	Využívání technologií ve výuce	Možnost využívání technologie ve třídě	Zájem o další technologie
P1	12d	13a	14a
P2	12a, 12d, 12e, 12i	13a	14e
P3	12d, 12e, 12g, 12h	13b	14c
P4	12a, 12c, 12d, 12e, 12i	13a	14c
P5	12b, 12d, 12e	13a	14a
P6	12a, 12d, 12e	13a	14a
P7	12a, 12c, 12d, 12e, 12f, 12g	13a	14d
P8	12a, 12b, 12c, 12d, 12f, 12i	13a	14a
P9	12a, 12d, 12e, 12h	13a	14a
P10	12a, 12b, 12c, 12d, 12e, 12g	13a	14a
P11	12a, 12d	13a	14b
P12	12d, 12e, 12f, 12g	13b	14d

Tabulka 52: Srovnání odpovědí uvádějících využívání technologií ve výuce, jejich dostupnost v rámci třídy a zájem o případnou implementaci dalších. Zeleně jsou označeny pozitivně vyhodnocené odpovědi.

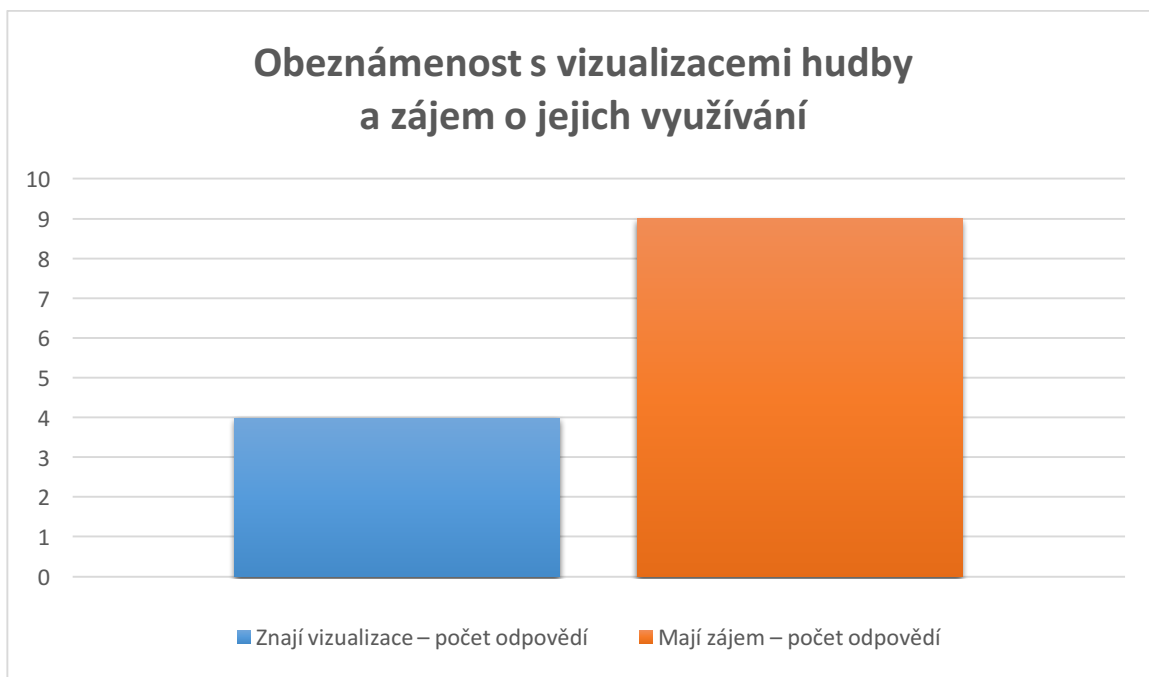
⁶⁷ Mezi tyto respondenty je počítán i P3, přestože uvádí 4 různé technologie – z rozhovoru vyplynulo, že je využívá pouze nárazově, ve speciálních případech a většinou pouze v rámci soukromé výuky.

Graf 37: Srovnání počtu pedagogů, kteří mají možnost využívat technologie ve třídě a zároveň mají zájem o implementaci dalších. Celkový počet odpovědí 10. 60 % z těch pedagogů, kteří mají zájem o další technologie, má zároveň již nyní možnost ve své třídě technologie využívat.

7.3.5 Hypotéza č. 5

Poslední hypotéza byla zaměřena přímo na povědomí a potenciální zájem o jeden z nástrojů nových médií – vizualizace. Cílem bylo zjistit, nakolik je relevantní věnovat se této problematice v dalším studiu a zda by učitelé považovali za přínosné vizualizace vy výuce používat. Hypotéza byla potvrzena, vizualizace většině pedagogů nejsou známy, ale zároveň téměř všichni projevili zájem o další informace a měli několik návrhů, jak by je bylo možné do výuky implementovat.

Graf 38: Poměr mezi obeznámeností mezi pedagogy a zájmem o využívání vizualizací. Je jasně patrné, že zájem o využívání vizualizací značně převyšuje povědomí o této možnosti. V případě dobře zvolené metody a podoby vizualizací by tedy jejich implementace do výuky byla možná a žádaná. Hypotéza byla potvrzena.

Z celkového počtu 12 pedagogů jich 5 má o vizualizace zájem a zároveň se s nimi ještě nesetkali (pedagogové P1, P2, P4, P8, P12 – kódování 20b+21a).

8 Celkové závěry výzkumu

Výsledky výzkumu lze celkově považovat za pozitivní. Nejen z hlediska výtěžnosti dat, ale i na základě vyznění jednotlivých odpovědí respondentů, které ukazují na aktuálnost současných osnov a studijních plánů, nadšení vyučujících pro obor a nárůst zájemců o studium hudby. Podařilo se zmapovat současný stav českého hudebního školství s ohledem na využívání nových médií a sledování proměn hudebního světa.

Zároveň bylo vyvráceno několik běžně tradovaných přesvědčení o českém hudební školství – snižující se úroveň znalostí přihlášených, negativní proměna přístupu ke studiu a čím dál nižší zájem dětí o vážnou hudbu. Také se podařilo ukázat, že schopnost ovládat technologie a efektivně je využívat ve výuce není doménou pouze mladých pedagogů, ale spíše naopak – respondenti s nejdelší praxí se v obeznámenosti a vlastních zkušenostech s hudebními technologiemi umístili na prvních příčkách.

Dále byl vytvořen seznam mezi pedagogy nejrozšířenějších technologií a na jeho základě byl sestaven kvantitativní dotazník pro pokračování výzkumu. Během výzkumu bylo také odhaleno několik z hlediska nových médií zajímavých a opomíjených témat – např. přínosnost moderních technologií pro zrakově handicapované v hudebním vzdělávání.

Díky výzkumu se podařilo nasbírat mnoho cenných informací, které mohou být využity i nad rámec této diplomové práce a mohou být zohledněny při implementaci nových médií do českých hudebních škol.

9 Diskuze

Výzkum byl prováděn na vzorku pedagogů, kteří měli splňovat především podmínku aktuálního působení na některé z českých hudebních škol. Cílem bylo vytvořit vzorek co nejvíce heterogenní, aby byli zastoupeni vyučující teoretických předmětů, hry na nástroj, kompozice a počítačových technologií napříč všemi úrovněmi hudebního školství (od ZUŠ až po VŠ) s různou délkou praxe a odlišnými hudebními zájmy a prioritami.

Vzhledem k výběru pedagogů, který částečně probíhal na doporučení, se mezi respondenty objevuje vysoké procento výkonných hudebníků (téměř všichni) a je pravděpodobné, že tento fakt ovlivnil celkové vyznění výzkumu. Tato situace je projednávána u vyhodnocení hypotézy č. 1.

Dalším limitem výzkumu je omezený počet respondentů, celkově se jich rozhovorů zúčastnilo 12, a genderová nevyváženost. V analyzovaném vzorku výrazně převažují muži. Tato okolnost, která vznikla neúmyslně, je ale zároveň zajímavým ukazatelem možného nárůstu podílu mužů v českém hudebním školství, který by mohl být řešen v některém z dalších výzkumů. Stejně tak jako případné genderové rozdíly vzhledem k zájmu o využívání nových médií ve výuce (běžně tradovaný stereotyp o vyšší zainteresovanosti mužů v technologiích).

Forma rozhovorů byla převážně otevřená (polostrukturované rozhovory), a tak u některých respondentů došlo k odchýlkám ve formulaci položených otázek, případně nebyly otázky položeny. Přestože jsem se snažila tomuto problému zabránit, výhody otevřeného rozhovoru převážily nad striktním dodržováním formy.

Kvalitativní výzkum na menším vzorku pedagogů přináší velké množství zásadních informací o celkové situaci a postoji respondentů k dané problematice. Ale zároveň neposkytuje tolik přesně zacílených dat, aby bylo možné např. zhodnotit skutečnou četnost využívání jednotlivých technologií na českých školách. Respondentům nebyl v rámci rozhovorů předložen seznam nástrojů a technologií, ze kterého by si mohli vybírat, některé možnosti tak mohli opomenout, přestože mají alespoň povědomost o jejich existenci. Z toho důvodu je plánováno doplnění o kvantitativní výzkum, dotazník pro pedagogy je uveden v příloze této práce.

10 Návrh implementace

10.1 Možnosti konkrétního využití ve výuce

Jednou z nejsnazších variant, jak implementovat nová média do výuky, je jejich využívání alespoň pro domácí přípravu studentů. To ale předpokládá, že s nimi bude pedagog přinejmenším na základní úrovni obeznámen. V současné době je k dispozici několik zcela bezplatných aplikací, které by byly pro tyto účely vhodné. Níže předkládaný seznam je pouze doporučení zohledňující české prostředí, dostupnost technologií na školách a současnou informovanost o jednotlivých možnostech mezi respondenty výzkumu. Využívání žádného z níže uvedených nových médií není podmíněno speciálními kurzy nebo speciálním vybavením, které by muselo být přítomné přímo ve výuce. Ke všem uvedeným nástrojům jsou na internetu k dispozici návody a podpora. Vše je ale výhradně v anglickém jazyce, pro české prostředí bohužel neexistují přizpůsobené verze.

V případě zájmu je možné využít obsáhlou publikaci E. Browna: *Music Technology And Education: Amplifying Musicality*⁶⁸ obsahující kromě podrobného popisu situace a všech dostupných možností i konkrétní návrhy a doporučení pro implementaci do výuky. Kniha je ale v ČR v době odevzdávání práce v podstatě nedostupná.⁶⁹ Zároveň je to jediná existující práce na téma hudebních technologií ve vzdělávání v takto kompletní podobě.

Hudební činnost	Doporučené nástroje a možnost využití
Hra na nástroj	<ul style="list-style-type: none">▪ <i>Yousician.com</i><ul style="list-style-type: none">○ Nástroje: piano, kytara, baskytara, ukulele.○ Učitel má možnost zadávat domácí úkoly, kontrolovat aktivitu a pokrok studentů.○ Hra na piano: výuka notového systému, ale s absencí běžného rytmického záznamu. U strunných nástrojů je využívána tabulatura.○ Kromě výukové části je k dispozici i rozsáhlá knihovna skladeb.○ Na základě hry je možné získávat body a studenti mezi sebou mohou soutěžit o co nejvyšší skóre v jednotlivých levelech výukových lekcí a ve vybraných skladbách.

⁶⁸ BROWN, Andrew R. *Music Technology And Education: Amplifying Musicality*. Second edition. London: Routledge, 2015.

⁶⁹ Není k dispozici v žádné knihovně v ČR, lze si ji objednat přes *Amazon.com* za cenu přesahující tisíc korun (shodně pro elektronickou i paperback verzi) nebo si ji nechat zaslat do Národní knihovny ČR ze zahraničí za poplatek 450 Kč. Pro tuto práci byly využity služby Národní knihovny.

Hudební teorie a procvičování hudební analýzy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aplikace v mobilních zařízeních (např. <i>Music Theory, Perfect Eye, Ear Trainer, Note Trainer, Notable</i>). ▪ MOOC kurzy (<i>Coursera, edX, KhanAcademy</i>), kurzy zaměřené na dějiny hudby, jazzovou improvizaci, využívání hudebního softwaru, vlastní kompozici a hudební teorii.
Hudební analýza – vizualizace	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Bebop (Music:Eyes)</i> – interaktivní editor pro vytváření vizualizací. ▪ Hudební vizualizace na <i>YouTube</i> (kanály <i>smalin, musanim</i>).
Naposlouchávání si hudby – aktivní:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Např. aplikace <i>Tap The Key</i> a ostatní na podobném principu. ▪ <i>Music Hero</i> (a obecně všechny hry založené na principu <i>Guitar Hero</i>) ▪ Mobilní/počítačová hra <i>Frederic</i>.
Naposlouchávání si hudby – pasivní	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hudební videa na <i>YouTube</i>. ▪ Online hudební knihovny/sociální sítě, např. <i>Spotify, Last.fm</i>.
Kompozice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interaktivní rozhraní pro vytváření vlastních skladeb <i>Hookpad</i>. ▪ Skladatelská sociální síť <i>Noteflight</i>. ▪ Mobilní aplikace <i>Music Memos</i> pro záznam hudebních nápadů a jejich další zpracování.
Spoluhraní	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Online jamovací software <i>Jam2jam</i>.
Vizualizace	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pro další zpestření výuky by bylo možné využít tvorbu vlastních vizualizací v podobě hravých obrazů (viz <i>Musical Paintings</i>⁷⁰. V případě vytváření hudebních obrazů dochází k osvojování si více dovedností najednou a bylo by možné propojit semináře několika různých předmětů (hudba, výtvarná výchova, fyzika).

Tabulka 53: Návrhy využití nových médií pro jednotlivé hudební činnosti ve výuce.

⁷⁰ ROSENBAUM, Eric. *Musical Paintings* [online]. Massachusetts Institute of Technology: Mit Media Lab. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://web.media.mit.edu/~ericr/musical-paintings.php>

11 Návrh kvantitativního výzkumu

Na základě pilotního výzkumu popsaneho v této práci byl sestaven dotazník, který bude v podobě Google formuláře zasílán vyučujícím na českých hudebních školách, výzkum bude zaměřen především na základní umělecké školy (v další fázi může být rozšířeno i na konzervatoře a VŠ a data pak mohou být porovnávána). Forma Google formuláře je zvolena především z toho důvodu, aby bylo možné otázky zodpovědět distančně – pomocí internetu – a mohlo se tak výzkumu zúčastnit co nejvíce respondentů. Výzkum je čistě kvantitativní a cílem je zjistit, jaké zastoupení mají na českých hudebních školách konkrétní technologie a nakolik jsou s nimi respondenti obeznámeni. Důležité je odhalit i potenciální znalost technologií (stačí, že o nich vyučující alespoň slyšel nebo je u někoho viděl) a zároveň i případné využívání netradičních nástrojů, na které se zaměřují dobrovolné otevřené otázky. Dotazník je zcela anonymní a otázky budou vyhodnocovány jednotlivě, bez ohledu na kontinuální sledování konkrétních respondentů. Výsledkem bude přehled nových médií a způsobu jejich využívání na ZUŠ v ČR. Na základě pilotního výzkumu (kvalitativní výzkum vedený formou rozhovoru s hudebními pedagogy – viz předchozí kapitoly) byla stanovena hypotéza, že implementace a využívání nových médií a obecně moderních postupů ve výuce je běžnější na ZUŠ mimo Prahu (a celkově mimo velká města). Důvodem může být postavení ZUŠ v menších městech a vesnicích, kde plní funkci kulturního centra oblasti. Z toho důvodu bude dotazník rozesílán cíleně do co největšího množství oblastí v ČR, aby bylo možné tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit. Získaná data budou zpracována do tabulek a přehledů. V kombinaci s výsledky kvalitativního výzkumu realizovaného v rámci této práce bude vytvořen obsáhlý základ pro implementaci nových médií do českých hudebních škol.

12 Závěr

Na základě zhodnocení současného stavu poznání se ukázalo, v čem mohou být nová média pro hudební vzdělávání přínosná. Využívání technologií otevírá zcela nové možnosti – výuka hudební teorie je díky nim efektivnější a dostupnější než kdykoliv dříve, pomáhají upevňovat a rozvíjet praktické dovednosti a prostřednictvím interaktivních online výukových kurzů i zlepšovat techniku hry na nástroj a schopnost improvizace. Další důležitou oblastí, ve které se postupně objevuje jejich potenciál, je rozvoj hudební kreativity. S využitím počítačových programů a digitálních nástrojů je vytváření vlastních skladeb a převádění hudebních nápadů do funkčních kompozic dostupné i pro začínající studenty s nižší úrovní znalostí hudební teorie. Mohou se tak plně soustředit na vlastní tvorbu a překonat počáteční omezení vyvstávající z prozatímního nedostatku technických a kompozičních schopností.

Zároveň bylo prostřednictvím kvalitativního výzkumu zjištěno, že na českých hudebních školách jsou technologie, alespoň ty základní, ve výuce využívány poměrně často a pedagogové o tuto možnost jeví zájem. Mezi běžné pomůcky patří přehrávání hudby, hledání informací a skladeb na internetu (především YouTube), někteří vyučující používají i sociální sítě (včetně těch hudebních). Mezi respondenty je velmi rozšířené vytváření výukových materiálů pomocí notačního softwaru, několik z nich dokonce využívá výukové mobilní aplikace. Na jedné z institucí zařazených do výzkumu je možné studovat počítačovou hudební tvorbu a způsob výuky je velmi podobný zahraničním projektům zaměřujícím se na rozvoj hudební kreativity.

Mezi důležité výsledky předloženého výzkumu patří i vyvrácení některých běžně tradovaných postojů k českému hudebnímu školství. Z odpovědí získaných od výrazně heterogenního vzorku pedagogů (do výzkumu byli zařazeni respondenti působící na ZUŠ, konzervatořích i VŠ zaměřující se na výuku teoretických předmětů i hry na nástroj s různou délkou praxe a odlišnými hudebními zájmy) jednoznačně vyplývá pozitivní postoj k dnešním studentům. Pozitivně je vnímána i proměna studentů a jejich znalostí. Někteří pedagogové se dokonce výslovně postavili proti obecně přijímanému názoru, že by se dnešní generace studentů jakkoliv zhoršovala, ať už v oblasti znalostí nebo osobní zainteresovanosti pro obor. Také byla vyvrácena přímá souvislost mezi délkou praxe pedagoga a schopnostmi využívat moderní technologie. Výzkum naopak naznačuje, že vyučující s nejvíce zkušenostmi technologie zcela přirozeně využívají a snaží se je přenést i do vlastní výuky.

Zcela zásadní je pak celkový postoj k novým médiím. Téměř všemi respondenty jsou přijímána pozitivně a někteří je dokonce považují za revoluci v hudebním světě. Stejně tak je vnímána i jimi způsobená proměna na poli hudebního průmyslu a poslechu hudby. Téměř nelimitované možnosti získávání informací a skladeb jsou pro většinu vyučujících zásadním vylepšením studijní situace a sami těchto benefitů využívají. S jednoznačně odmítavým postojem k novým médiím v rámci hudebního vzdělávání jsem se v průběhu psaní práce setkala pouze jednou, u pedagoga, který odmítl účast ve výzkumu. Domnívám se ale (a argumentace zmíněného pedagoga tomu nasvědčuje), že takto vyhraněný postoj je ve většině případů založen na nedostatečném množství informací o této problematice a vyplývá z dobře myšlené obavy o vlastní studenty. Nedostatečně informovaní pedagogové mohou vnímat nová média jako hrozbu, která zapříčiní úpadek hudebních schopností studentů, odvede je od skutečných hudebních nástrojů k virtuálnímu prostředí počítače a připraví je tak o důležité hudební zážitky. Správná implementace technologií do výuky ale způsobuje zcela opačný efekt. To dokládají četné zahraniční výzkumy zabývající se rozvojem hudební kreativity a sledováním výsledků začlenění technologií do prostředí hudebních škol.

V závěrečné kapitole byl vytvořen stručný přehled možností, jak některé z otestovaných bezplatných technologií využít ve výuce a pro domácí přípravu studentů. Uvedené návrhy vyžadují minimální předchozí přípravu a vybrané nástroje by měly být dostupné prostřednictvím základního vybavení (počítač, chytrý telefon, internet). Některé je možné realizovat dokonce i bez přímého zapojení online technologií (např. vytváření hudebních obrazů apod.). Implementace ale není primárně součástí této práce. Bude probíhat v rámci navazujícího projektu částečně formou otevřených workshopů zaměřených na analýzu a tvorbu hudby za využívání nových médií. Workshopy jsou součástí cyklu Workshock podpořeného Nadací život umělce.⁷¹

⁷¹ www.facebook.com/musicworkshock

13 Seznam použité literatury

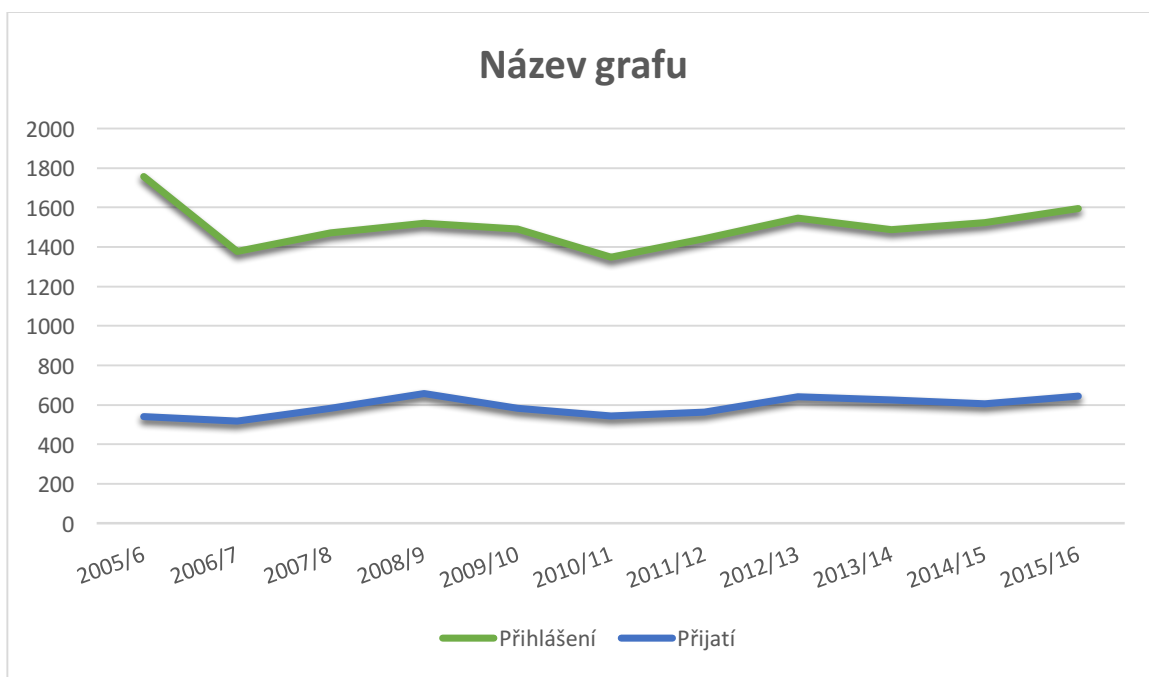
1. ABELIN, Etienne, Stephen Malinowski, Lushen Wu, Jan Fülcher, Phillip Kousz. Music: Eyes. *Musiceyes.org*. [online]. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: www.musiceyes.org
2. ALBERT, Daniel J. 2015. Social Media in Music Education. *Music Educators Journal* [online]. **102**(2), 31-38 [cit. 2016-07-28]. DOI: 10.1177/0027432115606976. ISSN 00274321.
3. AMBROSE, Susan A. *How learning works: seven research-based principles for smart teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, c2010. Jossey-Bass higher and adult education series. ISBN 9780470484104.
4. ALLSUP, Randall Everett. Mutual learning and democratic action in instrumental music education. *Journal of Research in Music Education*, 2003, 51.1: 24-37. ISSN 00224294.
5. BARATÈ, Adriano; BERGOMI, Mattia G.; LUDOVICO, Luca A. Development of Serious Games for Music Education. *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, 2013, 9.2.. ISSN: 1826-6223, e-ISSN:1971-8829
6. BAUER, William I. *Music learning today: Digital pedagogy for creating, performing, and responding to music*. Oxford University Press, 2014.
7. BROWN, Andrew R. *Music Technology And Education: Amplifying Musicality*. Second edition. London: Routledge, 2015.
8. CROSBIE, Vin. What is New Media? *Digital Deliverance* [online]. 2002 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20020618014948/http://www.digitaldeliverance.com/philosophy/definition/definition.html>
9. DILLON, Steve C. An open-source approach to music education through jam2jam XO. *Journal of Music, Technology & Education*, 2012, 5.2: 171-180. ISSN 17527066.
10. GALL, Marina. Trainee teachers' perceptions: Factors that constrain the use of music technology in teaching placements. *Journal of Music, Technology & Education*, 2013, 6.1: 5-27. ISSN 17527066.
11. HAVE YOU EVER STRUGGLED TO FIND THE RIGHT CHORD OR NOTE TO FIT SOMEWHERE IN YOUR SONG? *Muse's News* [online]. 2013, **16**: 14-14 [cit. 2016-07-28]. ISSN 14806975. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edb&an=87098404&scope=site>
12. HAVLOVÁ, Jaroslava, RESSLER, Miroslav. Web 2.0. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000014569&local_base=KTD.
13. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
14. HONS, Miloš. *Hudební analýza*. Vyd. 1. Praha: Togga, 2010, 309 s. Musica viva (Togga). ISBN 978-80-87258-28-6.
15. HOOKPAD. *Hooktheory*. [online]. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://www.hooktheory.com/hookpad>
16. CHARISSI, Vicky; RINTA, Tiija. Children's musical and social behaviours in the context of music-making activities supported by digital tools: Examples from a pilot study in the United Kingdom. *Journal of Music, Technology & Education*, 2014, 7.1: 39-58. ISSN 17527074.
17. ISAACSON, Eric J. What You See Is What You Get: on Visualizing Music. In: *ISMIR*. 2005. p. 389-395.

18. JOHNSTON, Andrew; HUMBERSTONE, James. Elective music students experiences with Jam2Jam. In: *Proceedings of the 7th Australasian Conference on Interactive Entertainment*. Interactive Entertainment, 2011.
19. LANDY, Leigh. Discovered whilst entering a new millennium: A technological revolution that will radically influence both music making and music education. *Journal of Music, Technology & Education*, 2012, 4.2-3: 181-188. ISBN 01999280102.
20. LANZARA, Giovan Francesco. Remediation of practices: How new media change the ways we see and do things in practical domains. *First Monday*, 2010, 15.6.
21. MANOVICH, Lev. *The language of new media*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2000. xxxix, 354 s. Leonardo. ISBN 0262133741.
22. MCPHERSON, Gary E.; WELCH, Graham F. *The Oxford handbook of music education*. Oxford University Press, 2012.
23. NIELSEN, Lance D. Developing Musical Creativity Student and Teacher Perceptions of a High School Music Technology Curriculum. *Update: Applications of Research in Music Education*, 2013, 31.2: 54-62.
24. OWSINSKI, Bobby. Music 4.0: a survival guide for making music in the Internet age. Milwaukee, WI: Hal Leonard Books, 2014. ISBN 1480355143.
25. PAMPALK, E. Islands of music analysis, organization, and visualization of music archives. *OGAI Journal (Oesterreichische Gesellschaft fuer Artificial Intelligence)*. 2003, **22**(4): 20 - 23. ISSN 02544326.
26. PARTTI, Heidi a KARLSEN, Sidsel. Reconceptualising musical learning: New media, identity and community in music education. *Music Education Research*, 2010, 12.4: 369-382. ISSN 14613808.
27. PECHAL, Jan a GROBÁR, Martin. *Využití ICT technologií v běžné výuce hudební výchovy na základních školách* [online]. Metodický portál RVP. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/20651/VYUZITI-ICT-TECHNOLOGII-V-BEZNE-VYUCE-HUDEBNI-VYCHOVY-NA-ZAKLADNICH-SKOLACH.html/>
28. PIKE, Pamela D. a SHOEMAKER, Isabelle. Online Piano Lessons. *American Music Teacher*. 2015, **65**(1): 12-16. ISSN 00030112.
29. PON, Aura, et al. *Vuzik: An Interactive Surface Application for Music Visualization and Creation* [online]. Technical report, Computer Science Department, University of Calgary, 201-1010-22, August 2011. [cit. 27.7.2016]. Dostupné z: <http://dspace.ucalgary.ca/handle/1880/48723>
30. REIFOVÁ, Irena. *Slovník Mediální Komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 8071789267
31. RICHARDSON, Patrick; KIM, Youngmoo. Beyond fun and games: A framework for quantifying music skill developments from video game play. *Journal of New Music Research*, 2011, 40.4: 277-291. ISSN 09298215.
32. ROȘCA, Felician, et al. MUSIC IN E-LEARNING CULTURE. In: *Conference proceedings of eLearning and Software for Education (eLSE)*. Universitatea Nationala de Aparare Carol I, 2013. p. 604-609. ISSN 2066026X.
33. ROSENBAUM, Eric. *Musical Paintings* [online]. Massachusetts Institute of Technology: Mit Media Lab. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://web.media.mit.edu/~eric/musical-paintings.php>
34. ROSS, Alex. *Zbývá jen hluk: naslouchání dvacátému století*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2011, 578 s. Zip (Argo: Dokořán). ISBN 978-80-257-0558-2.

35. RUISMÄKI, Heikki; JUVONEN, Antti. The new Horizons for Music Technology in Music Education. *The Changing Face of Music Education. Music and Environment*, 2009, 98-104. ISSN 13960466.
36. RUTHMANN, S. Alex; HEBERT, David G. *Music learning and new media in virtual and online environments*. na, 2012.
37. Stephen Malinowski. Music Animation Machine. *Musanim.com*. [online]. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: www.musanim.com
38. THIBEAULT, Matthew D. Hip-hop, digital media, and the changing face of music education. *General Music Today*. 2010, 24(1): 46-49. ISSN 10483713.
39. THORNTON, Niamh. YouTube: Transnational fandom and Mexican divas. *Intellect*, 2010, 1.1.
40. TICHÝ, Vladimír. *Harmonicky myslet a slyšet. 2.*, opr. a rozš. vyd. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011, 297 s. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-199-5.
41. TOBIAS, Evan S. Toward Convergence Adapting Music Education to Contemporary Society and Participatory Culture. *Music Educators Journal*, 2013, 99.4: 29-36. ISSN 00274321.
42. UPITIS, Rena, et al. Learning to play a musical instrument with a digital portfolio tool. *Journal of Instructional Pedagogies*, 2012, 9: 1.
43. VÁVRA, Martin. *Aplikace hudebního softwaru v hudební výchově* [online]. Metodický portál RVP. [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/13005/APLIKACE-HUDEBNIHO-SOFTWARU-V-HUDEBNI-VYCHOVE.html/>
44. WHARTON, Alexander; COLLINS, Karen. Subjective measures of the influence of music customization on the video game play experience: A pilot study. *Game Studies: the international journal of computer game research*, 2011, 11.2. ISSN 16047982.
45. XIAO, Xiao; ISHII, Hiroshi. Inspect, Embody, Invent: A Design Framework for Music Learning and Beyond. In: *Proceedings of the 2016 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. ACM, 2016. p. 5397-5408.
46. XIAO, Xiao; TOME, Basheer; ISHII, Hiroshi. Andante: Walking Figures on the Piano Keyboard to Visualize Musical Motion. In: *NIME*. 2014. p. 629-632.
47. YACCI, Michael. Interactivity demystified: A structural definition for distance education and intelligent CBT. *Educational Technology*, 2000, 40.4: 5-16.

14 Přílohy

14.1 Grafy vývoje počtu přihlášených a přijatých na ZUŠ a konzervatoře v ČR

Graf 39: Vývoj počtu přihlášených a přijatých ke studiu na konzervatořích v ČR (všechny kraje) od roku 2005/6 do roku 2015/16. Byla využita data z ÚIV.⁷²

⁷² Zdroj: <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik>, data starší deseti let nejsou k dispozici. Vzhledem k výrazně vyššímu počtu přihlášených v roce 2005/6 by ale bylo zajímavé sledovat vývoj ještě o několik let zpět.

Graf 40: Vývoj počtu žáků na ZUŠ v ČR (všechny kraje) od školního roku 2005/6 do 2015/16. Využita byla data z ÚIV.⁷³

⁷³ Zdroj: <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik>, data starší deseti let nejsou k dispozici.

14.2 Dotazník pro kvantitativní výzkum

Dotazník byl sestaven na základě pilotního kvalitativního výzkumu a je možné jej využít za účelem doplnění informací a zjištění stavu informovanosti o hudebních technologiích a jejich reálného využívání pedagogy nejen v rámci výuky. Popis návrhu kvantitativního výzkumu viz kapitola 11 této práce.

Délka praxe (uved'te číslem počet let):

.....

Typ instituce, na které vyučujete:

- a. ZUŠ
- b. konzervatoř / VOŠ
- c. akademie / VŠ

Kraj, ve kterém působíte:

a. Hlavní město Praha	h. Královéhradecký
b. Středočeský	i. Pardubický
c. Jihočeský	j. Vysočina
d. Plzeňský	k. Jihomoravský
e. Karlovarský	l. Olomoucký
f. Ústecký	m. Zlínský
g. Liberecký	n. Moravskoslezský

Vyučované předměty (zaškrtněte všechny odpovídající možnosti):

- a. hra na nástroj

Pokud chcete, napište prosím konkrétní nástroj/e:

.....

- b. teoretické předměty – hudební teorie / nauka
- c. teoretické předměty – dějiny hudby
- d. hudební software (notační programy, tvorba a editace hudby v PC, zvuková a nahrávací technika apod.)
- e. zvuková tvorba / počítačové zpracování hudby

Pokud chcete, upřesněte prosím náplň předmětu:

.....

U VŠECH NÁSLEDUJÍCÍCH OTÁZEK ZAŠKRTNĚTE PROSÍM VŠECHNY ODPOVÍDAJÍCÍ MOŽNOSTI:

1. Používáte Skype (nebo jinou aplikaci pro bezplatné online volání a chatování)?

- a. Ano, pro komunikaci s přáteli/známými.
- b. Ano, pro komunikaci s kolegy a pracovní záležitosti.
- c. Ano, přes Skype občas učím.
- d. Ne, nikdy jsem Skype nepoužil/a.
- e. Skype neznám.

2. Používáte ladičku v mobilním telefonu?

- a. Ano.
- b. Ne, používám klasickou ladičku.
- c. Ne, nepoužívám žádnou ladičku.
- d. Nikdy jsem o tom neslyšel/a.

3. Máte v mobilním telefonu nainstalované jiné hudební aplikace?

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano, prosím, napište jaké:

.....
.....

4. Používáte nějaký notační software?

- a. Ano, pravidelně.
- b. Ano, už jsem notační software párkrát použil/a.
- c. Ne, noty píšu ručně, ale zajímalo by mě to.
- d. Ne, noty píšu ručně a notační programy mě nezajímají.
- e. Noty psát nepotřebuji, ale o té možnosti vím.
- f. Nevěděl/a jsem, že něco takového existuje.

5. Používáte nějaký hudební software? (Vytváříte/editujete hudbu v počítači?)

- a. Ano, pravidelně používám ve výuce.
- b. Ano, pravidelně používám pro svou vlastní hudební činnost.
- c. Ano, už jsem to párkrát zkoušel/a.
- d. Ne, s hudbou v počítači nikdy nepracuji, ale zajímalo by mě to.
- e. Ne, nemám o podobné věci zájem.
- f. Žádný hudební software neznám.

6. Používáte nějaké nahrávací zařízení?

- a. Ano, pravidelně ve výuce.
- b. Ano, pravidelně pro svou vlastní hudební činnost.
- c. Ano, párkrát jsem něco nahrával/a.
- d. Ne, nic nahrávat nepotřebuji.
- e. Nikdy mě to nenapadlo.

7. Používáte někdy zesilovače a elektrifikované hudební nástroje?

- a. Ano, pravidelně, sám hraji na elektrifikovaný nástroj.
- b. Ano, pravidelně používám zesilovače při vlastní hudební produkci.
- c. Ano, pravidelně používám elektrifikované nástroje a zesilovače ve výuce.
- d. Ne, nikdy jsem to nepotřeboval/a, ale elektrifikovaná hudba mě zajímá.
- e. Ne a elektrifikovaná hudba mě nezajímá.
- f. Hraji na akustický nástroj a nikdy mě to nenapadlo.

8. Používáte ve výuce interaktivní tabuli?

- a. Ano, pravidelně.
- b. Ano, občas ji ve výuce použiji.
- c. Ne, interaktivní tabuli nemám ve škole k dispozici, ale jinak bych ji používal/a rád/a.
- d. Nemám o podobné věci zájem.

9. Setkali jste se někdy s e-learningem (vzdělávací kurzy vedené přes internet)?

- a. Ano, sám/sama jsem tento kurz vedl/a.
- b. Ano, minimálně jednoho e-learningového kurzu jsem se účastnil/a.
- c. Ne, ale zajímalo by mě to.
- d. Ne a nemám o to zájem.
- e. Nikdy jsem o tom neslyšel/a.

10. Setkali jste se někdy s nějakou vzdělávací počítačovou hrou?

- a. Ano, sám/sama jsem vzdělávací hru zkoušel/a.
- b. Ano, používáme vzdělávací počítačové hry ve výuce.
- c. Ne, ale zajímalo by mě to.
- d. Ne a o podobné věci nemám zájem.
- e. Nevěděl/a jsem, že existují vzdělávací počítačové hry.

11. Používáte sociální síť (např. Facebook, Twitter, Instagram)?

- a. Ano, pro spojení s přáteli.
- b. Ano, pro pracovní účely (propagace, komunikace s kolegy).
- c. Ano, používám sociální síť pro komunikaci se studenty.
- d. Ne, sociální síť nepoužívám, ale připadá mi to zajímavé.
- e. Ne, sociální síť nepoužívám a nezajímá mě to.
- f. Žádné sociální síť neznám.

12. Používáte hudební sociální síť (např. MySpace, SoundCloud, ScoreCloud, NoteFlight)?

- a. Ano, pro sdílení vlastní hudební tvorby.
- b. Ano, sleduji, co vytvářejí ostatní.
- c. Ano, používáme hudební sociální síť ve výuce se studenty.
- d. Ne, hudební sociální síť nepoužívám, ale připadá mi to zajímavé.
- e. Ne, hudební sociální síť nepoužívám a nezajímá mě to.
- f. Nevěděl/a jsem, že hudební sociální síť existují.

13. Používáte YouTube?

- a. Ano, pro sdílení vlastní hudební tvorby.
- b. Ano, pouštím si na YouTube hudbu.
- c. Ano, používám YouTube ve výuce se studenty.
- d. Ne, YouTube nepoužívám, ale líbí se mi, že ta možnost je.
- e. Ne, YouTube nepoužívám a nezajímá mě to.
- f. YouTube neznám.

14. Používáte nějaké online hudební knihovny (např. Spotify, iTunes, Google music)?

- a. Ano, poslouchám hudbu z online hudebních knihoven.
- b. Ano, používáme online hudební knihovny ve výuce.
- c. Ne, online hudební knihovny nepoužívám, ale láká mě to.
- d. Ne, online hudební knihovny nepoužívám a nezajímá mě to.
- e. Nevěděl/a jsem, že online hudební knihovny existují.

15. Hledáte noty a nové skladby na internetu?

- a. Ano, pro svou vlastní hudební činnost.
- b. Ano, hledám noty a nové skladby na internetu pro svoje studenty.
- c. Ne, na internetu noty ani nové skladby nehledám, ale je to dobrý nápad.
- d. Ne, na internetu noty ani nové skladby nehledám a nechci to ani zkusit.

16. Je pro vás (nebo pro instituci, ve které učíte), rozhodující cena vybavení a aplikací (notační software, digitální piana, nahrávací technologie apod.)?

- a. Ano, nemám možnost využívat/pořizovat vybavení a placené aplikace.
- b. Ano, do podobných věcí investovat nechci, i když tu možnost mám.
- c. Ano, za technologie jsem ochotný/á platit jen minimální částky (řádově max. stovky korun ročně).
- d. Ne, mohu si dovolit používat placené technologie bez omezení.
- e. Ne, technologie mě nezajímají bez ohledu na cenu.

17. Používáte nějaké další moderní technologie pro vlastní hudební činnost nebo pro výuku?

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano, prosím, napište jaké:

.....

.....

.....